

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TEKNOLOJİNİN GÜNÜMÜZ KONUT YEMEK ALANLARINA ETKİSİ:
İSTANBUL'DA YAŞAYAN TASARIMCI KONUTLARI
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşegül GÜNEY

İç Mimari Tasarım Programı Anabilim Dalı

İç Mimari Tasarım Uluslararası Yüksek Lisans Programı

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TEKNOLOJİNİN GÜNÜMÜZ KONUT YEMEK ALANLARINA ETKİSİ:
İSTANBUL'DA YAŞAYAN TASARIMCI KONUTLARI
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Ayşegül GÜNEY
(418111001)**

İç Mimari Tasarım Programı Anabilim Dalı

İç Mimari Tasarım Uluslararası Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Öğr. Gör. Dr. Çağıl YURDAKUL

MAYIS 2015

İTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 418111001 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi **Ayşegül GÜNEY**, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı **“TEKNOLOJİNİN GÜNÜMÜZ YEMEK ALANLARINA ETKİSİ: İSTANBUL'DA YAŞAYAN TASARIMCI KONUTLARINA ÜZERİNE BİR İNCELEME”** başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Öğr. Gör. Dr. Çağrı YURDAKUL**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Öğr. Gör. Dr. Özge CORDAN**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Frederico FIALHO TEIXEIRA
MEF Üniversitesi

Teslim Tarihi : **15 Aralık 2014**
Savunma Tarihi : **12 Mayıs 2015**

Aileme,

ÖNSÖZ

Tez çalışmamın başından itibaren beni her aşamada motive ederek, sabırla yönlendiren ve tezimi severek hazırlamamı sağlayan değerli danışmanım Öğr. Gör. Dr. Çağrı YURDAKUL'a,

Saygıdeğer jüri üyeleri Öğr. Gör. Dr. Özge CORDAN ile Yrd. Doç. Dr. Frederico FIALHO TEIXEIRA'ya,

Tez çalışmalarına başlamamda bana yardımcı olan Öğr. Gör. Dr. Bahadır NUMAN'a ve lisans eğitimimden bu yana gelişimime destek olan tüm hocalarım,

Bu zorlu süreçte beni hep destekleyen LUNAPARK ekibine,

Gönüllü olarak tezime yardımcı olmak için beni evlerinde güler yüzleriyle misafir eden tüm ailelere,

Yanımda oldukları, beni besledikleri ve tecrübeleriyle aydınlattıkları için arkadaşlarım Serhat ÖZDEMİR, Demet ALTUNKILIÇ, Tuğçe SÜMER ve Sena GÜLAYDIN'a,

Son olarak hayatımın her döneminde olduğu gibi yüksek lisansım ve tez çalışmam sırasında da beni yüreklendiren ve beni destekleyen annem Nergis GÜNEY'e, babam Muammer Ulvi GÜNEY'e ve her daim bana destek olmak için elinden geleni yapan ablam Zeynep GÜNEY'e,

Sonsuz teşekkürler!

Aralık 2014

Ayşegül Güney
(İç Mimar)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xv
ÖZET.....	xvii
SUMMARY.....	xix
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Çalışmanın Konusu ve Amacı.....	1
1.2 Çalışmanın Kapsamı.....	9
1.3 Uygulanan Metod	10
2. EVSEL KAVRAMLAR	13
3. MUTFAK VE YEMEK ODASI KAVRAMLARININ VE YEMEK YEME	
ALIŞKANLIKLARININ DEĞİŞİMİ.....	23
3.1 Dünyada Yemek Yeme Alışkanlıkları ve Değişimi	23
3.2 Türk Kültüründe Yemek Yeme Alışkanlıkları ve Değişimi	40
4. ALAN ÇALIŞMASI.....	47
4.1 Çalışmanın Konusu	47
4.2 Çalışma Yönteminin Belirlenmesi	51
4.3 Çalışma Alanı.....	54
4.4 Verilerin Analizi.....	55
5. DEĞERLENDİRMELER, SONUÇ VE ÖNERİLER	57
KAYNAKLAR	67
EKLER.....	71
ÖZGEÇMİŞ	143

KISALTMALAR

GE	: General Electric
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
E	: Evli
EÇ	: Evli ve çocuklu
IFA	: Elektronik Ürünler ve Teknolojileri Fuarı
Ipsos	: Bağımsız araştırma şirketi
TY	: Tek yaşayan

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 1.1 : Lim'in (2014) belirttiği kombinasyonun çizelge olarak gösterimi.....	1
Çizelge 4.1 : Eylem – mekan – araç şeması	56
Çizelge 4.2 : Mekan bağlantı şeması	56
Çizelge 4.3 : Günlük hareket diyagramı	65

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1.1 : Masa olarak kullanılabilir orta sehpa (Url-1).....	3
Şekil 1.2 : Doğtaş Mobilya Pratic tamamlayıcı ürünü (Url-2)	3
Şekil 1.3 : Ndesign Mobilya, Nplus Relax isimli ürün detayı (Url-3)	4
Şekil 1.4 : İçinde bar da bulunan mutfak tasarımı (Url-4).....	4
Şekil 1.5 : İçinde yemek masası ve televizyon bulunan mutfak tasarımı (Url-4)	5
Şekil 1.6 : Tchibo markası, mutfak için tablet tutacağı (Url-5)	6
Şekil 1.7 : Günümüzde tipik buluşmalar (Url-6)	8
Şekil 2.1 : Richard Hamilton'ın 'Just what is it that makes today's homes so different, so appealing?' kolajı. (1956) (Url-7).....	17
Şekil 2.2 : Televizyonun çıkışıyla bir aile görüntüsü (Url-8).....	18
Şekil 2.3 : GE taşınabilir televizyon reklam afişi (Onur ailesi arşivi)	19
Şekil 2.4 : Sommer'in araştırmasına göre oturma tercihleri.....	21
Şekil 2.5 : Increasing Disorder in a Dining Table	22
Şekil 3.1 : GE buzdolabı reklamı	25
Şekil 3.2 : Kapağında raf bulunan buzdolabı.....	26
Şekil 3.3 : Catharina Beecher'in mutfak tasarımı (Url-9)	27
Şekil 3.4 : Mutfakta bir ihtiyaç olarak telefon reklamı (Url-10).....	28
Şekil 3.5 : 'Frankfurt Kitchen' yerleşim planı (Url-11).	30
Şekil 3.6 : 'Frankfurt Kitchen' (Url-12)	31
Şekil 3.7 : Lilian Gilbreth'in mutfak modeli (Url-13).....	33
Şekil 3.8 : Lilian Gilbreth'in öncesi (sol) ve sonrası (sağ) mutfak planları (Url-13) ..	34
Şekil 3.9 : 'Kitchen of Tomorrow' (Yarının Mutfağı)	34
Şekil 3.10 : Ideal Home dergisi kapağı (1950) (Url-14).....	35
Şekil 3.11 : Le Corbusier'in mutfağı bahçeye açılan 'Immeubles Villa' tasarımı (Url-15).....	36
Şekil 3.12 : 'Dymaxion House' Planı (Url-16)	37
Şekil 3.13 : 'Dymaxion House' işleyiş şemasını gösteren bir kitap kapağı (Url-17)..	37
Şekil 3.14 : Evde bilgisayar olması - evin bilgisayar olması.....	38
Şekil 3.15 : Evde internet ağı olması - evin internet ağı olması	38
Şekil 3.16 : Yer sofrası örneği (Url-18).....	41
Şekil 4.1 : Diyagram altlığı.....	53
Şekil 4.2 : TY grubu diyagramları	58
Şekil 4.3 : E grubu diyagramları	59
Şekil 4.4 : EÇ grubu diyagramları.....	60
Şekil 4.5 : TY, E ve EÇ grupları çakışık diyagramları.....	61

TEKNOLOJİNİN GÜNÜMÜZ KONUT YEMEK ALANLARINA ETKİSİ: İSTANBUL'DA YAŞAYAN TASARIMCI KONUTLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

ÖZET

Çalışan kesimin günlük hayatında birden fazla mekanda bulunması, o kişinin kendisine tanımlanmış olan bu mekanları sahiplenip kendine göre düzenlemesine neden olmaktadır. Günlük aktiviteye göre her mekanda geçirilen süreler değişiklik göstermektedir. Buna göre de o alan kişi tarafından kişiselleştirilip şekillendirilmektedir. Bu çalışma günlük faaliyetlerimizden biri olan ve hayatımızı devam ettirmemiz için gerekli olan ve önemli bir süreyi kapsayan, 'yemek yeme' aktivitesini ve bu aktivitenin mobilyalarla ve mekanlarla ilişkisini bulmaya yöneliktir.

Özellikle metropollerde yaşayan ve çalışan kişilerin, teknolojinin gelişmesi ve hayatı kolaylaştırmaya yönelik icatların artmasıyla, yemek yeme alışkanlıkları değişmiştir. Buna bağlı olarak da kişinin ihtiyaçları, evlerinin mobilya yerleşimleri ve kullandıkları mobilyalarla objeler de farklılık göstermeye başlamıştır. Elektriğin bulunmasıyla icat edilen buzdolabı, ardından evin merkezi olarak kabul edilen ve etrafında toplanma alanı yaratılan televizyon, artık mobil olarak yanımızda her zaman taşıyabildiğimiz dizüstü bilgisayarlarımız ve cep telefonlarımız davranışlarımızı ve mekanlarımızı etkilemiştir ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte etkilemeye devam etmektedir. Genele bakıldığında artık evlerdeki oda oda ayrılma durumu da bu bağlamda değişime uğramış ve 'yaşam alanı' olarak adlandırılan, hem mutfak hem oturma odası hem de yemek odasını içinde barındıran bir kavram ortaya çıkmıştır. Bu yüzdendir ki artık kendimizi yemek yerken rahat hissettiğimiz alanlar 'yemek odası' dışındadır. Örneğin çalışan ve yalnız yaşayan bir kişi yalnız olduğunda yemeklerini oturma alanında koltukta ve televizyon karşısında yemeyi tercih ederken, evde başkaları olduğunda yemek masasında yemeyi tercih etmektedir. Aynı şekilde iş yerinde de çalışma arkadaşlarıyla yemek masasında yemek yerken, yalnız olduğunda çalışma masasında ve bilgisayar karşısında yemeyi tercih etmektedir. Evde koltuğunda yemek yerkenki konforu iş yerinde çalışma masasında bulmaktadır. Bu çalışma da öncelikle genel alışkanlıkları, daha sonra da İstanbul gibi bir metropolde çalışan kesimin hangi sosyal, fiziksel nedenlerle hangi mekanlarda nasıl bir yöntemle o mekanı sahiplendiğini bulmaya yöneliktir. Çalışmada, kişilerin yemek yeme alışkanlıklarının hangi nedenlerle değiştiği ve bu değişimin hangi mobilya ve mekanların oluşmasına ve değişmesine neden olduğu incelenmiştir. Bu çalışmanın hazırlanmasında öncelikle literatür araştırması yapılmış ve yurt dışındaki örnekler incelenmiştir. Ardından da İstanbul'da yaşayan, 30-40 yaş aralığındaki 3 farklı gruptan tasarımcı 12 kişiyle birebir röportajlar yapılmıştır. Son olarak fotoğrafçılık, bilgisayar ortamında grafiğe dökme yöntemleriyle çalışma tamamlanmıştır.

**EFFECTS OF TECHNOLOGY ON CURRENT FOOD RELATED SPACES:
A CASE STUDY ON
DESIGNER HOUSES IN ISTANBUL**

SUMMARY

Working class people in metropolitan cities has to be in more than one place in the same day and because of that their desire to personalize these places become a need. According to daily activities, the time spent in each space differs. One of the most important activities that a person needs to survive is eating. This thesis is about to find out how ‘food acitivities’ relate with technology, architecture, interior design, furniture and space.

In metropolitans, most of the actions of people changes due to technological improvements. By the invention of new devices which makes life easier, changes people’s eating habbits. Spaces, furnitures, objects that are engaged to eating habbits changes due to technological developements too. Invention of fridge, that keeps the food longer; television, that is the new gathering area for the families; laptops, that are mobil enough to carry anywhere we need; and of course our smart phones, that we are attached to are just few of the developements that changed our lives and spaces.

In houses, because of the fast life in metropolitans and fast groving technologies, most of the seperation walls started to fade away. People started to be multi-tasking and they started to combine many activities at one place in the same time. Most of the people prefer to have a living room combined with a kitchen, dining room and a working space, because as much as they like to cook, they also like to watch TV and socialize with the other people in the house. Most of the people who live alone, prefers to eat on a comfortable couch, watching TV. On the other hand, people who are married with children prefer to eat on a dining table to minimize the mass. At work, people tend to eat with their colleagues if they feel like socializing, but if not they prefer to eat in front of their computer and surf the internet.

This thesis is about general habbits of people who live in Istanbul, how working class people owns a space by physical and sociological means, change of eating habbits and, cooking and eating spaces in a period of time. Fistly a litterateur research is made, and examples from different countries compared. Secondly, interviews with designers aged between 30 to 40 who live in Istanbul are arranged, the pictures of their houses are taken, and the input is shown by the graphics.

Fast developement in technology and faster developement in communication technology changed people’s lives as fast. People, who live in metropolitan cities are the ones who get affected by it the most. Because they need to use the technology to make their lives easier and faster to have their own time to relax. Starting point of this thesis is about the dometicity and the change of eating actions in this domesticity.

As the research continued, it occurred that most of the actions of people and eating actions too, are mostly affected by the technology and especially the communication technology. People started to socialize, not by going out together any more, but by talking or chatting on the phone. Unstoppable development of communication technology caused a more mobile life as we desired and attached us to these technology devices and to internet which is an endless information technology. By all these devices it became easier to communicate and even talk to our friends or family who live far away, face to face by a monitor screen. When the monitor screen became mobile, then it didn't matter where we were to work, study, socialise, or eat. This big change in our lives, made us to think if we design the houses according to ease of these devices.

In a certain age, who live in Istanbul, and work at the same time has right to eat healthy and socialise with the other members of the family. For it to happen, they need a cooking place combined with the living place so they can socialise and keep an eye on their children or watch TV while cooking. As an outcome of this research, designers who buy their own house mostly tend to combine living, eating and cooking spaces together. Another reason for this is also the way we cook nowadays. Healthy eating became more popular to prevent diseases like obesity so no more frying or baking in the kitchen which makes the house smell. So that it is easier to combine these spaces. As another outcome, most of the families prefer to eat at a table which is the closest to the cooking area, and they only use the actual dining table for only special occasions and when they have important guests. Most of the people who live alone prefer to have an open kitchen combined with the living room and even the working room, but most of the families who just got married or families with kids prefer to have a bigger kitchen with separate dining tables for the family and for the guests. In metropolitan cities, as the population grows, homes get smaller, so it is more practical to combine all social places at one place.

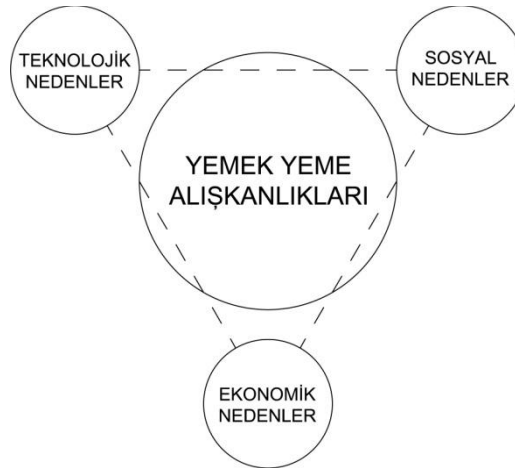
1. GİRİŞ

Tez çalışmasının bu ilk bölümünde; konuya giriş ve hazırlık, çalışmanın amacı, olası sonuçlar ve sonuçlara ulaşmak için kullanılan yöntemler detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Çalışmanın yapılış nedeni ve sonucunda elde edilecek verilerden yapılacak analizler tanımlanmıştır.

1.1 Çalışmanın Konusu ve Amacı

Canlıların hayatlarını devam ettirmeleri için en önemli ihtiyaçlarından biri yemek yemektir. Geçmişten günümüze özellikle küreselleşme ile birlikte teknolojinin gelişmesi ve buzdolabı, elektrikli ev aletleri, televizyon, cep telefonu gibi insanlar için vazgeçilmez olan icatlar yapılmıştır. Bu icatların çıkış nedeni insanların hayatlarını kolaylaştırmak olsa da aynı zamanda insanların hayatlarında görülür bir tembelleşmeye ve fizyolojik değişimlere neden olmaktadır. Aynı şekilde insanların yemek yeme alışkanlıklarının ve bununla bağlantılı olarak yemek yeme alanlarının değişmesine neden olmaktadır. Lim'in (2014) bu konuda yazılmış en güncel kitaplardan biri olan Food City kitabında belirttiği üzere, yeme alışkanlıkları sosyal, teknolojik ve ekonomik nedenlerin kombinasyonu ile belirlenmektedir.

Çizelge 1.1 : Lim'in (2014) belirttiği kombinasyonun çizelge olarak gösterimi.

Küreselleşmeyle birlikte insanlar mobilleşmektedir. Bu yalnızca elektronik aletlerle bağlantılı değildir. Örneğin insanların birden fazla şehirde evleri vardır veya gerekli durumlarda otellerde kalmaktadırlar. İnsanoğlu da bu düzene bir şekilde ayak uydurmaktadır. Ancak ev kavramı kişinin bu mobilite içinde kendini tanımladığı alan olan evi kendi kendine yaratmaya ve yaşatmaya devam etmektedir (Lynggaard, n.d.). Bu çalışma da, teknolojik gelişmelerden dolayı değişime uğramış ev içi hareketleri, mobiliteyi, yemek yeme alışkanlıklarını ve yine bu gelişmelerin konutlarda bulunan yemek yeme alanları üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Çelik'e (2012) göre 1980'li yıllardan itibaren bilgi ve iletişim teknolojilerindeki yenilenme ve bu yeniliklerin her alanda kullanımının yaygınlık kazanmasıyla dünyada mekan ve mesafe kavramları da ortadan kalkmaya başlamıştır. Küreselleşme, pek çok veri ve malzemeye daha kolay ulaşılmasına neden olmaktadır. Günümüzde oldukça ucuzlayarak yaygınlık kazanan bilişim teknolojileri, uluslar arasındaki değişim ve etkileşim sürecinde küresel dönüşümü hızlandırmaktadır (Çelik, 2012). Böylece tüketimin de artmasını ve hızlanmasını sağlamaktadır. Küreselleşmeyle bağlantılı olan teknolojik gelişmeler de insanların birbirlerini görmelerine gerek kalmadan ekranlar aracılığıyla görüşmelerini ve sosyalleşmenin teknoloji üzerinden ilerlemesini sağlamaktadır. Aktel'in (2001) 'Küreselleşme Süreci ve Etki Alanları' başlıklı yazısında değindiği gibi, iletişim teknolojisinde yaşanan gelişmeler kültürlerin iç içe geçmesine ve baskın kültürlerin diğerleri tarafından taklit edilmesine yol açmaktadır. Ayrıca yine aynı yazısında Aktel (2001), tüketim kültürünün yemekten giyinmeye kadar benzeşmeyi, tektipleşmeyi doğurduğunu, bu durumun yerel kültürleri tehdit ettiğini, hamburger ve Coca-Cola kültürünü egemen hale getirdiğini savunmaktadır. Çelik'e (2012) göre de tüketim alışkanlıkları, giyim, gelenek ve görenekler evrensel boyutta birbirine benzeye başlamış ve küresel kültürün etkisi ile yerel kültürler kendisini internet, televizyon, sinema gibi küresel kültürün etki alanına teslim etmiştir. Bu çalışmada da hala gelişmekte olan teknoloji ve küreselleşmeyle birlikte Türkiye'de önemli bir yere sahip yemek kültürünü ve teknolojinin gelişimi ile bu kültürün değişim nedenlerini araştırmak ve yine bu değişimin konut tasarımları ve yemek alanları üzerine etkisini bulmak amaçlanmıştır. İçinde bulunduğumuz çağ nedeniyle artık her şey kolaylaşmaya başlamıştır. Yeni çıkan mutfak aletleriyle, mobilya ve mutfak tasarımlarıyla yemek hazırlama ve yemek yeme aktiviteleri de insanların belli taleplerini karşılamaya başlamıştır.

Şekil 1.1 : Masa olarak kullanılabilir orta sehpa (Url-1).

Koltukta yemek yemeyi kolaylaştırmak amacıyla bir çok mobilya üreticisi yeni mobilyalar ya da mobilyaları tamamlayıcı ürünler üretmektedir. Televizyon izlerken yemek yemeyi veya atıştırmayı kolaylaştırmak için üzerine tabak ve bardak konabilen bazı tasarımlarla oturma alanında yemek teşvik edilmektedir. Örneğin Şekil 1.1'deki gibi yemek masası yüksekliğine gelebilen açılabilir sehpa, koltuk üstüne gelen C şeklindeki zigon sehpa, Şekil 2.1'deki gibi koltuk koluna konarak düz üzerine tabak ve bardak konabilecek düz yüzeyler yaratan aparatlar bunlardan yalnızca birkaçıdır.

Şekil 1.2 : Doğaş Mobilya Pratix tamamlayıcı ürünü (Url-2).

Yemek yemeyi kolaylaştırmanın yanı sıra mobil cihazlarımızı evimizdeki en rahat köşemizde kullanabileceğimiz tasarımlar da yapılmaktadır. Yine bir örnek vermek gerekirse, Ndesign mobilya markasının çıkardığı Nplus Relax koltuk takımının kendisinde ses sistemi ve akıllı telefonunuzu yerleştirerek dilediğiniz müziği dinleyebileceğiniz bir cep bulunmektedir (Şekil 1.3). Yerinizden kalkmadan, başka elektronik aletlere ihtiyaç duymadan yalnızca cep telefonunuz ve koltuğunuzla dilediğiniz yükseklikte sesle, dilediğiniz müziği dinleyebilirsiniz.

Şekil 1.3 : Ndesign Mobilya, Nplus Relax isimli ürün detayı (Url-3).

İnsanlar gün içinde ekranlarına bağımlı hale gelmişlerdir. Bu da tercihlerimizin değişmesine yol açmıştır. Hem kullandığımız mekanlar, hem yediğimiz yemekler, hem kullandığımız mobilyalar bu çağ ile birlikte değişim göstermeye başlamıştır. Eskiden aileyle ya da arkadaşlarla yemek yemek önemliyken, günümüzde bilgisayar ya da televizyon karşısında yemek yemek daha cazip hale gelmiştir. Yemek odası kavramı artık günümüzde çok az kullanılır olmuştur. Yemek masaları ya mutfak ya da oturma alanları içinde kullanılmaya başlanmıştır. Şekil 1.4'te görüldüğü gibi, mutfak tezgahıyla birlikte kullanılan bar tasarımları yaygınlaşmaya başlamıştır.

Şekil 1.4 : İçinde bar da bulunan mutfak tasarımı (Url-4).

Ailelerin yemek yerken televizyon izleme ihtiyaçlarını karşılamak için yemek masasıyla televizyonun mutfak içinde çözüldüğü tasarımlar da ortaya çıkmıştır (Şekil 1.5).

Şekil 1.5 : İçinde yemek masası ve televizyon bulunan mutfak tasarımı (Url-4).

Televizyon ve masa üstü bilgisayar gibi yerinden hareket ettirilemeyen ekranların dışında dizüstü bilgisayarların, tabletlerin ve akıllı telefonların çıkışıyla evde, işte, sokakta, yani her yerde teknolojiyle birlikte yaşamaya başlanmıştır. Eskiden ailelerimizin mutfaklarında televizyon bulunurken, günümüzde bizim buna ihtiyaç duymamamızın nedeni, ekranlarımızı istediğimiz odadan istediğimiz odaya taşıyabiliyor oluşumuzdur. İleride televizyon ve masa üstü bilgisayar gibi mobil olmayan ekranlar belki de hayatımızdan çıkacak ve biz her an yanımızda olacak

ekranlarımız ve internet bağlantılarımızla bir ağa bağlı ve herkesle iletişim içinde yaşıyor olacağız.

Artık hayatımızın bir parçası olan ve bizim için kağıt kalem yerine geçen tabletlerimiz ve yanımızdan bir an bile ayırmadığımız cep telefonlarımızın ev içindeki konumlarına göre çeşitli tasarımlar yapılmaktadır. Örneğin Şekil 1.6'da görüldüğü gibi Tchibo markası, üzerine yemek kitabı veya tablet konularak mutfakta yemek pişirirken tarif bakmayı kolaylaştıracak bir ürün satmaktadır. Artık her bilgiye internet üzerinden ve internete bağlanabildiğimiz her türlü cihaz üzerinden ulaştığımız düşünülürse, internete en kolay şekilde ulaşmamızı sağlayacak tasarımlar çıkmaya devam edecektir.

Şekil 1.6 : Tchibo markası, mutfak için tablet tutacağı (Url-5).

Kişilerin yemek yeme alışkanlıklarının değişme nedenlerinden biri de hayatlarındaki değişimlerden kaynaklanmaktadır. Ülkemizde üniversiteye gitmek için pek çok öğrenci ailesinin evinden ayrılmak zorunda kalmaktadır. Kimi yurtlara yerleşirken kimi de yalnız veya arkadaşlarıyla kiraladığı evlerde kalmaktadır. Ailelerinden ayrılan gençlerin çoğunun yemek yeme düzenleri bozulmaktadır. Üniversiteye başlamanın dışında, evlenmek de yemek yeme alışkanlıklarının değişmesine neden olmaktadır. Yeni evli çiftlerin çoğu evin giderlerini ve ev işlerini paylaştıkları gibi yemek yemenin alışveriş, hazırlık, servis ve tüketim bölümlerini özellikle çocukları olmadan önce de beraber yapma eğilimi göstermektedirler (Kemmer, Anderson, & Marshall, 1998). Her ne kadar çiftler beraber yaşamaya başladıklarında yemek yeme

alışkanlıklarında iyileşme olduğu düşünülse de, Wosley'in 1988 yılında yaptığı bir araştırmaya göre evli çiftlerde yemek yeme alışkanlıkları erkeklerde iyileşme gösterse de kadınlarda kötüleşmektedir. Ancak bu araştırmanın 25 yıl önce yapıldığı kabul edilir ve o günden bu güne sosyal ve ekonomik değişimler yaşandığı göz önünde bulundurulursa kişilerin ev halleri ve yeme alışkanlıkları da değişmiştir. Bu nedenle Wosley'in yaptığı araştırmadan 10 sene sonra, yani 1998 yılında Kemmer, Anderson ve Marshall tarafından İskoçya'da, yeni evli çiftlerin yeme alışkanlıkları üzerinde yapılan araştırmada kadınların evlenmeden önce akşam yemeklerini yalnızca atıştırmalıklarla geçirdikleri, evlendikten sonra akşam yemeklerinin önemli bir etkinlik haline geldiği ortaya çıkmıştır. Günümüzde hala geçerliliğini koruyan durum, evli çiftlerin akşam yemeklerini beraber yemeye özen gösterdiği'dir. Evli çiftlerin yemek yeme alışkanlıklarını belirleyen en önemli etmenler Kemmer, Anderson ve Marshall (1998) tarafından ev ekonomisi, ev düzenini sağlama sistemi, zaman, aile ve eşin etkileri, sağlık bilinci, kilo alma endişesi, mutfak aletlerinin kullanımı, bilgi ve yetenek olarak açıklanmıştır. Bu araştırmanın da 15 sene öncesine dayandığını düşünürsek, artık bu etmenlere teknolojiyi de ekleyebiliriz. Kemmer, Anderson ve Marshall'ın (1998) yaptığı araştırmada televizyonun akşam yemeklerine olan etkisine de değinilmiştir. Araştırmada çiftlerin çoğunun yemeklerini yemek masasında yemedikleri ortaya çıkmıştır. Yemeklerini televizyon karşısında yiyor olsalar da, çiftlerin iletişimleri kopmamaktadır. Televizyon, sohbet ederken arkada bir ses ve görüntü vermesi açısından açık bırakılmaktadır. Yani esas amaç yemek yerken televizyon izlemek değildir. Bu araştırmadan, kişilerin televizyona bağlı olmadıklarını ve koltukta yemeyi tercih etmelerinin koltuğun yemek masasında oturmaktan daha rahat olduğunu söyleyebiliriz. Yapılan araştırmada akşam yemeklerinin beraber oturup sohbet etmek ve çiftlerin birbirleriyle sosyalleşmek için bir olanak olduğu ortaya çıkmıştır.

Dilimize Latince'den gelen "monitor"un kelime anlamı İngilizce "warner" yani "ikaz eden"dir. (Turner, 2012) Ancak bilişim çağıyla birlikte dilimize yerleşen anlamlarından biri "izleyici"; diğeri ise televizyon gibi, "bilgisayardan görüntü almamızı sağlayan alet", yani ekrandır. Ekranların hayatımıza girişiyle birlikte biz de yüzlerimizi ekrana dönmeyi tercih etmeye başladık. Ancak son zamanlarda, pek çok eleştirmen ve yazar bu durumu irdelemektedir. Artık yüzlerimizi ekranlardan kaldırıp

dış dünya ile etkileşime geçilmesini teşvik etmek amacıyla bir çok yazı yazılmakta ve videolar hazırlanmaktadır.

Ekonominin artık sosyal medya üzerinden yürütüldüğü iddia edilmektedir. Ayrıca insanların önlerindeki işlere odaklanma sorunu yaşadığı da bilinmektedir. Tüm bunların dışında ekranların çıkışı insanların yemek yeme alışkanlıklarının değişmesine de neden olmuştur. İnsanlar tabaklarını ellerine alıp; yemek masalarından ve sofralardan, ekran karşısına taşınmışlardır. Yanlarındaki kişiyle konuşmayı bırakıp yüzlerini ekrana dönmüşlerdir. Yapılan sohbetler de ya izlenen bir video ya da görülen bir fotoğraf üzerinden olmaya başlamıştır (Şekil 1.7).

Şekil 1.7 : Günümüzde tipik buluşmalar (Url-6).

Gelecekte çıkacak yeni trendlerle birlikte yemeklerin ve yeme alışkanlıklarının daha çok değişeceği aşikardır. Bugün yemeyi tercih ettiklerimizi yakın bir gelecekte sofralarımızda görmeyebiliriz. 2014'te, uluslararası pazarlama araştırma şirketi olan Ipsos tarafından hazırlanan Ipsos Global Trends Raporu'nda gelecekteki yeme alışkanlıklarımızı etkileyecek trendler aşağıdaki gibi açıklanmıştır:

- Atıştırmak
- Global lezzetlerin ortaya çıkması
- Yerele olan sevgi
- Maceraperest hibritler
- Sağlık ve zindelik

- Yemek pişirmek – aşçılık
- Kişiselleştirme – uyarlama
- Tavizsiz lezzet
- Atık farkındalığı
- Aslın önüne geçen tarz

Atıştırmanın, daha çok seyahat etmekten kaynaklandığını belirten rapor; Türkler'in % 70'inin aile ile yenen yemekleri devam ettirdiğini de ekliyor. Atıştırılabilirlik olarak daha sağlıklı besinlerin tüketilmeye çalışıldığını söylüyor. Global lezzetlerin de küreselleşmeyle birlikte ülkeler arası sınırların kalkması ve ülkelerin birbirlerinden etkilenmesiyle ortaya çıktığını belirtiyor. Yerel gurur, insanların yerel ürünler ve yiyecekler almalarını sağlıyor. Maceracılar da tatlı pizzalar, ramen burgerler gibi farklı lezzetlerin karışımlarını tercih ediyorlar. Rapor, sağlıklı yemenin yalnızca sebze yemekle olmayacağını açıklıyor. Tasarruflu olduğu için evde yemek yemek tercih edilirken, aynı şekilde ev de sosyalleşme aracı olarak kullanılıyor. Kişilerin diledikleri malzemeleri birleştirerek yemeklerini kişiselleştirebilmeleri de önemli bir trend haline geliyor. Biraz daha pahalı olmasına karşın, organik malzeme satın almaya doğru bir eğilim gösteriliyor. Daha az yiyecek ve paketleme malzemesini çöpe atmak isteyen bilinçli tüketicilerin de artacağı iddia ediliyor. Tüm bunların dışında, tabii ki teknolojinin gelişmesiyle birlikte, sinemada yiyebilmek için karanlıkta parlayan dondurma gibi yenilikçi yiyecekler de piyasaya çıkacaktır. Gelişmelerle birlikte yiyecek alışkanlıklarımız değişmeye ve mekanlar da buna göre tasarlanmaya devam edecektir.

1.2 Çalışmanın Kapsamı

Bu çalışma; İstanbul'da bulunan ve teknolojinin gelişimiyle birlikte değişime uğrayan konutları ve bu konutlardaki yemek alanlarını kapsamaktadır. Özellikle İstanbul'un araştırma için seçilmesinin nedeni, teknolojik değişimlerin büyük metropollerde yaşayanları daha çok etkilemesi, tüketim olanaklarının daha fazla olmasıdır. Frank'e (2005) göre şehirlerdeki ana eylem, üretimden tüketime geçmiştir ve pek çok kişi için marketlerden ve restoranlardan her çeşit, her fiyata yiyecek bulmak mümkündür. Yemek bulma kaygısı da bu nedenle azalmıştır. Metropollerde yaşayan kişilerin zamanlarını daha efektif kullanmaları gerektiği gerçeğinden yola

çıkılarak ulaşım, iletişim ve günlük ihtiyaçların karşılanmasının daha kolaylaşmasının teknolojinin gelişmesiyle doğru orantılı olarak değiştiğini söyleyebiliriz. Wood'a (2007) göre de şehirlerde yaşayan kişiler yeni yiyeceklere ve servis farklılıklarına rahatlıkla ayak uydurabilir durumdadır. Hatta şehir dışında yaşayanlar yeni yemekler denemek için başka şehirlere seyahat etmek durumunda kalmaktadır. Metropollerde nüfusla birlikte değişen konut sayılarındaki artış ve bu nedenle şehrin bir ucundan diğer ucuna gitmek için değişen mesafe ve süreler zamanımızı değerli kılmaktadır. Metropollerde yaşayan kişiler için vakitlerini doğru kullanmak önemlidir ve bu hızlı yaşama ayak uydurmak zorundadırlar. İnsanların hayatları süre nedeniyle kısıtlanmaktadır çünkü kısa zamanda yapabilecekleri işler çok azalmıştır. Hızlı yaşam da hızlı yemek yeme alışkanlığını ve buna bağlı olarak hazır yiyecek tüketimini arttırmaktadır. Bu dönemde çok hızlı ve yaşamın her alanında gözlenen değişim kavramı, gelişmeleri açıklamakta yetersiz kalırken, değişim ve dönüşüm kavramları eş zamanlı olarak birlikte kullanılmaya başlanmıştır (Çelik, 2012). Metropollerde işsizlik ve fakirlik arttıkça hazır yiyecek tüketme oranı artmaktadır. İnternette veya telefonla yemek sipariş etme fırsatı ve eve servis kolaylığı da hazır yiyecek tüketimini arttırmaktadır. Yemek yemek, yapılan işler arasında sıkıştırılmaktadır. Bu nedenle çalışma, İstanbul'un da bir metropol olması dolayısıyla İstanbul'da yaşayan kişiler üzerinden yapılmıştır. Çalışma, 30-40 yaşları arasında olan, İstanbul'da yaşayan ve çalışan tasarımcıların günlük yemek yeme alışkanlıklarını, ev hallerini ve ev içindeki eylemlerini kapsamaktadır.

Araştırmadan daha spesifik sonuçlar elde edilebilmesi için ön anket hazırlanmıştır. Yapılan ön anket ile birlikte, 1981 yılında Csikszentmihalyi ve Rochberg-Halton'ın yaptığı araştırmada çıkan sonuç ile aynı olan, aynı sosyal sınıfta bulunan kişilerin tavırları, davranışları ve ev eşyaları benzerlik gösterdiği sonucuna varılmış ve İstanbul gibi metropollerde yaşayan ve sosyal ihtiyaçlara sahip, aynı statüde bulunan insanların yaşayış biçimleri ve hayat standartları benzerlik gösterdiği gibi yemek yeme alışkanlıkları, teknolojik gelişmelere uyum sağlama süreçlerinin de birbiriyle uyduğu görülmüştür. Bu nedenle ikinci yapılan ankette daha doğru verilere ulaşmak amacıyla, aynı sosyal gruptan kişilerle görüşülmesinin daha uygun olduğuna karar verilmiştir. Seçilen deneklerin özellikleri de buna göre belirlenmiş ve çalışmaya, satın aldıkları evleri değiştirmek konusunda daha yetili olan tasarımcılar üzerinden devam edilmiştir.

1.3 Uygulanan Metod

Konuyu en iyi şekilde anlatabilmek için bir ön anket hazırlanarak farklı sosyal gruplardan 20-35 yaşları arasında İstanbul'da yaşayan ve çalışan kişilerin cevapları toplanarak değerlendirilmiştir. Bu anketin sonucunda temel kavramlar bulunarak birbirleri ile olan ilişkileri araştırılmıştır. Tarihsel değişim ve gelişimi belgelemek amacıyla çeşitli kaynaklardan kronolojik araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar yazılı ve görsel olarak çalışmaya eklenmiştir. Daha sonra ilk yapılan ankette çıkan sonuçlarla birlikte ana problem tanımlanarak belirlenen yeni araştırma grubu üzerinden çalışma devam ettirilmiştir. Kişilerle birebir röportajlar yapılmış, ev içindeki hareketlerini tanımlamaya yönelik olarak veriler toplanmış ve son olarak yorumlanmıştır. Bu veriler fotoğraflanarak, not alınarak ve bilgisayar ortamında kayıtları tutularak çalışmaya eklenmiştir.

Sonuçların daha rahat analiz edilebilmesi amacıyla grafik anlatımlar kullanılmış, analiz sonuçları son bölüme eklenmiştir.

2. EVSEL KAVRAMLAR

Çalışmanın bu bölümünde kişinin özel hayatını devam ettirdiği ve kendini en rahat hissettiği mekan olarak açıklayabileceğimiz ‘ev’ kavramı ve bu kavramla bağlantılı mahremiyet, evcillik, ev hali kavramları açıklanmaktadır.

Ev, canlıların kendilerini güvende hissettiği, dış dünyadan ayrı, kendileştirebildikleri ve aidiyet duygusunu hissetmelerini sağlayan mekanlardır (Johnston & Valentine, 1995). Aile oluşumunun hayatını devam ettirdiği yerdir. Ev tanımının konut tanımından farkı, içinde yaşayan kişiyle ve kişilerle içindeki atmosferin değişiminden kaynaklanmaktadır. Konut genel bir tanım olsa da; ev, içinde birilerinin yaşadığı ve o konutu kendi ihtiyaçları ve zevkleri doğrultusunda düzenlediği bir mekana dönüşmektedir.

İngilizce’den Türkçe’ye geçmiş haliyle domestisiteyi açıklamak gerekirse; ”Domus” Latince’de ”ev” anlamına gelmektedir. İngilizce Domesticity ise, Türkçe’de birebir bir anlamı bulunmasa da evcillik, evcimenlik, ev hali veya ev hayatı anlamlarına gelebilmektedir. Bu çalışmada da daha çok ev hali anlamında kullanılmıştır ve kişinin yaşadığı ortamı kendi istekleri ve karakteri doğrultusunda düzenleyerek kendi zevkine uygun, kendini güvende ve korunaklı hissettiği bir mekan oluşturduğu var sayılmıştır. Ev, kişinin kendini güvende hissettiği bir barınaktan ötedir. Kişinin kendini anlatabildiği materyalist bir oluşumdur. Kişinin önemsendiği şeyleri gösteren bir vücuttur. Böylece ev kişinin en güçlü kişilik göstergesi olmaktadır (Csikszentmihalyi & Rochberg-Halton, 1981). Kişilerin kendilerini eve bağlı hissetmeleri evin atmosferine ve bu eve nasıl bağlandıklarına göre değişmektedir.

Daha çok metropollerde gördüğümüz ve nüfus artışının neden olduğu hücre tarzı yaşam stili yavaş yavaş hayatımıza girmeye başlamış ve büyük evlerde yaşamak birer hayale dönüşmüştür. Buna rağmen kişilerin bedensel olarak buldukları mekanları kendileştirmeleri o mekanın büyüklüğüne ya da küçüklüğüne bağlı değildir. Evde bulunan objeler ve boşluğun şekillenmiş tarzı kişinin benliğini

göstermektedir. Konutların küçülmesiyle birlikte tasarımlarda fonksiyonel değişiklikler yapılması gerekmektedir. Sosyal değişimlerin yanında teknolojik gelişmeler de özellikle banyo ve mutfak tasarımlarını etkilemektedir (Peressut ve diğ, 2008).

Her kişi karakterine ve yapmayı sevdiği aktiviteye göre evinin farklı yerlerinde kendini daha rahat hissedebilmektedir. Örneğin kadınlar ve özellikle ev hanımları en çok zaman geçirdikleri yerlerden biri olan mutfakta kendilerini daha rahat hissetmektedirler. Mutfaklar, kadınların en çok vakit geçirdikleri mekanlar olmanın yanında evsel operasyonların da yürütüldüğü mekanlardır. Csikszentmihalyi ve Rochberg-Halton'ın (1981) araştırmasına göre evin kalbi oturma odası olarak tanımlanmaktadır ancak buna rağmen çocuklar yatak odalarında kendilerini daha evde hissetmektedirler. Kısacası evin alanlarına karşı hissedilen aidiyet duygusu, aile içindeki iş dağılımına, yaşa ve cinsiyete göre değişkenlik gösterebilmektedir.

Evdeki eşyaların ve mobilyaların düzeni de aile bireylerinin ev içindeki hareketlerinden ipuçları vermektedir. Bunun dışında evdeki objelerin yerleşiminden, misafirlerinin neleri görmesini isteyip neleri görmesini istemediklerini de tanımlayabiliriz. Gösterilmek istenen objeler oturma odasına konurken, gizli objeler yatak odasında bulunmaktadır (Csikszentmihalyi & Rochberg-Halton, 1981). Evler kişilerin kendilerini dış dünyaya tanıttığı mekanlardır ve bu durum Johnston ve Valentine (1995) tarafından ev içinde kullanılan perdeler, duvar kağıtları, resimler ve kitaplar gibi değiştirilebilir elemanların o evde yaşayan kişinin karakterine dair dışarıdan gelen misafirlere önemli ipuçları verdiği şeklinde açıklanmaktadır.

Günümüzde mobilya, yerleşik hayatı simgelemektedir. Mobilyasız bir ev çıplak kalmaktadır ve içinde yaşayan kişilerin misafir ağırlamaya bile utanacağı bir mekan olur. Evdeki mobilya doğrudan evdeki rahatlıkla ilişkilidir. Hem fiziksel hem de sosyal anlamda kendimizi evimizde ve rahat hissetmemizin nedeni kullandığımız mobilyalarla sağlanmaktadır.

Mobilyalar, hem pahada daha ağır hem de diğer küçük objelere göre daha kütleli oldukları için bir evde bulunan en dikkat çekici öğelerdir. Geçmişte de, mobilyalar otoritenin bir göstergesi olmuştur. Aynı şekilde evlerin büyüklükleri, evlerdeki oda

sayıları ve tavan yüksekliği eve gelen misafirler için birer statü göstergesiydi. Andrea Palladio (1508–1580) tarafından tasarlanan villalar da eve giren misafirlerini, kapıdan girer girmez; eğlencelerin düzenlendiği, evin diğer odalarından daha yüksek tavanlı bir oda olan ‘ana zemin’ (İtalyanca ‘Piano Nobile’) ile karşılar (Sass, 2001). Palladio’nun tasarımlarının zekice sayılmasının nedeni hem işlevine göre odaların boyutlarında farklılıklar yaratması, hem de bu odaların ailenin farklı ihtiyaçlarına göre istedikleri işlevlerde kullanılabilmesidir (Williams, 2003). Williams’ın (2003), Palladio’nun tasarımlarını anlattığı kitabında değindiği gibi, bu farklı boyutlarda tasarlanan odaların en büyüğü olan ‘ana zemin’ bazı tasarımlarında girişten, yapının sonuna kadar uzanan bir büyüklükte olur ve ihtişamıyla misafirleri etkilerdi. Kendini gösterişten ve pahadan uzakta bir hayata adanmış olan Thoreau’nun (1854) evinde toplamda üç adet sandalye bulunmaktadır. Biri yalnızlık için, biri arkadaşlık için, biri de toplum için. Thoreau’ya (1854) göre içinde şarap mahzeni ve büyük holleri olan evler, içinde yaşayanlar için gereğinden fazla büyüktür Ancak evlerin büyüklükleri ailedeki kişi sayısına ya da kişilerin gelir ve tercihlerine göre değişmektedir. Buna göre de evin içindeki mobilyaların adetleri, kaliteleri ve yerleşimleri değişmektedir.

Parissien’e (2008) göre 1770’li yıllarda demir ve sıva kullanımının artmasıyla elde etmesi zor görünen evler daha kolay ulaşılabilir olmuşlardır. Salon kavramı erken Georgia döneminde hem oturulan hem yemek yenen alanı ifade etse de 1740’larda tamamen oturma odasına dönüşmüştür. İlk kez 1670’lerde tarih bilimci John Conford tarafından ortaya çıkan yemek odası kavramı da yine aynı dönemde, 1730’larda bir çok evde bulunmaktaydı (Parissien, 2008). Yemek odaları daha çok misafirleri ağırlamak ve sosyalleşmek amacıyla kullanılan mekanlardı. Rich’e (2003) göre aynı zamanda bir statü göstergesiydi. Ailece yenen yemek dışında, misafirlere evin içinden dış dünyaya açılan hem özel hem genel bir alandı. Parissien’in (2008) açıklamasına göre de Avrupa’da üretilen en kaliteli halılar yine bir statü göstergesi olarak yalnızca varlıklı aileler tarafından alınabiliyor ve ailenin zenginliğini göstermek için ve değerini kaybetmemesi için yemek odalarının duvarlarına asılıyordu. Yemek odalarında ailece yenen yemekler için ayrı, misafirlere hazırlanan yemekler için ayrı masa kurulumları yapılıyordu. Ayrıca yemek odaları, ev içinde yemek hazırlama bölümüyle yemek yeme bölümlerini ayırmış oluyordu. Bu ayrışmanın bir nedeni de 1927 yılında bir fuarda tanıtılan ses geçirmez duvar tasarımı olmuştur (Parissien, 2008). Mutfakta yemek hazırlayan aşçı ve hizmetlilerin,

yemek odasında yapılan konuşmaları duymamaları için yemek odasıyla mutfağın ayrışması ve aralarına ses geçirmez bir duvar örülmesi varlıklı aileler için bir ihtiyaç olmuştur. 18. yy'a kadar yemek odaları evin erkeğinin, erkek arkadaşlarını ağırlaması için kullanılıyordu. Bu yüzden yemek odalarındaki mobilyalar ve objeler daha maskülendi ancak, sofranın hazırlanması ve düzeni kadının göreviydi. Misafirleri etkilemek için mobilyalar etkileyici ve pahalı seçilirken, masa üzerine yerleştirilen vazo ve çiçekler gibi objeler daha değiştirilebilir kabul edilmiştir. O yüzden masa düzenleriyle ilgili bilgiler kadın dergilerinde sıklıkla yayınlanmıştır. 19. yy'da ise yemek davetleri de erkekten kadına geçmiştir (Rich, 2003). Ancak günümüzde, özellikle metropollerde, evler küçülmüş ve tüm konut yerleşimleri ihtiyaca göre yapılmaya başlanmıştır. Misafirler genellikle yemek davetleri için evlere gelmekte ve bu nedenle yemek masaları evin en güzel bölümüne konmaktadır.

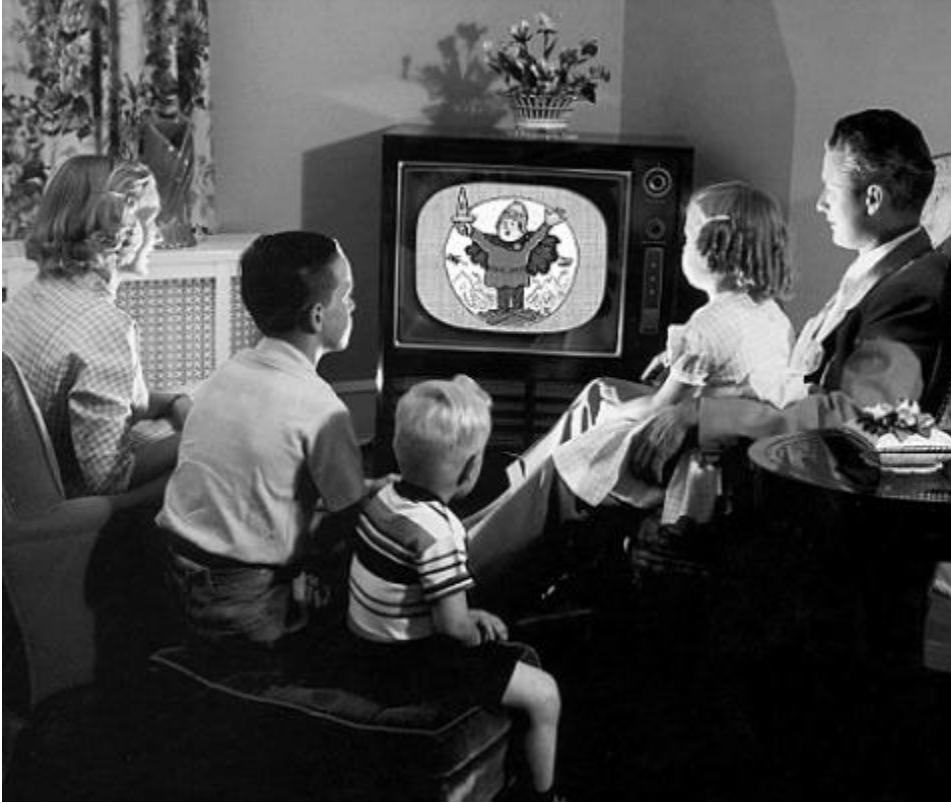
Konut yerleşimlerinin değişmesinin bir nedeni de ilerleyen teknolojidir. Teknolojiyle birlikte ev düzenlerinde değişiklikler yaşanmaya başlanmıştır. Evlere suyun gelmesiyle mutfak ve banyo ortaya çıkmıştır, yapay ışık ve elektrik sayesinde evlerde yeni düzenlemelere gidilmiştir, yeni çıkan ev aletleri insanların yiyecekleri daha uzun süre muhafaza etmesini ve işlerini daha kısa sürede yapmasını sağlamıştır, televizyon ise insanların oturma odalarında bulunan ve dış dünyaya açılan bir pencere olmuştur. Bilgi ve iletişim teknolojisi ise insanın evde çalışma, alışveriş, oyun oynama ve dinlenme gibi dilediği her türlü aktiviteyi gerçekleştirmesini sağlayarak evleri birer iletişim merkezine çevirmiştir (Gausa, Prat, & Tetas, 2004). 2. Dünya Savaşı sonrası artan tüketim hızı ve teknolojinin gelişmesi günümüz evlerine teknolojinin girmesinin ilk adımları olmuştur. 1956 yılında Richard Hamilton'ın yaptığı bir kolaj (Şekil 2.1) o günün evinde teknolojinin yerini çok açık bir şekilde göstermektedir. Kolajda televizyon, elektrik süpürgesi ve kasetçalar gibi teknolojik aletlerin yanında kadın ve erkek figürünü eşit şartlarda bulundurarak 2. Dünya Savaşı sonrası değişimi açıkça göstermektedir.

Şekil 2.1 : Richard Hamilton'ın 'Just what is it that makes today's homes so different, so appealing?' kolajı (1956) (Url-7).

Günümüzde hemen hemen her kişide akıllı telefon ve her evde televizyon bulunmaktadır. Cep telefonlarımızdan sonra, televizyon setleri günümüzde ev ve aileler için önemli bir yer kaplamaktadır. Eskiden evin kalbi, ocağın olduğu yer varsayılırken, televizyonun icadıyla birlikte evin kalbi televizyon setinin olduğu yer olmuştur. Ailenin bir araya geldiği, akşamları önünde beraber vakit geçirdikleri bir alet olarak televizyon (Şekil 2.2), hayatımıza girdiğinden beri yaşayış tarzımızın değişmesine de neden olmuştur. Ailemizle yaşarken akşam yemeğinden sonra beraber programların izlendiği, güncel haberlerin öğrenildiği bir alet olmanın dışında; başka işlerle uğraşırken bir yandan da göz ucuyla bakarak takip ettiğimiz programları kaçırmak istemediğimiz bir alettir. Günümüzde belki de gereğinden fazla hayatımıza girmiştir ki Amerika'da aile hayatını yok ettiği, çocukları pasifleştirdiği ve agresif yaptığı söylenmektedir (Csikszentmihalyi & Rochberg-Halton, 1981). Csikszentmihalyi ve Rochberg-Halton'ın (1981) açıklamasına göre ABD'de yaşayan insanlar, uyudukları dışındaki zamanın %25'ini televizyon karşısında geçirmektedir. Hayatımızı televizyonsuz da geçirebileceğimiz halde, bilgi

paylaşımının kolaylığı dolayısı ile ve eğlence için hayatımızda bir vazgeçilmezdir. Csikszentmihalyi ve Rochberg-Halton (1981) tarafından yapılan bu araştırmada televizyonun en çok çocuklar ve yaşlılar için vaz geçilmez olduğu görülmüştür. Çocuklara kitap okumaktan daha eğlenceli gelen bir aktivitedir, yaşlılar için ise kitap okumak zorlaştığından, televizyon izlemek vakit geçirmek için daha kolay gelmektedir. Tabi bunun en büyük etkenlerinden biri de televizyonun görüntü dışında ses de vermesidir. Her ne kadar raporda televizyon izleyenler kendilerini rahatlattığını söyleseler de, veriler aynı zamanda kendilerini daha pasif, güçsüz, uyuşuk ve asabi hissettiklerini de belirtmektedir (Csikszentmihalyi & Rochberg-Halton, 1981).

Şekil 2.2 : Televizyonun çıkışıyla bir aile görüntüsü (Url-8).

Televizyonun çıkışıyla en büyük eğlencesi bu olan aile, komşularıyla sosyalleşmek için de, yemek tarifleri için de televizyona bağlı olmaya başlamıştır. İnsanın dış dünyaya açılan en büyük kapısı olmuştur ve insanlar televizyonsuz yaşayamamaya başlamışlardır. Bizi dış dünyaya bağlayan bu alet geçmişte yalnızca televizyon ekranı olsa da günümüzde sabit veya mobil olan tüm ekranlar aynı işlevi görmektedir.

Televizyonların, uyduların ve bilgisayarların yaygınlaşmasıyla dış dünya, en özel alanımız olan evimize girmiştir (Peressut ve diğ, 2008). Annelerimiz bile yemek hazırlık aşamasını sıkılmamak için televizyon karşısında yapmaya başlamışlardır. Sonrasında; oturma alanında bulunan televizyonun dışında bir televizyon da yemek hazırlama ve pişirme aşamalarında kadının sıkılmaması, akşam yemeği esnasında haberleri veya aile programlarının kaçırılmaması nedeniyle mutfığa konmuştur. O yıllarda daha sonra çıkan bir reklamda görüyoruz ki, insanlar birden fazla televizyon almanın maliyetli olduğunu düşünmüş veya televizyonlarını istedikleri odaya taşımak istemişlerdir. Böylelikle Şekil 2.3'te göeüldüğü gibi, televizyon üreticileri, insanların istediklere yere taşıyabilecekleri mobil televizyon üretmişlerdir. Taşınabilir ekran ihtiyacı böylelikle anlaşılmış ve ardından çıkan icatlar bu trendi takip etmiştir. Gün geçtikçe mobilleşmemiz kaçınılmaz olmuştur.

Şekil 2.3 : GE taşınabilir televizyon reklam afişi (Onur ailesi arşivi).

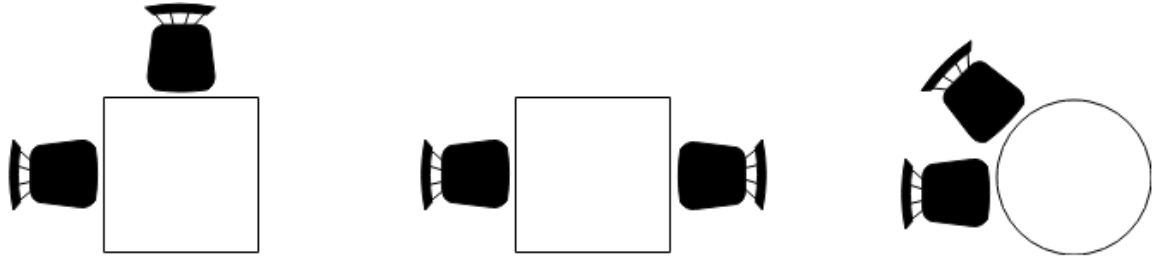
Mobilleşme, değiştirilebilirlik, genişleme gibi kavramlar hayatımıza girse de bu kavramların hiç biri ev hali konseptinin değişmesine neden olmamaktadır (Peressut

ve diğ, 2008). Perissian'a (2008) göre özellikle ABD'de televizyonun çıkışıyla hayat ve ev stilleri, dekorasyon fikirleri de paylaşılmaya başlanmıştır. Modernizmle birlikte ev tasarımına olan ilgi artmış ve ekranların çıkışıyla da mimarların ve dekoratörlerin artık daha büyük olasılıkların varlığından haberdar müşterileriyle buluşması kolaylaşmıştır.

Mahremiyet isteği, insanların yüzlerini duvara veya başka şeylerin arkasına saklama ihtiyacını doğurmuştur. Sommer'e (1969) göre kişilerin mahremiyete en ihtiyaç duyduğu yerlerden biri olan kütüphaneler bu isteğe göre tasarlanırken örneğin bir taverna tam tersine sosyalleşmek için tasarlanır. Aynı şekilde konutlardaki mekanlar da mahremiyet istek ve ihtiyacına göre tasarlanmaktadır. Örneğin yatak odaları, çalışma odaları mahremiyete dayalıysa da mutfak ve oturma odaları herkesin kullanımına açık yaşam alanları olarak nitelendirilebilir. Mutfaklar ve oturma odaları aile fertlerinin tümünün ve genellikle bir arada kullandıkları odalardır. Kişiler bu mantıkta, mutfaklara veya oturma odalarına yemek odalarını da entegre etmektedirler. Oturma odalarının planları genelde karşılıklı oturup sohbet etmeye uygun bir şekilde, koltuklar karşılıklı veya çapraz bir şekilde yerleştirilir. Tüm oturma elemanlarından rahat görülecek bir şekilde de televizyonun yerleştirilir. Yemek masaları evde yaşayan kişi sayısına göre seçilir ve günümüzde genelde mutfaka, kimi zaman da salona yerleştirilir. Çoğunlukla eğer mutfakta yeterli alan mevcutsa bir, iki veya üç kişinin kahvaltı edebileceği ve yemek yiyebileceği bir masa yerleştirilir. Salonda bulunan daha büyük veya açılarak büyütülebilen masalar misafirler içindir. Bu masalar genelde dörtten fazla kişinin yemek yiyebileceği şekildedir ve evin daha güzel bir bölümüne yerleştirilir.

Masaya oturma düzenleri, kişilerle olan samimiyet ve bulunulan ortama ve nedene göre farklılıklar gösterir. Örneğin yemek yemek için gittiğimiz bir restoranda samimi olduğumuz kişiyle karşılıklı ya da çapraz oturmayı tercih edebiliriz. Ancak daha az samimi olduğumuz biri ile ya da önemli bir konu hakkında konuşacağımız zaman doğrudan karşılıklı oturmayı tercih ederiz. Samimiyetimiz azaldıkça doğal olarak birbirimizden uzaklaşma eğilimi gösteririz. Sommer'in (1969) öğrenciler üzerinde yaptığı bir araştırmada öğrencilerin sohbet etmek için masalarda öncelikle çapraz, daha sonra karşılıklı oturmayı tercih ettiği belirlenmiştir (Şekil 2.4). Thoreau'ya göre eğer yeterince konuşkan ve gevezeysek birbirimize daha yakın oturma eğilimi

gösteririz, aksine içine kapanık ve naziksek birbirimizden daha uzak oturmak isteriz. Yanyana oturma düzeni de sosyalleşmeye uygun değildir. Bu tarz yanyana oturma düzenleri Sommer'e (1969) göre daha çok terminaller gibi kamu alanlarında kullanılmaktadır. Sandalyeler ya birbirine yapıştırılmış, ya sinema salonlarındaki gibi sıra halinde ve bilet gişelerine dönük ya da sırt sırta bir şekilde bulunmaktadır. Sıralar karşılıklı olsa bile aradaki mesafe yüzünden muhabbet etmek imkansızdır (Sommer, 1969). Ancak ev gibi özel alanlarda ve ev atmosferi yaratılarak kişilerin birbirine daha yakın bulunması istenen mekanlarda yine Sommer'e (1969) göre loş ışık kullanılmaktadır ve loş ışığın etkisiyle birlikte ortak mekanlardaki oturma kapasitesi artmaktadır. Buna göre kişilerin kendilerini nasıl ortamlarda daha sosyalleşmeye yatkın, nasıl ortamlarda daha rahat hissettiğini anlayabiliriz.

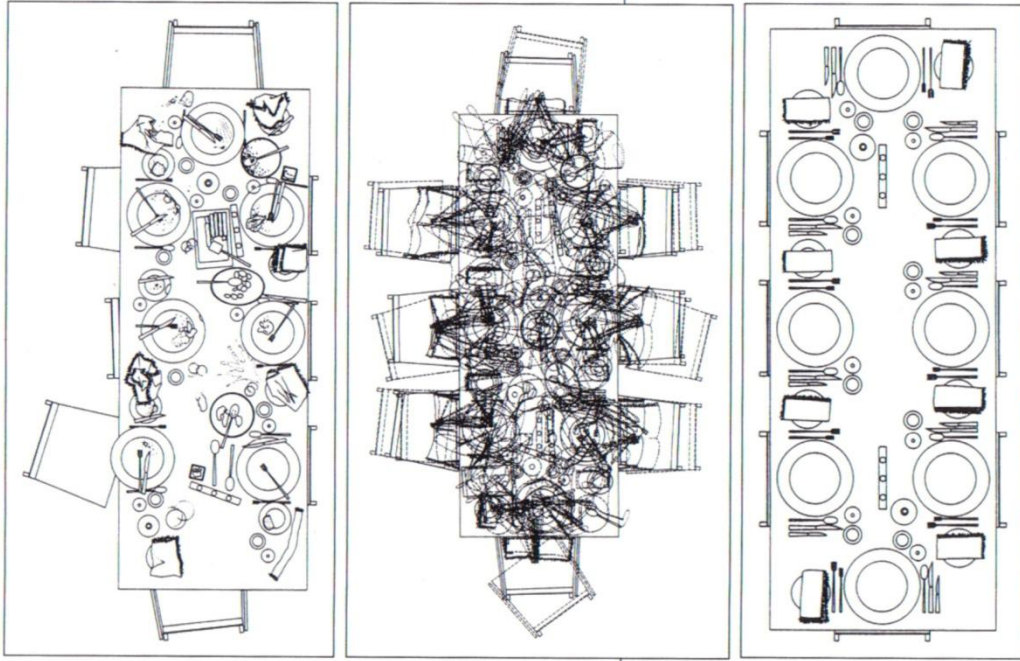
Şekil 2.4 : Sommer'in araştırmasına göre oturma tercihleri.

Evlerimizdeki oturma düzenlerimiz de genelde bellidir. Eğer 6 kişilik bir masaya 4 kişi oturacaksa, herkes karşılıklı oturmayı tercih eder. Ancak aile büyüğü masanın iki ucundan birine oturmayı tercih edebilir. Saygı duyduğumuz bir misafirimizi biz de masanın başına oturtma eğilimi gösterebiliriz. Her durumda, konutlarda oturma alanı veya yemek masası misafir geldiğinde en rahat sohbet edilecek şekilde düzenlenmektedir.

Geçmişte Türk kültüründe görülen yer sofralarında da yuvarlak oturma düzeninin tercih edilme nedeni, çocuk ve büyük herkesin eşit şartlarda yemek yemesini ve daha çok kişinin masaya dahil olmasını sağlamaya yöneliktir. Böylece kişiler aynı şartlar altında yemek yerken, daha rahat sosyalleşebilmektedir.

Yemek hazırlama ve yemek yeme eylemleri bir çok hareketin toplamından oluşmaktadır. Ev içindeki eylemlerimiz de aynı şekilde pek çok mekan değişiminden oluşur. Sarah Wigglesworth ve Jeremy Till tarafından 2010 yılında hazırlanan

Increasing Disorder in a Dining Table (Şekil 2.5) isimli çizimde, misafirler gelmeden önceki ve en son misafir kalktıktan sonra masanın hali açıkça görülüyor.

Şekil 2.5 : Increasing Disorder in a Dining Table.

En başından düzenli bir şekilde yerleştirilen yemek tabakları ve servisler; yemek yeme aşamasında kişilerin yemek masasındaki hareketleriyle birlikte yer değiştirmekte ve yemek yiyen kişinin, masanın kendine ayrılmış bölümündeki hareketine dair ipuçları vermektedir.

3. MUTFAK VE YEMEK ODASI KAVRAMLARININ VE YEMEK YEME ALIŞKANLIKLARININ DEĞİŞİMİ

Mutfaklar geçmişte ve günümüzde yemek hazırlama mekanları olarak kullanılmaktadır. Ancak yine günümüzde içinde çamaşır makinalarının da bulunabildiği, bazen misafirlerimizi ağırlamayı tercih ettiğimiz, bazen de laptopumuzu alıp çalıştığımız mekanlara dönüşmüşlerdir. Yemek odaları ise, günümüzde daha az rastladığımız yemek yeme mekanlarıdır. Bu mekanlar da zaman içerisinde değişen ihtiyaçlar doğrultusunda ve çıkan yeni ev aletleri ile birlikte ya oturma odası veya salon içinde bir bölüm ya da mutfakta bulunan bir yemek masası olarak çözülmektedir. Bu bölümde kronolojik olarak hangi etkenlerden dolayı bu mekanların değiştiği Türk kültüründen ve dünyadaki diğer ülkelerden örnekler verilerek detaylı olarak açıklanmaktadır.

3.1 Dünyada Yemek Yeme Alışkanlıkları ve Değişimi

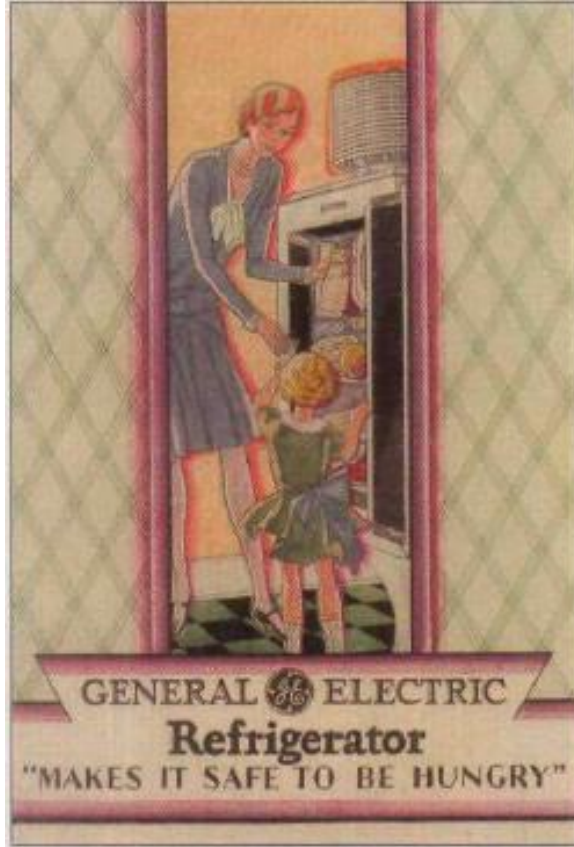
Yemek pişirmek ve sofrayı hazırlamak geçmişte hep kadının görevi olmuştur. Simon (1892) bu durumu şu şekilde açıklamaktadır: “Erkekler dışarıda dövüşmek ve çalışmak için; kadınlar ise evdeki düzeni ve mutluluğu sağlamak için yaratılmıştır.” Kadının, şehrin kargaşasından evini koruduğunu eklemiştir. Bu yüzdendir ki geçmişte ev işlerini üstlenen, evin güzelleşmesi ve ev halini sağlayan kişi kadındı. Özer ve Biçerli'nin (2003) belirttiği gibi 1750'lerden itibaren İngiltere'de sanayileşme başlamış ve kadın ile erkeğin iş bölümü değişime uğramıştır. Sanayi Devrimi olarak değerlendirilen bu süreçte Avrupa'da kitle üretimi başlamış, tarımı da kolaylaştıracak makineler icat edilmiştir. Böylelikle tarıma destek veren kadın iş gücü kentlere göç ederek kentteki iş gücüne katılmıştır. 2. Dünya Savaşı, kadının iş gücüne katılımını sanayileşmeden daha çok etkilemiştir. Bir kısım, vatanseverlik güdüsüyle piyasada çalışmaya başlarken, bir kısım da eşleri savaşa gittiği için düşen ev gelirleri yüzünden çalışmak zorunda kalmıştır (Özer ve Biçerli, 2003). Savaş'tan sonra erkekler evlerine dönünce, kadınların bazıları çalışmayı bıraksa da büyük bir

bölüm çalışmaya devam etmiştir. Çalışmaya devam etmelerinin bir nedeni de 1800’lü yılların sonlarına doğru elektrikli ve mekanik ev aletlerinin kullanımının artması olmuştur. Örneğin 1869’da mekanik çamaşır makinası icat edilirken, 1882’de elektrikli ütü icat edilmiştir (Özer ve Biçerli, 2003). 19. yüzyılın ortalarında kadınlar artık evin düzenini sağlamak dışında, alışveriş de yapmaya ve dışarıda yemek yemeye başlayarak şehirli hayatın tadını çıkarmaya başlamıştır (Rich, 2003). Günümüzde ise kadınlar erkeklerle eşit sayılmakta ve aynı şekilde kendilerini geçindirmek için çalışmaktadırlar. Artık erkeklerden bağımsız olarak yalnız da yaşayabilmekte ya da evli ise aile geçimine ortak olmaktadır. Kısaca günümüzde aile içindeki iş bölümü daha eşit bir şekilde yapılmaktadır.

Parissien’e (2008) göre Rumford’un 1796’da icat ettiği ocaktan sonra mutfak boyutlarında küçülmeye gidilmiş ve fiyatlarda gözle görülür bir azalma olmuştur. Elektriğin çıkışıyla yeni bir devir başlamış olup, hayatı kolaylaştıran icatlar yapılmaya başlanmıştır. Akan elektrik alanındaki çalışmalar 1700’lü yıllarda başlamıştır. 1800 yılında Volta, elektrokinetiğin doğumunu başlatan pili icat etmiştir. Elektriğin sanayide ve günlük yaşamda kullanılmaya başlaması 19. yüzyılın ikinci yarısını bulmuştur. Elektriğin gelişme gösterdiği yıllar ise 20. yüzyıl başlarıdır. Rus asıllı ABD’li mühendis Vladimir Kosma Zworykin’in bulduğu ikonoskop lambası televizyonun gelişimine destek vermiştir (Güney, 2012).

Buzdolabının ilk çıkışı ise öncelikle yiyecekleri daha uzun süre saklayabilme ihtiyacından çıkmış ve içi buz dolu kutular olarak kullanılmaya başlanmıştır. Daha sonra elektriğin yaygınlaşmasıyla önce endüstri sektöründe daha sonra da konutlarda kullanılmaya başlanmıştır. 1890 yılında endüstri sektöründe kullanılan soğutma sistemleri günlük yaşamda da konut yapılarına girmeye başlamıştır ancak bu soğutma sistemlerinin küçültülerek ev aleti haline gelmesi 1900 yılını bulmuştur. (Nagengast, 2004). Bu aşamadan sonra buzdolaplarını konut kullanımı için daha pratik hale getirmek ve ilgi çekici yapmak için çağın sanat akımlarından ilhamlar alınarak buzdolabı tasarımları hep güncellenmiştir (Şekil 3.1). Nagengast’ın (2004) açıklamasına göre 1920’li yılların sonlarına doğru renkli dolap kapakları, 1930’larda ise sürgülü raflar, ayak pedalıyla açılıp kapanabilen kapılar ve otomatik aydınlatma gibi yeni özellikler eklenmiştir. Yine 19. yy başlarında Art Deco üslubunun çıkmasıyla görselliğe daha önem verilmiş ve daha modern görünümlü kıvrımlı hatlar kullanılmış ve ayaklar kaldırılmıştır. Art Deco ile birlikte işlevselliğin ön plana

ıkarıldığı Streamline akımı ortaya çıkmıştır. Bu akımın süsten uzak, ilhamını su damlasından alan tasarımları kullanılmaya başlanmıştır. Bundan sonra da zevklerin değişmesiyle birlikte buzdolabı tasarımları güncellenmeye devam etmiştir. Constance Lane West'in 1931'de patentini aldığı dolap kapağına raf yapma fikri (şekil 3.2) günümüzde hala işlevini yitirmemiş bir özelliktir. General Electric'in 1931 yılında yayınladığı bir reklamda bir milyon kişinin buzdolabı kullandığı yazılmıştır (Nagengast, 2004).

şekil 3.1 : GE buzdolabı reklamı.

Yapılan yeniliklerin tümü ev hayatını kolaylaştırmak ve görsel olarak müşterilerin ilgisini çekmek için yapılmıştır. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra daha uygun fiyatlı, estetik ve daha yüksek verimli buzdolapları üretilmeye devam etmiştir. 1999 yılında yapılan bir araştırmada 1000 kişiye mutfaklarında vaz geçemeyecekleri ev eşyaları sorulmuştur ve kişilerin çoğu 'buzdolabı' cevabını vermiştir (Nagengast, 2004).

Şekil 3.2 : Kapağında raf bulunan buzdolabı.

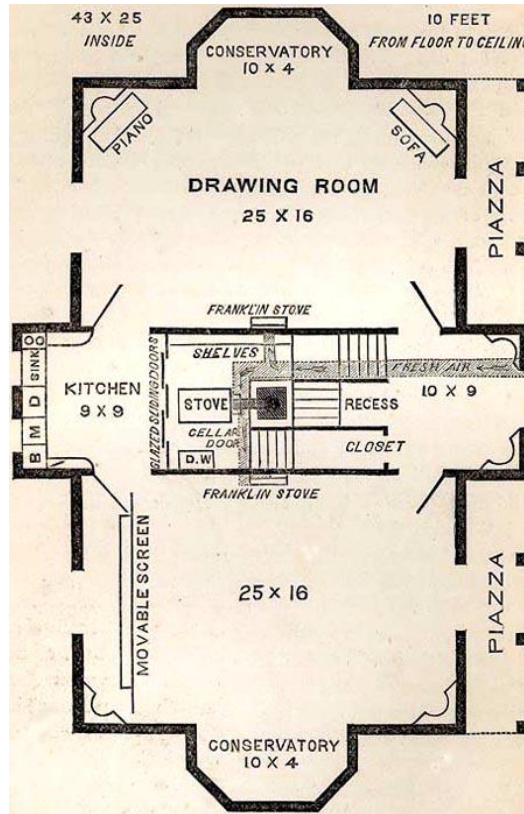
Günümüzde de her evde buzdolabı bulunmaktadır. Artık dondurulmuş gıda depolama ihtiyacı da doğduğundan, mevcut buzdolaplarının hemen hemen hepsinde dondurucu da bulunmaktadır. Her kişi evinin ihtiyacına göre, sebzeleri daha taze tutmasından, buzluğunun daha büyük olmasına, dijital göstergeli olanından, daha az enerji harcayanına kadar pek çok farklı buzdolabından seçim yapabilmektedir. Yine günümüzde tüketicinin ilgisini çekmesi açısından renkli buzdolapları da tasarlanıp üretilmektedir.

Buzdolabı bir örnek olsa da, hayatı büyük derecede kolaylaştıran mutfak robotu, mikrodalga fırın, çöp öğütücü gibi pek çok icat ortaya çıkmıştır. Mutfak robotu; doğrama, karıştırma gibi işlemleri bir arada yapabilmektedir, elektrikli narenciye sıkacakları enerji harcamamıza gerek kalmadan tüm meyve sıkma işini yapabilmektedir, mikrodalga fırın; çok kısa zamanda hem donmuş ürünleri açmakta, hem de bir dakika gibi çok kısa zamanlarda yemek ısıtma işlemini gerçekleştirmektedir. Böylelikle bu aletler yardımıyla yemekler çok daha kısa sürede hazır hale gelmektedir. Yücel'in 1990 yılında yazmış olduğu tezde ön gördüğü teknolojik gelişmeler; yiyecek hazırlama ve üretiminde yeni tekniklerin geliştirilmesi, mutfakta yer alan eylemler ve onlardan kaynaklanan işlevsel yapının değiştirilmesi, servis ve diğer bağlantılarda teknik açıdan rasyonalizasyonun

sağlanması olarak açıklamıştır. Yaşanan gelişmelerden bu öngörünün doğru olduğunu söyleyebiliriz. Modüler mutfak sistemlerinin çıkışı, yeni elektrikli ev aletlerinin icadı ve daha pek çok yenilik bu görüşü doğrulamaktadır.

Bu hayatı kolaylaştırmaya yönelik uygulamalara rağmen yemek yapmaktan zevk alan kişiler mutfaklarının düzenine ve mutfak eşyalarına daha özen göstermektedir. Potter'a (1990) göre kişiselleştirilmiş mutfaklar aslında birer atölyedir. Bu mekanlar üretim için vardır ve buna göre tasarlanmalıdır. Mutfaklarda hazırlama, pişirme, yıkama ve eşyaları koymak için yeterli alanlara ihtiyaç vardır (Potter, 1990).

Mutfak tasarımına, ev halini de göz önünde bulundurarak, yeni bir tasarım anlayışı getiren en önemli adımlardan biri, 19. yy'da Catharine Beecher tarafından atılmıştır. Beecher, kadının mutfaktaki iş yükünü evin geneliyle de ilgilenebilecek bir hale getirmek için mutfağın, Şekil 3.3'te görüldüğü gibi evin tam göbeğinde olması gerektiğini savunmuştur. Böylelikle kadın, mutfakta çalışırken aynı zamanda çocuklarıyla ve evin diğer işleriyle de ilgilenebilmiştir.

Şekil 3.3 : Catharine Beecher'in mutfak tasarımı (Url-09)

Kadının mutfaktaki işlerini kolaylaştırmak için yapılan icatlar dışında, mutfığa entegre edilerek kadının mutfakta daha çok vakit geçirmesini sağlayan önerilerde de bulunulmuştur. Örneğin, telefonun icadından sonra, mutfaktaki kadının telefonu kullanmak için mutfığı terk etme zorunluluğunu kaldırmak amacıyla mutfığa ek telefon hattı çekilmesi için Şekil 3.4'teki gibi çeşitli reklamlar yapılmıştır. Cep telefonları çıkmadan önce Türkiye'deki pek çok evin de mutfığında telefon bulunduğunu görebiliriz. Bu tür icatlar, aynı anda pek çok işi yürütmek zorunda olan kadınların işini kolaylaştırmıştır.

Take your choice of attractive decorative colors.

Why you need a kitchen extension phone

First, it's a great help in running the house. Your kitchen extension is near your shopping lists, and at your finger tips for emergency calls to the plumber and other repairmen.

Next, it saves you trouble. Biscuits won't burn, or a pot boil over, because a telephone call took you out of the kitchen. And while you handle important house-

hold calls, you can keep a watchful eye on playing children.

It saves you steps, too. When it rings you're right there to say "Hello." Since the kitchen is where you spend so much time, it makes sense to have a telephone handy. (Your husband, like you, will find it one of your most useful phones.)

And when all your work is done it's

easy and fun to take a break and chat with a friend on your handy kitchen extension.

The comfort, privacy and protection of convenient extension phones throughout your house—where you work, play and sleep—cost surprisingly little. To order extensions, just call your Bell Telephone business office.

BELL TELEPHONE SYSTEM

Şekil 3.4 : Mutfakta bir ihtiyaç olarak telefon reklamı (Url-10).

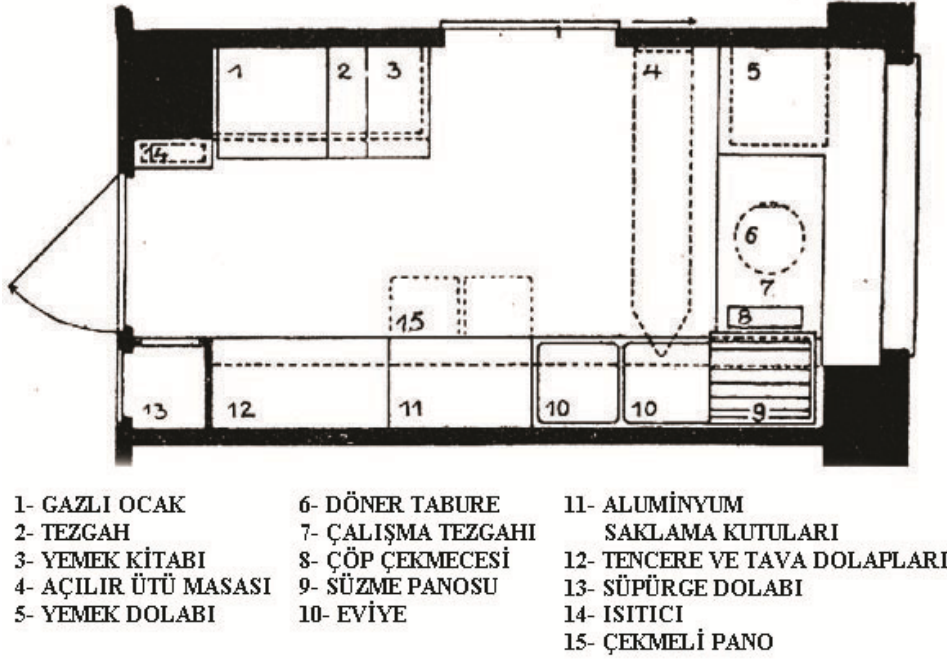
Şekil 3.4'te görüldüğü üzere, mutfaktaki telefon bir lüks olarak değil, bir ihtiyaç olarak lanse edilmiştir. Kadın mutfakta çalışmak dışında sosyalleşme ihtiyacı da duymaktadır ve bu ihtiyacı ek telefon hattıyla çözülebilmektedir.

Objelerle olan ilişkilerimiz hayatımızdaki belirli şeylerin değişmesine neden olmaktadır. Örneğin buzdolabının hayatımıza girmesi, alışveriş ve yeme

alışkanlıklarımızı değiştirmemize neden olmuştur. Aynı şekilde televizyonun hayatımıza girmesi, aile bireylerinin birbirleriyle olan ilişkilerini etkilemektedir (Csikszentmihalyi & Rochberg-Halton, 1981). Değişen sosyal statüler de yemek yeme alışkanlıklarımızın değişmesine neden olmaktadır. Aynı sosyal sınıftan kişiler mobilyaları, müzik zevkleri ve dış mekan aktiviteleri ile birlikte yemek yeme tercihleriyle diğer sınıflardan ayrılmaktadırlar (Tomlinson & Warde, 1993). Kişilerin yedikleri yemekler hangi sınıftan oldukları hakkında bize ipuçları verir. Tomlinson ve Warde'nin İngiltere'de yaptığı bir araştırmaya göre, özellikle dışarıda yemek yeme kültürü sınıflar arasındaki farkı açıkça ortaya koymaktadır. İşverenler daha çok dışarıda yemek yemeyi tercih etseler de, çalışanlar ya eve servisi ya da sokak yemeklerini tercih etmektedirler. Tüketilen alkol miktarı genelde çok büyük bir farklılık göstermese de tüketilen alkolün cinsi işveren ve çalışan kesim arasında değişmektedir.

Evin hizmetlilerinin tüm ev işlerini üstlendiği zamanlarda insanlar mutfaklarının nasıl görüldüğüne önem vermiyorlardı. O evde yaşayanlar için mutfak tasarımlarının nasıl olduğu, dolap kapaklarının ne renk olduğu, mutfak yerleşiminin nasıl olduğu hiç bir önem arz etmiyordu. Mutfakla yemek yeme alanı birleşmeden önce, 1920'li yıllarda mutfakta yemek yemek hijyenik olmadığı düşünülen bir eylemdi (Steel, 2008). Zaten o yıllarda, nüfus artışı günümüzdeki kadar hızlı değilken, mutfaklar oldukça büyük ve içinde pek çok insanın çalışabileceği şekilde tasarlanıyordu. Bu büyük mutfaklar genelde evin özel alanlarından oldukça uzağa ve bahçeye açılacak şekilde evin planına yerleştiriliyordu (Steel, 2008). Mutfağın bu şekilde yerleştirilmesinin nedeni koku problemine çözüm sağlıyordu ancak günümüzde havalandırma sistemlerinin çıkmasıyla bu sorun da ortadan kalkmıştır. Sonradan çıkan şehirleşme kültürü ve toplu konutlar ile birlikte evlerin küçülmesi hem hizmetlilerin ev hayatından çıkmasına, hem de mutfakların küçülmesine neden olmuştur. Toplu konutlardaki küçük alanlarda, herkesin ihtiyacına uygun olabilecek mutfak tasarımları yapılmaya başlanmıştır ve bunun en önemli örneği Grete Lihotzky tarafından 1926 yılında tasarlanan 'Frankfurt Kitchen' olmuştur. Frankfurt Kitchen (Şekil 3.5); kompakt, ucuz ve modüler olma özelliklerine sahiptir (Steel, 2008). Lihotzky, bir kişinin eski mutfaklarda 19 metre mesafede yürümesi gerektiğini ancak kendi tasarladığı mutfakta bu mesafenin yalnızca 8 metre olduğunu kanıtlamıştır (Steel 2008). Lihotzky, fonksiyonlar ne kadar iyi düzenlenirse, yürünecek yolun o

kadar kısa olacağını savunmuştur (Gruendl, 2008). Böylelikle mutfakta çalışan kişi, hem enerji hem de zamandan tasarruf etmiştir. Frankfurt Kitchen (Şekil 3.6) 10,000 adetten fazla üretilerek, ilk seri üretim mutfak olma özelliği kazanmıştır ve aynı zamanda bugünün hazır modern mutfaklarının prototipini oluşturmuştur.

Şekil 3.5 : 'Frankfurt Kitchen' yerleşim planı (Url-11).

Frankfurt kitchen her ne kadar toplu konut yapıları için etkin bir mutfak tasarımı olsa da, kadınları evin geri kalanından ayırdığı için esnek olmayışı kullanıcılarını zamanla rahatsız etmeye başlamıştır. Steel'in (2008) açıklamasına göre bu mutfaklar 2 kişinin aynı anda çalışması için, çocukların anneleri yemek hazırlarken yanında durmaları için ve yemek yemek için çok küçüktü.

Şekil 3.6 : ‘Frankfurt Kitchen’(Url-12).

Frankfurt Kitchen gibi hazır mutfakların esneklik özellikleri olmadığı için ortaya ‘Workshop Kitchen’ (atölye mutfak) kavramı çıkmıştır. Hazır mutfaklar yapıldıktan sonra bir daha değiştirilmediği sürece hep aynı şekilde kalmak zorundaydı ve teknolojik gelişmelerle birlikte içine ekleme ya da çıkarma yapılması imkansızdı. Bu nedenle atölye mutfakların çıkışı mutfak tasarımında yeni bir ilham kaynağı olmuştur. Kullanım kolaylığı açısından da; hazır mutfaklar tüm pişirme aletlerini saklarken, atölye mutfaklarda tüm pişirme aletlerinin ortada olması bir avantaj olmuştur (Gruendl, 2008).

Amerika’daki en ünlü aşçılardan biri olan Julia Child’ın mutfağı da Amerikan halkının mutfak düzenine bakış açısına olumlu etkide bulunmuştur. Julia Child, programlarını evindeki kendi mutfağında sunmayı tercih etmiştir ve 1961 yılında eşiyle birlikte kendi mutfaklarını tasarlamışlardır. Tamamen kendi ihtiyaçlarına göre düzenlenen bu mutfakta, her şey Julia Child’ın en kolay erişeceği şekilde yerleştirilmiştir. Tezgah, normalden 5 cm daha yüksek yapılmıştır, lavabonun yanına fırın tepsilerinin dikine konabildiği kapaksız bir bölme yapılmıştır, mutfağın daha uzak bir köşesine bir telefon konmuştur. Televizyonun o günlerdeki etkisiyle pek çok Amerikalının bu mutfaktan etkilendiği ve bu mutfağın da Amerikan kültürünü etkilediği söylenebilir (Lim, 2014).

Esnek olmama, kadının çocuklarını kontrol edememe, evin kalanından kopuk olma nedenlerinden dolayı tasarımcılar zamanla mutfakla yaşam alanını birleştirme girişiminde bulunmuşlardır. Doğal ahşabın, canlı renklerin ve tekstilin mutfak tasarımlarında kullanılmaya başlanmasıyla, mutfaklar içinde yaşanılabilir ve çalışılabilir mekanlar haline gelmeye başlamışlardır (Steel, 2008). Bunun sonucunda ise 1980'ler ve 90'larda endüstriyel yapıların konut olarak yeniden işlevlendirilmesiyle ortaya çıkan loft tipi evlerde mutfaklar, yalnızca buzdolabı, mikrodalga fırın ve eviyeyi barındıracak büyüklükte bir alan ayrılarak çözülmüştür.

20. yy başlarında 12 çocuk annesi olan Lilian Gilbreth kadının evde kaliteli zaman geçirmesinin ne kadar önemli olduğunu anlamış ve evdeki zamanın efektif olarak harcanması için pek çok araştırma yapmış, konuyla ilgili kitaplar yazmıştır. Mühendis olan Gilbreth, o zamanlarda evin mekanlarının doğru tasarımı ve kullanımı konusunda kadınlara göre erkeklerin söylediklerinin daha önemli olduğunu varsayarak, mutfak üzerinde daha çok çalışmıştır (Krenn, 2011). Mutfak, en çok kadının söz sahibi olduğu mekandır. Krenn'in (2011) yazısında belirttiği üzere, Lilian Gilbreth; evin verimliliğinin artırılmasının evdeki mutluluğun artmasıyla doğru orantılı olduğunu savunmaktadır. Bir kadının vaktinin çoğunu mutfakta geçirdiğini düşünürsek, mutfak kullanımındaki verimliliği arttırmak da kadının ve evde kadınla bağlantılı olan eş ve çocukların da mutluluğunu arttırmaktadır. Mutfakta boşa harcanan her dakika, kadının kendine, çocuklarına, eşine ve hobilerine harcayabileceği zamandan çalmaktadır. Gilbert 1927 yılında basılan *Tech Home-Maker and Her Job* adlı kitabında verimli bir mutfakta neler olması gerektiğini anlatmaktadır. Kişinin ev içindeki hareketlerini tayin ederek, ona göre kendine en uygun mutfak ve çalışma ortamını yaratması gerektiğini ve mutfakta geçirilen sürelerin minimuma inmesi gerektiğini savunmaktadır (Krenn, 2011). Ona göre boşa yapılan hareketler israftır ve bu durum kişiye bilmeden de olsa mutsuzluk getirmektedir. Gilbreth 1929'da yazı yazmaktan, mutfak modelleri uygulamaya ve mutfak üreticilerine mutfak tasarımları satmaya başlamıştır (Graham, 1999). Daha o yıllardan mutfak tasarımına ve kadının mutfakta geçirdiği zamanın kısaltılmasına yönelik çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Günümüzde küreselleşmeyle birlikte metropollerde yaşayanlar için mekanın efektif kullanımı daha da önem kazanmıştır. Lilian Gilbreth'in ilk mutfak modeli bir kadın fuarında gösterilmiştir (Şekil 3.7). Bu model mutfak, daha sonraki tasarımların bir prototipi olarak kullanılmıştır.

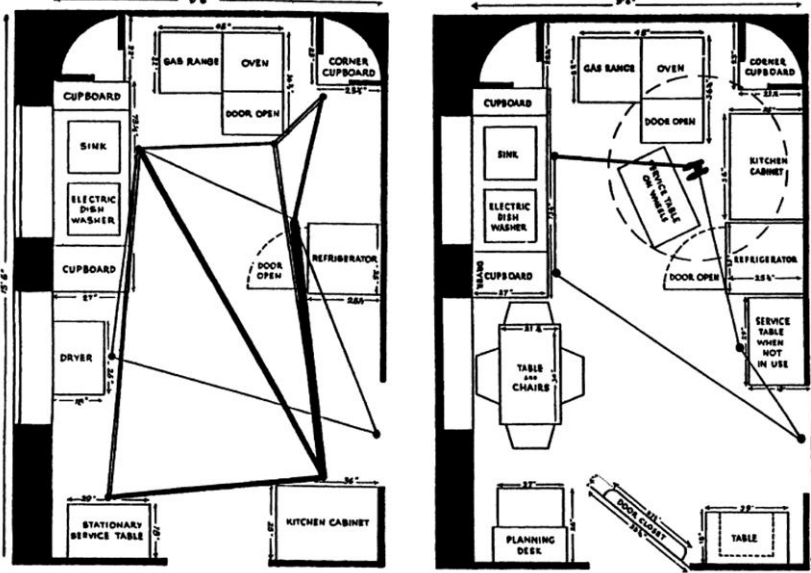
Gilberth'in bu şekilde efektif bir mutfak yaratma çabası bir anlamda 1950'lerde daha çok Avrupa'da ortaya çıkan toplu konutlardaki küçük mutfaklara en doğru şekilde yerleşme ihtiyacından çıkmıştır.

Şekil 3.7 : Lilian Gilbreth'in mutfak modeli (Url-13).

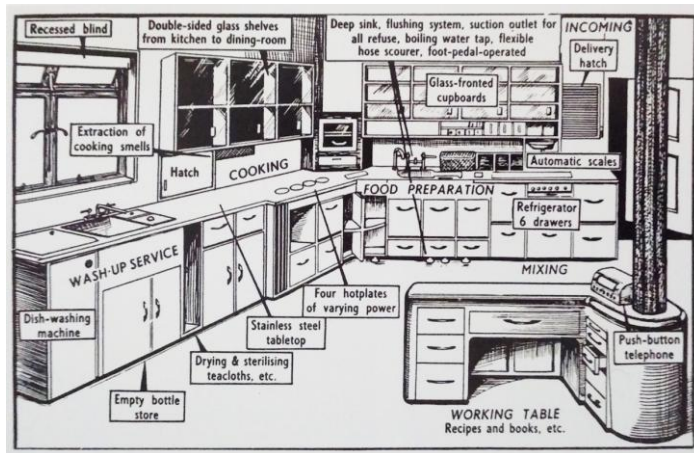
Graham'ın (1999) yazısına göre, kadının mutfakta daha az zaman geçirmesini sağlayacak mutfak tasarımlarının yapılmasının yanında, kadının içinde iş yapmaktan zevk alacağı bir mutfak tasarlamak da önemliydi. Doğru mutfak tasarımıyla kadın hem diğer işlerine daha çok vakit ayırabilir, hem de yaptığı işten zevk alabilirdi. Gilbreth'e göre mutfak kadının fizyolojik yapısına uygun yükseklikte bir tezgah ve mutfakta dairesel hareketlerle çalışabileceği bir mekan olmalıydı. Ancak tüm mutfaklar dairesel harekete uygun yerleştirilemediği için yine kadının kendini mutlu ve huzurlu hissedeceği herhangi bir planda yerleşim yapılabileceği vurgulanmaktadır (Graham, 1999). Yapılan reklamlarda; kadınlara, mutfak içinde daha az sirkülasyonla daha hızlı çalışabilecekleri gösterilmektedir. Bir süre sonra bu dairesel sirkülasyon; Şekil 3.8'de görüldüğü gibi; depolama, hazırlık / temizlik ve pişirme alanlarının

üçgen bir şekilde birleştirilmesiyle daha uygulanabilir hale getirilmiştir. Çalışmayı kolaylaştıran ve modern bir tasarıma sahip bu mutfaklar; çocukların ve eşlerin de ilgisini çekerek, mutfak işlerine katılmaları sağlanmıştır.

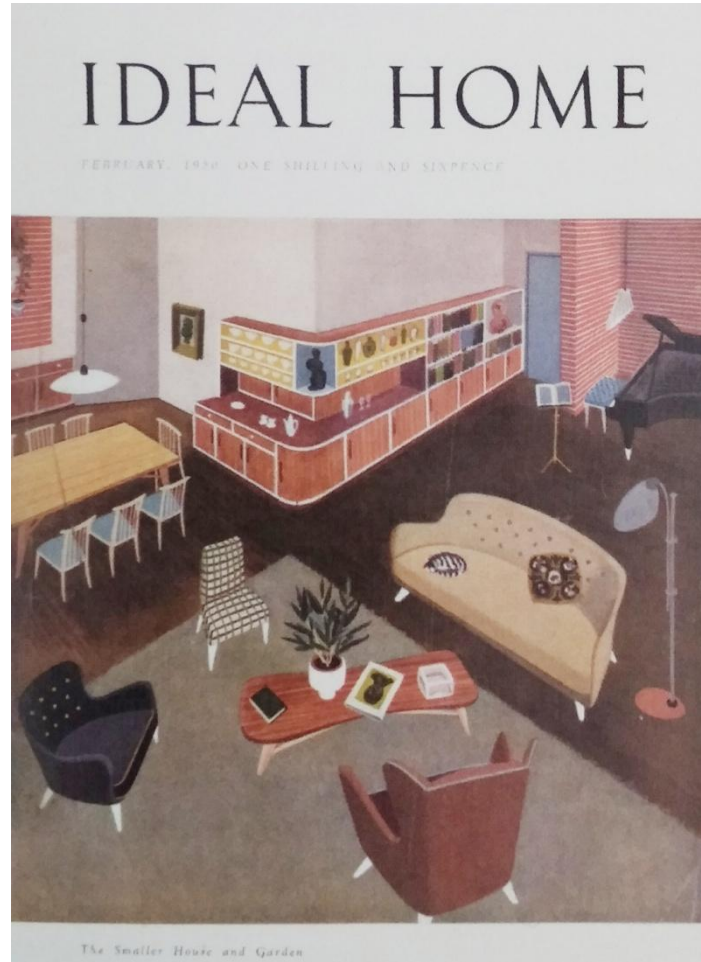
Şekil 3.8 : Lilian Gilbreth'in öncesi (sol) ve sonrası (sağ) mutfak planları (Url-13).

1949 yılında Ideal Home Fuarı'nda gösterilen 'Kitchen of Tomorrow' (Yarının Mutfağı) tamamen paslanmaz çelikten üretilmiş ve mutfak kullanıcıları için zamandan tasarruf etmeye yönelik bir şekilde tasarlanmıştır (Şekil 3.9). Ayrıca kişinin mutfak içindeki sirkülasyonunu azaltacak çözümler geliştirilmiştir. Buzlu camlar ve kesintisiz tezgahla tasarım zenginleştirilmiştir.

Şekil 3.9 : 'Kitchen of Tomorrow' (Yarının Mutfağı).

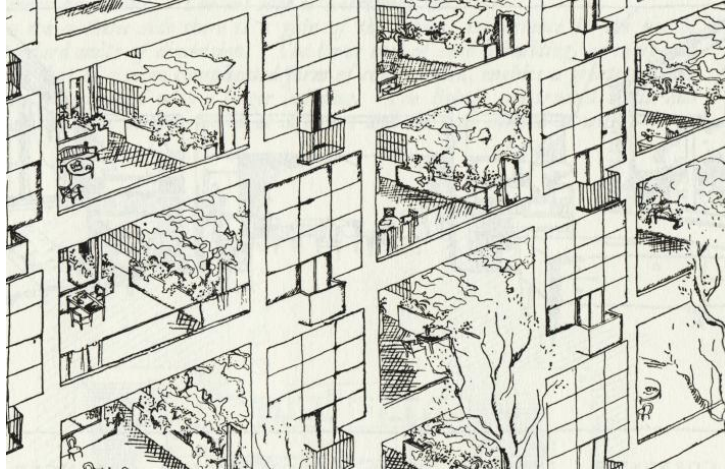
2. Dünya Savaşı sonrası Avrupa’da yaşanan ham madde tedariki zorluğu ve iş gücünün pahalılaşmasıyla daha küçük evler, daha küçük mutfaklar, daha doğru yerleşimler, kolay kullanım ve uzun süre dayanım önem kazanmıştır. 1950 yılında Ideal Home dergisinin Şubat ayı kapağında (Şekil 3.10), ilk defa G planı şeklinde tasarlanmış, yemek alanı ve oturma alanını birleştiren bir tasarım yayınlanmıştır. Lynn Spigel, televizyon setiyle ilgili yazısında savaş sonrası Amerikan evindeki ve domestik mimarideki değişimin en büyük nedeninin televizyon ekranları olduğunu savunmuştur (Peressut ve diğ., 2008).

Şekil 3.10 : Ideal Home dergisi Şubat kapağı (1950) (Url-14).

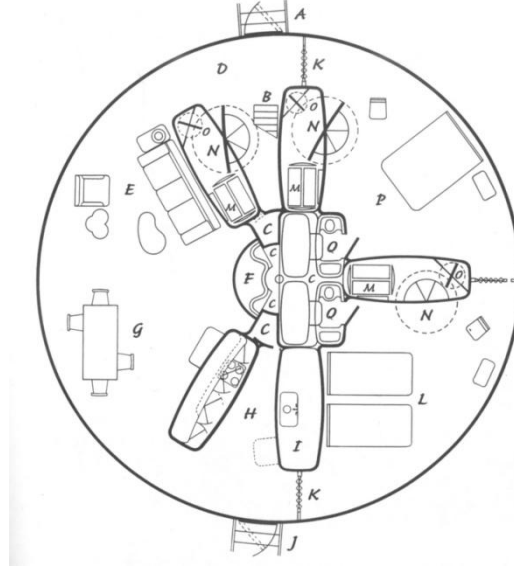
Tüm bu örneklerin yanında, insanlar aynı zamanda kendi yiyeceklerini yetiştirmek konusunda da bazı adımlar atmak istemişlerdir. Bunları desteklemek için mimarlar projelerine yatay ve dikey bahçe örnekleri koymaya başlamışlardır. Örneğin Le Corbusier’in toplu konut olarak tasarladığı Immeubles Villa bloklarının mutfaklarını,

Şekil 3.11’de görüldüğü gibi evlerin kendi bahçelerine açılacak şekilde tasarlanmıştır. Bu toplu konutlarda yaşayanlar işteyken bahçeye bahçivan bakacak, akşam işten eve geldiklerinde de ev sahibi bakacak şekilde planlanmıştır (Frank, 2005). Ancak bu yöntem de o günün şartlarında etkili olamamıştır.

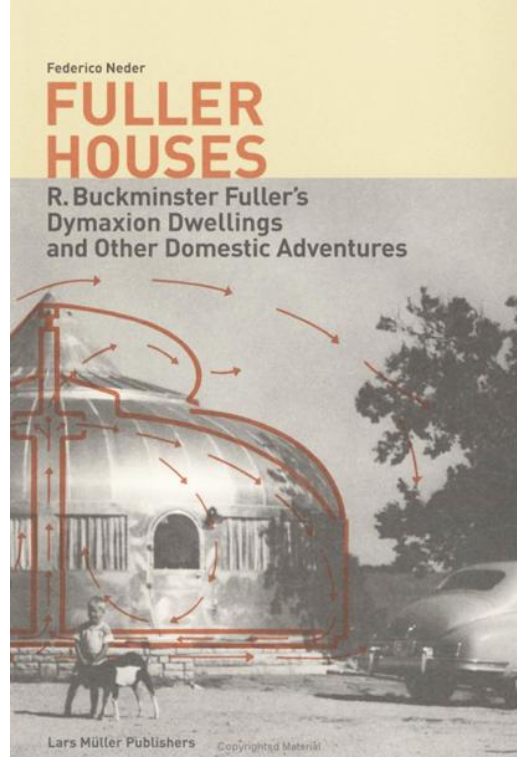
Şekil 3.11 : Le Corbusier’in mutfağı bahçeye açılan Immeubles Villa tasarımı (Url-15)

Yapılan tüm yeniliklerin yanında, gelecekte konutların ve konut yerleşimlerinin nasıl olacağı ya da nasıl olması gerektiğiyle ilgili de pek çok fikir ortaya atılmıştır. Örneğin Buckminster Fuller tarafından tasarlanan ‘Dymaxion House’ (Dymaxion Evi) önce servis alanlarını evin ortasında toplamıştır (Şekil 3.12); ardından bu alan, içinde ikamet edenlerin elektronik anlamda ihtiyaçlarını karşılayan bir beyin görevini görmeye başlamıştır (Peressut ve diğ., 2008). Fuller’in tasarladığı bu fütüristik ev (Şekil 3.13), günümüzde internetimizin, elektrik çıkış noktamızın ve buna benzer elektronik ihtiyaçlarımızın bir noktada toplandığı akılcı bir çözüm olarak düşünülebilir. Özellikle internet sağlayıcı modemlerin artık kablosuz bir şekilde iletişim araçlarına bağlandığını düşünürsek bu modemlerin evin tam ortasında bulunmasının daha mantıklı olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü böylelikle iletişim araçlarımız modemlerle aynı mesafede olacaklardır ve evin neresinde bulunursak bulunalım, her yerinden aynı güçte internete bağlanacaktır. Özellikle büyük evlerde iletişim araçlarının modemlerden uzaklaştıkça internete bağlanma sorunu yaşamaları, modemin evin tam ortasına yerleştirilmesiyle çözülebilir.

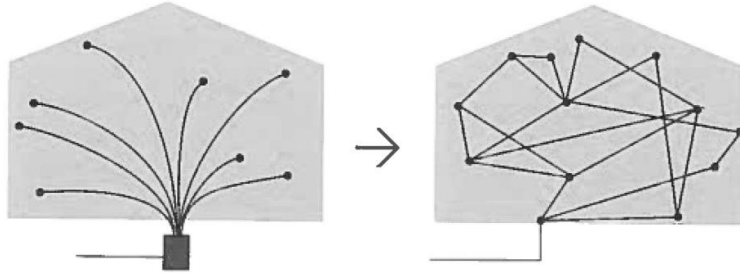
Şekil 3.12 : 'Dymaxion House' Planı (Url-16).

Geleceğin evinde kullanıcılar, fütüristliğin getirdiği serbestlik ve özgürlüğün yanı sıra mobilliğin yanında nostaljinin cazibesini istikrar ve domestik konforuyla yaşayabileceklerdir (Peressut ve diğ., 2008).

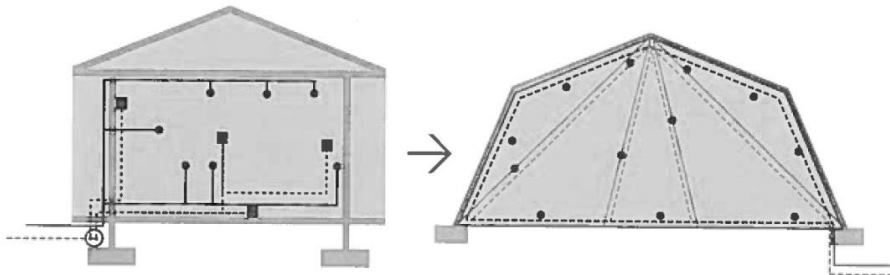

Şekil 3.13 : 'Dymaxion House' işleyiş şemasını gösteren bir kitap kapağı (Url-17).

Gelecekte evlerin nasıl şekillenebileceğiyle ilgili yazılar, araştırma sonuçları, deneyler bulunmaktadır. Bunlardan biri de 'Media House Project (Medya Ev Projesi)'dir. Barcelona / İspanya'da 2001 yılında yapılan bu gösteride, mekan bilgisayar olarak, strüktürü ise internet ağı olarak şekillendirilmiştir. Bu projenin esin kaynağı, internetin çıkışıyla birlikte evlerimizin birer iletişim ve bilgi merkezine dönüşmüş olmasıdır. Gausa, Prat ve Tetas'a (2004) göre fiziksel ve dijital mekanın birbiri içinde kullanıldığı bu projede cisim ve bilgi de aktiviteler içinde birbiriyle çakıştırılmıştır. Evde bir bilgisayar olmasındansa, evin bir bilgisayara dönüşmesi (Şekil 3.14) ya da evde internet ağının olmasıyla evin bir internet ağı olmasındaki (Şekil 3.15) değişimler gözlenmiştir. Media House Project'te konutun bizi dışarıdan koruyan bir barınak olmasının yanında aynı zamanda ekranlarla bizi dışarıya tanıtan bir pencere olması savunulmuştur. İçinde yaşanan konutlar hem fiziksel bir korunak hem de o mekanda yaşayanların dijital dünyaları ile ilişki kurdukları mekanlardır. Bu fiziksel yapı kişinin hareketleriyle interaktif bir şekilde değişebilmelidir. Media House Project de bu değişimin nasıl olabileceğine dair izleyicisine ipuçları vermektedir.

Şekil 3.14 : Evde bilgisayar olması – evin bilgisayar olması.

Şekil 3.15 : Evde internet ağı olması – evin internet ağı olması.

Yemek yeme alışkanlıklarımızdaki değişimler de konutlar yerleşimlerini etkilemektedir. Geçmişte yemek hazırlamak bir zorunluluktan çünkü hazır yiyecekler yoktu. Günümüzde ise hazır yiyeceklere ulaşmak daha kolay hale gelmiştir. Metropollerdeki hızlı ve ucuz yemek tercihleri sokak yemeklerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bir çok insanın beslenmesine olanak sağlayan sokak yemekleri, dünyada bir trend olarak hızla yayılmaktadır (Lim, 2014). Yolda yürürken kısıtlı zamanda yemek yeme ihtiyacı, gün içinde bir yerden bir yere hızlıca gidilmesi gerektiğinde aç kalmamak için ele alınan bir hamburger, yemek yeme zahmetini ve vaktini ortadan kaldırmış, insanların vakitlerini daha önemli işlere ayırmasını sağlamıştır. Lim'e (2014) göre, New York gibi kalabalık bir metropolde yemek kültürü artık Çin mahallesinden gelen kızarmış tavuk kokusu, 'Sex and the City' gibi ünlü dizilerde görülen beyaz kutu içinde yenen Çin yemekleri, stadyumlarda ağza atılan bir hot dog'tan oluşmaktadır.

Gerek yoldan yiyecek almak, gerek telefonla, gerek internet üzerinden sipariş vermek yemek hazırlama sürecini kolaylaştırmış, hatta bitirmiştir. Amerika'da 1930 yıllarında çıkan 'drive through', yani 'arabaya servis' sistemi arabadan inmeden bankadaki işlerin halledilmesini ya da bir restorandan istenen yiyeceklerin alınarak daha hızlı bir şekilde tüketilmesini sağlamıştır. Böylelikle insanlar işlerine giderken kahvelerini hızlı bir şekilde arabalarından inmeden almakta, evlerine dönerken de kolayca yiyeceklerini hazırlatıp paket olarak evlerine götürebilmektedirler. 2010 yılında çıkan bir habere göre de ilk defa İngiltere'de arabaya servis market sistemi başlamıştır. Yani artık internetten verilen siparişin gelmesini beklemek yerine, arabalarından inmeden bir kaç dakika içinde ihtiyaçları olan market alışverişlerini yapabilmektedirler. Son yıllarda 'drive through' sistemine Türkiye'de bazı restoranlarda da başlanmıştır.

Fast food, dünyada ilk kez insanların yalnız başına yiyebilecekleri bir yemek olarak ortaya çıkmıştır, insanların arkadaşı fast food olmuştur (Steel, 2008). Asosyalleşmemizi tetikleyen bu yiyecekler, medenileşmek ve sosyalleşmek için karşısında savaş vermemiz gereken bir hal almıştır. Bu tür hazır yiyecekler aile içindeki sosyalleşmeyi de bitirmeye başlamıştır. 1953'te Amerikan Fortune dergisi

pişmeye hazır yemeklerin ailelerin hayat tarzlarını değiştirdiğini açıklamıştır (Steel, 2008). Reklamlarda çıkan hazır yiyeceklerin görüntüsü, evde ısıtınca kendin pişirmişsin gibi görünecek şekilde ayarlanmıştır ki insanlara ‘kendiniz pişirmiş gibi’ imajı verilebilsin. Ardından bu süreç yemeklerin plastik kaplara girip yalnızca mikro dalga fırında 3 dakika ısıtılmasıyla tek kişilik olarak servis edilebilecek hale gelmiştir. Bu tür yemekler 20. yy ortalarında bir trend haline gelmiş ve ev içindeki mutfakların bir anda işlevsizleşmesine neden olmuştur.

Bu tarz hazır yiyeceklerin tüketimini tetikleyen en önemli faktörlerden biri de reklam sektörünün gelişmesidir. Reklam sektörüyle birlikte; televizyonlarda, dergilerde, gazetelerde, açık hava reklam panolarında boy gösteren devasa hamburgerler ile insanların yiyecek tüketim şeklini ve büyük şehirlerdeki yiyecek üretim sistemini değiştirmiştir. Yemek, özellikle televizyon ekranlarında devamlı dile getirilen bir şey olmuştur. Her iki reklamdanda biri yiyecek üzerinedir, dizilerin ve filmlerin çoğunda insanların bir arada bulunup sohbet ettiği mekan bir yemek masasıdır (Scott, 2006). Tüm bunlar da Amerikan bir ailenin ailecek televizyon başında hızlıca hazırlanmış bir yemek yerken, filmlerde kurulmuş muhteşem masaları izlediğini göstermektedir (Lim, 2014). Büyük marketler, insanları yemek yapacak vakitleri olmadığına inandırarak bu ürünlerin popülaritesini ve satışlarını arttırmışlardır (Steel, 2008).

Restoranlarda yemek yemek, evdeki hazırlık, toplama ve yıkama aşamalarının atlanmasını sağlamıştır. Bu nedenle ev dışı bir mekanda yemek yemek pratik bir hale gelmiştir. Özellikle kaldırımların çıkmasıyla birlikte de sokaklara eklenen masalar, bu masalarda hem dış mekanla iletişim halinde olma, açık havada yemek yeme, hem de karşıdakiyle konuşup yemek yeme lüksüne sahip olmayı doğurmuştur. Karen’in (2005) Food + the City dergisindeki yazısında belirttiği gibi, restoranlar her ne kadar uzun süredir var olsalar da asıl çoğalma nedenleri 2. Dünya Savaşı’ndan sonra ortaya çıkmıştır. Evlere daha çok gelir girmeye başlamış, kadınlar yanlarında erkek olmadan dışarıda yemek yemeye başlamıştır.

3.2 Türk Kültüründe Yemek Yeme Alışkanlıkları ve Değişimi

Kültür, bir toplumun yaşam tarzını göstermektedir. Yemek yeme kültürü de aynı şekilde toplumun beslenme ile ilgili hayat tarzını göstermektedir (Alpargu, 2005).

Haviland'a (2002) göre, yemek yemek biyolojik bir ihtiyaç olsa da hangi yemeğin ne zaman ve nerede yeneceği kültürel bir olgudur. Türk beslenme ve mutfak kültürü zenginliği ile bilinir. Talas'ın (n.d) açıkladığı gibi, Türk mutfak kültürünün bu kadar zengin olmasının bir sebebi Türklerin çok önemli bir coğrafyada bulunması ve diğer milletlerle etkileşime geçmelerini sağlayan göçebe bir hayat tarzına sahip olmalarıdır. Yemek yemek Türk kültüründe öyle önemli bir yere sahip olmuştur ki Türk idarecileri, öncelikle milletini aç ve çıplak bırakmamayı ana ilke edinerek ülke yönetimini üstlenmişlerdir (Öcal, 1985). Anadolu topraklarında yetişen yiyecek maddeleri ve bunların işlenmesinden oluşan yemekler günümüzde de dünya tarafından bilinen bir kültürü yansıtmaktadır. Türk kültüründe yemeğin önemini özel günlerde hazırlanan sofralardan da görebiliriz. Eröz'ün (n.d) Türklerin topluca yemek yeme kültürünü daha iyi açıklamak için verdiği örnekler; imece toplantıları, doğumlar, ölümler, düğünlerdir. Yine Eröz'ün (n.d) tanımlamasına göre bu toplantılarda geleneğe göre sofralar hazırlanır, yemekler çıkarılır, bütün oymak, boy ve köy halkı birlikte yer, birlikte eğlenir veya acıyı paylaşırdı. Kısacası sosyal toplanmaların çoğunda yemek yemek işin esasıydı.

Türk yemek kültüründeki en belirgin ve hala bazı bölgelerde geçerliliğini koruyan bir özelliklerinden biri de yer sofralarıdır. Yer sofraları, şekil 3.16'da görüldüğü üzere, yuvarlak ve çok alçak bir masanın üstünde ailece yemek yemek için kurulan sofralara verilen bir isimdir. Özellikle geçmişte pek çok aile bu şekilde, yerde oturarak yemek yemiştir. Bu sofraların en büyük özelliği, masalar yuvarlak olduğu için herkesin eşit sayılması ve sosyalleşmek için en uygun masa türünün bu olmasıdır.

Şekil 3.16 : Yer sofrası örneği (Url-18).

Zamanla değişen ihtiyaçlar nedeniyle, yer sofraları günümüzde pek görülmemektedir. Metropollerde yok olmuştur bile diyebiliriz. Yeni ihtiyaçlara göre yeni masalar, yeni mutfak tasarımları bu geleneğin de ortadan kalkmasına neden olmuştur.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte yemek yeme alanları dışında yemek yeme aktivitesinin süreçlerinde de değişimler olmuştur.1993 yılında Pak'ın hazırlamış olduğu tezde, yemek yeme eyleminin başından sonuna geçen süreçte eylem basamaklarını şu Şekilde açmıştır:

- a. Yemek hazırlığı (Günümüzde bu adım dışarıdan yemek siparişi ile atlanmaktadır.)
 - a. Yemeğin pişirilmesi (Günümüzde bu adım dışarıdan yemek siparişi ile atlanmaktadır.)
 - b. Yemeğin servise hazırlanması (Günümüzde bu adım dışarıdan yemek siparişi ile atlanmaktadır.)
- b. Yemek servisi (Günümüzde bu adım yemeğin sofrada ya da koltukta yenmesi Şeklinde ikiye ayrılmaktadır.)
 - a. Sofranın kurulması
 - b. Yemeklerin sofraya getirilmesi
- c. Sofranın kaldırılması (Günümüzde bu adım doğrudan çöpe atılabilir kağıt ya da plastik tabak ve servislerle atlanmaktadır.)
 - a. p toplama
 - b. Bulaşık yıkama
 - c. Kapların eski yerlerine ve soğutucuya yerleştirilmesi

- d. Bulaşığın yıkanması kaldırılması (Günümüzde bu adım bulaşık makinası nedeniyle bulaşıkların yerleştirilmesi ve kaldırılması olarak iki adımda bitirilmektedir.)
 - a. Yıkanması
 - b. Durulanması
 - c. Kurulanması

Pak'ın 1993 yılında bahsettiği bu eylem basamakları azalmıştır. Önce yemek hazırlama kısmı mutfaktan, televizyonun olduğu odaya taşınmıştır. Ardından bulaşık makinasının çıkışıyla bulaşığın yıkanıp durulanıp kurulanması kısmı, yalnızca bulaşık makinasına dizilmesi ve makinanın yıkama işlemi bittikten sonra temiz bulaşıkların yerlerine kaldırılmasıyla tamamlanmaktadır. Sofranın kurulması ve yemeklerin sofraya getirilmesi kısmı da ortadan kalkmaya başlamıştır. Yemek hazırlamak yalnızca yemeğin tabağa konmasıyla, yenme aşaması da masa da değil elde, televizyon veya bir ekran karşısında olmaktadır.

Pak (1993) tezinde Türk mutfağındaki değişimlerin nedenlerini üç ana başlıkta toplamıştır: batı mutfakları ile ilişkiler, kadının ev dışında çalışması, okuryazarlık ve yemek eğitimi. Günümüzde ise bu değişimlerin nedenlerine küreselleşme ve teknoloji eklenebilir. Geçmişte evin kalbi ocağın bulunduğu yer sayıldığından, ateşin kalbi olan mekan hem yemek yeme hem de oturma alanıydı. Bu alanda yemek pişirilir, yenir, çocuklarla oynanır, misafir ağırlanır, yani sosyal tüm aktiviteler gerçekleştirilirdi. Şimdi ise yemekler mutfakta pişmekte, mutfaktan taşınması en kolay masada ya da televizyon karşısında yenmekte, aile toplanmaları ise yine televizyon karşısında, oturma alanında olmaktadır.

Dünya ve özellikle batı mutfağından etkilenen Türk mutfağı artık pek çok farklı kombinasyonda yemeğe sahiptir. Pak'ın 1993 yılında tamamlamış olduğu tezinde bu değişimden öncelikle İstanbul ve İzmir'in, ardından da Ankara'nın etkilendiğini belirtmiştir. Bu üç şehrin ortak özelliği metropol olmalarıdır. Görüldüğü üzere metropollerdeki değişimler hızlı yaşam nedeniyle diğer yerlere göre çok daha çabuk

gerçekleşmektedir. Özellikle Türk kültüründe önemli bir yeri bulunan yemek; fast food restoranların çıkması, internet üzerinden yemek sipariş edilebilmesi ve pek çok hazır gıdaya çok kolay bir şekilde ulaşılması yüzünden eski önemini yitirmeye başlamıştır. Eskiden ailecek yemek yemek önemliyken, bu değişimlerle birlikte başka işlerle ilgilenirken aradan çıkarmak için yapılan bir eylem haline gelmiştir. Günümüzde sosyalleşmek için yemek yeme eylemi restoranlarda buluşularak devam ettirilmektedir.

Ağat (1979), Konut Tasarımına Mutfağın Etkisi adlı kitabında mutfak ile yemek yeme alanının doğrudan bağlantılı olması gerektiğini savunmuştur. Amaç hem mutfaktan yemek masasına gerekli öğeleri taşıma işini kolaylaştırmak, hem de mutfak masasının aynı zamanda çocuklar için ders çalışma ve oyun oynama alanı olması nedeniyle, çocukları rahatlıkla takip edebilmektir. Ağat'ın (1979) kitabında yazdığı haliyle mutfaklar; iş mutfağı, yemek mutfağı ve oturma mutfağı olarak üç farklı işlev yüklenerek tasarlanabilmektedir. Günümüzde de aynı sistemler hala vardır. Kimi konutlarda küçük mutfaklar bulunduğu için mutfaklara yemek masası konamamaktadır. Loft olarak adlandırdığımız, genelde duvar gibi bölücüler barındırmayan konutlarda ve amerikan mutfak sistemi ile tasarlanmış olan konutlarda oturma alanı ile yemek yeme alanı bir arada bulunmaktadır.

Potter (1990) mutfakların, evin merkezi olarak tanımlanıp ona göre daha akılcı çözümlerle tasarlanmaları gerektiğini savunmuştur. Çünkü özellikle geçmişte mutfak kadınların zamanının büyük bölümünü geçirdiği bir mekan olmuştur. Potter (1990) mutfakların ayrıca yemek hazırlamak ve beraber yemek yemek için tasarlanması gerektiğini ve bu tasarımların zaman, para ve mekanın büyüklüğü ile orantılı olduğunu belirtmiştir. Potter (1990) ve Ağat (1979) mutfağın yemek yeme alanıyla birlikte tasarlanması gerektiğini savunmuş olsalar da sosyal ve ekonomik pek çok neden ailelerin ev içi çözümlerinin değişmesine neden olmaktadır. Geçmişte bizler de daha büyük evlerde yaşarken, şimdi bulunduğumuz metropollerde aynı konforu bulamayabiliyoruz. Daha küçük evlerde daha az vakit geçirebiliyoruz. Bu da günümüzdeki mutfak ve yemek yeme mekanlarının değişmesini sağlıyor. Aynı zamanda, bir kaç işi bir arada yapma ihtiyacı ve isteği de amerikan mutfak sisteminin tercih edilmesine neden olmaktadır.

Yemek yerken televizyon izlemek pek çok aile görülmektedir. Uluslararası pazarlama araştırma şirketi olan Ipsos tarafından 2014 yılında Türkiye’de 1600 kişi ile yapılan anketlerden toplanan sonuçlar Türk halkının televizyona bağlılığını açıkça göstermektedir. İnsanların % 84’ü televizyon izlemeyi en büyük hobisi olarak tanımlarken en çok yerli dizi ve haberlerin televizyonlardan takip edildiği ortaya çıkmıştır. Dizilerin ve akşam haberlerinin genel olarak akşam yemeğine denk geldiğini göz önünde bulundurursak yemek yerken haberlerinin ya da takip edilen dizilerin o günkü bölümünün takip edildiğini söyleyebiliriz. Yine aynı araştırmada büyük bir kısmın spor yapmak bir yana yürüyüş bile yapmadıkları ortaya çıkmıştır. Günümüzde iş görüşmeleri bile bilgisayar ortamında yapılırken vücutların tembelleşmesi ve evde daha fazla konfor araması kaçınılmazdır. Örneğin 2014’te Berlin’de gerçekleştirilen IFA’da Panasonic, kendi kendini karıştırabilen bir tencere tanıtımını yapmıştır. Gelecekte yemek yaparken yemeği kontrol etmemize bile gerek kalmadan, kendi kendine çalışan ev aletleri icat edilmiş olacağı uzak bir öngörü değildir.

4. ALAN ÇALIŞMASI

Bu bölümde; yapılan çalışmalar yer almaktadır. Alan çalışmasının kapsamı, yöntemi ve analizler bu bölümün temelini oluşturmaktadır. Alan çalışmasında kullanılan yöntemler; görüşme ve anketlerdir. Ayrıca fotoğraflama tekniği ve haritalama (mapping) yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma grubu olarak İstanbul'da yaşayan tasarımcılar seçilmiştir. İstanbul'un seçilme nedeni, metropollerdeki hızlı yaşamın teknolojik gelişmelerle desteklenmesi ve metropollerde yaşayan kişilerin daha az zamanda daha çok iş yapmalarının gerekmesidir. Tasarımcıların araştırma grubu olarak seçilmesinin nedeni, yaşanan teknolojik gelişmelere göre değişen konut planlamalarında daha akılcı çözümler üretebilmeleridir.

Kişiler, evlerinde ziyaret edilerek evleri incelenmiş, mobil ve mobil olmayan iletişim araçlarının yerleri tespit edilmiş, evde yapılan değişimler hakkında görüşülmüş, yapılan değişikliklerin ve iletişim aletlerinin hayatlarını ve yemek yeme alışkanlıklarıyla yemek yeme alanlarını nasıl etkilediği araştırılmıştır.

4.1 Çalışmanın Konusu

Çalışma iki aşamalıdır. İlk aşamada, her sosyal sınıftan kişiye aynı sorular sorularak hangi konular ve kişiler üzerinde yapılan anketlerle daha etkili bir sonuca varılacağı açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. Kişilere yöneltilen sorular ev içindeki, iş yerindeki ve dışarıdaki günlük hareketlerini gözlemlemek amacıyla hazırlanmıştır. Özellikle gün için yemek yedikleri mekanları tanımlamaları, bu mekanlarda ne hissettikleri ve o mekanı seçme nedenleri sorulmuştur. İlk anketten alınan verilere bakıldığında bir sonraki aşamanın 30-40 yaşları arasında, ev satın alarak evlerini değiştirme yönünde hareket eden, yaklaşık aynı gelir düzeyine sahip bir grup üzerinde yapılmasının uygun olacağına karar verilmiştir. Bunun için de satın aldıkları evlerini değiştirmeye daha yatkın olan tasarımcılar üzerinden çalışma devam ettirilmiştir.

“Tasarımcı olmanın şöyle bir faydası olduğunu düşünüyorum. Rezidanslara gittiğinde hem çok kötü malzeme kullanıyorlar hem çirkin. Ama o evler o kötü malzemeye bile yeni oldukları için zaten yüksek fiyatlara satılıyor. Üstüne bir de kendin değişiklik yapmak istediğinde ekstra masraf oluyor. Ben bir tasarımcı olarak kendim bir şeyler yapmak istediğim için bu evi alırken nasıl değiştirebilirim diye bakarak ve önden planlayarak aldım (TY2).”

Yapılan çalışmanın ikinci aşamasının amacı kişilerin günlük döngüde ev hallerini ve yemek hazırlama – yeme mekanlarını tanımlamak olmuştur. Hayatımıza giren mobil iletişim araçlarının evlerini ne yönde değiştirmelerine neden olduğu ve özellikle yine mutfaklarındaki ve yemek yeme alanlarındaki hareketlerinin değişimleri araştırılmıştır. Araştırmanın tasarımcılar üzerinden yapılmasının nedeni, aldıkları eğitimler doğrultusunda, kendi evlerinde yapacakları değişimlerin ne gibi sonuçlar doğurduğu konusunda daha yetili olmaları ve anket sırasında sorulan cevaplara daha tasarımsal ve mekansal cevaplar verebilmeleridir. Tasarımcı; evini, odasını, yaşama alanını, içinde bulunduğu mekanı kendi isteklerine ve zevklerine göre değiştirmek konusunda daha akılcı çözümler üretebilmektedir. Bu tezde de özellikle mutfak alanlarının ve yemek yeme alanlarının konumu ve işlevi araştırılmıştır. Gruendl (2008), ‘The Cooked Kitchen’ adlı kitabında bu konuya şöyle açıklık getirmiştir; “Mutfaklar zayıf tasarımın en iyi örneklerindedir, çünkü insanlar günümüzde tam olarak yemek yapmayı bilmeden mutfaklarını tasarlamaya çalışmaktadırlar. Bu onların hatası değildir, yalnızca nasıl olması gerektiği hakkında hiç bir fikir sahibi değillerdir.” Hazır mutfaklar satıcının ön gördüğü şekilde müşteriye satılmaktadır ve evi satın alan kişi sonradan kendisi için tasarlanmış bu mutfakta çalışmak durumunda kalmaktadır. Hangi değişikliklerin, yemek hazırlama ve yeme alışkanlıklarını nasıl değiştireceğini de bilmediklerinden herhangi bir değişiklik yapma ihtiyacı hissetmemektedirler.

Soruların hazırlanma aşamasında Cantarella’nın (t.y.) öne sürdüğü, insanların evleri ve eşyalarıyla olan etkileşimlerinin parametleri ve farklılıkları göz önünde bulundurulmuştur. Bunlar; mekanın esnekliği ve büyüklüğü, kültürel öğeler, kişilerin yaş ve cinsiyetleri, hayat tarzları, yaptıkları işler ve bu işlerin ne kadarını evde yaptıkları, çocuklarının olup olmadığı, evin dışıyla olan ilişkileri, ev sahibi olup olmadıkları, evdeki evcil hayvan ve bitki gibi yaşayan diğer canlıların olup olmadığı,

evin şehrin hangi bölgesinde bulunduğu, evin bulunduğu çevre, televizyon, masa üstü bilgisayar, laptop, tablet, cep telefonu ve internete olan bağlılıklarıdır.

Analiz çalışmalarına altlık teşkil edecek sorular 5 ana grupta toplanarak sorulmuştur. Her soru grubunda, karşıdaki kişiye o bölümde sorulacak sorular ile ilgili kısa bir açıklama yapılmıştır. Öncelikle kişinin kim olduğu, nasıl bir iş temposunda çalıştığı ve nasıl bir evde oturduğuyla ilgili bilgiler alınmıştır. Birinci grup soruları, yaşanan ev ile ilgili genel bilgilere ilişkindir. İkinci grupta, ev içindeki hareketleri, sirkülasyonları gözlemek amacıyla sorular sorulmuştur. Üçüncü grupta; yemek yeme alışkanlıkları, yemek yeme alanları ve bu alışkanlıkları ve alanları teknolojik gelişmelerin ve ekranların değiştirip değiştirmediğiyle ilgili bilgiler alınmıştır. Dördüncü grupta, kişinin evine misafir geldiğindeki hareketleri ve evin hangi bölümlerinin kullanıldığıyla ilgili sorular cevaplanmıştır. Son grupta ise, tasarımcıların genelde evde de çalışmaya ihtiyaç duydukları göz önünde bulundurularak çalışma alanları ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Cevapları aranan sorular şu şekildedir:

- Kişiler evlerini nasıl tanımlıyorlar? Atmosferi, modu, ortaya çıkan karakteristik özellikleri nelerdir? Öncesi ve sonrasında evlerindeki değişimin evin karakteristik yapısını nasıl etkilediği?
- Kişilerin evlerindeki hangi mobilyalar ve objeler o kişiler için önemlidir ve nedenleri nedir? (Önemliden kasıt, kullanışlı olması, anlamı ve değeri gibi özelliklerdir.)
- Evde en çok hangi mekanda vakit geçirilmektedir?
- Evde en çok hangi mekanda rahat etmektedirler?
- Televizyon, bilgisayar, tablet, veya cep telefonları en değer verilen objeler arasında hangi sırada bulunmaktadır?

- Kişiler televizyon, bilgisayar, tablet ve cep telefonlarını günün ne kadarlık bir bölümünde kullanmaktadır?
- Kişiler evlerini aldıktan sonra nasıl değişiklikler yapma ihtiyacı duymuşlardır ve neden?
- Eklenen ve yıkılan bölücü duvarlar hangileridir ve eklenme veya yıkılma nedenleri nedir?
- Kişilerin yemek hazırlama mekanları ve mobilyaları nelerdir?
- Kişilerin aileleriyle yaşarken ve kendi evlerinde yaşarkenki yemek yeme alışkanlıkları ve kullandıkları mekanlar arasında nasıl farklılıklar bulunmaktadır?
- Ailelerin çocukları olduktan sonraki yemek yeme aktiviteleri nasıl değişmektedir?
- Evdeki iletişim araçlarını kullanım türlerine göre kişilerin yemek yeme alışkanlıkları ve mekanları farklılaşmakta mıdır?
- Kişiler öğünlerini hangi mekanlarda ve neden o mekanlarda yemeyi tercih etmektedirler?
- Kişiler evlerine başkaları geldiğinde ev hallerini ve günlük davranışlarını nasıl değiştirmektedirler? Misafirleri olduğunda kullandıkları mekanlar ve mobilyalar nelerdir? (Özellikle yemek yerken.)
- Kişilerin işten eve döndüklerinde, ev içindeki hareketleri ve ev içindeki alanlarda geçirdikleri vakitler nasıldır?
- Kişilerin eğer evde çalışmaları gerekirse, kullandıkları mekan ve mobilyalar nelerdir?

- Ailelerin çocukları olduktan sonra televizyon, bilgisayar, tablet ve cep telefonu kullanımında nasıl değişiklikler olmaktadır?

Bu soruların yanıtlarının bulunması ve analizlerinin yapılmasıyla günlük döngüleri ve ev halleriyle ilgili verilerin toplanması sağlanmıştır. Kişilerin evlerindeki mobil eşyalarla birlikte davranış şemaları üzerinden araştırma devam etmiştir. Sorulan sorular dışında, çekilen fotoğraflar üzerinden evdeki hangi odanın ne kadar gün ışığı aldığı, pencerelerin nereye baktığı, odaların hangi yöne baktığı, kişilerin bilgisayar, tablet, cep telefonu gibi aletlerini nerelerde bulduklarını, evin nasıl bir çevrede bulunduğu ve gürültü alıp almadığı kaydedilmiştir. Günlük döngünün işleyişini değiştiren girdiler belirlenmiştir.

4.2 Çalışma Yönteminin Belirlenmesi

Çalışma, kişilerin hem mekansal hem de sosyal çevre ile olan ilişkilerini bulmaya yönelik anketler aracılığıyla yapılmıştır. Öncelikle doldurulması kolay olduğu için online anket düzenlenerek, kişiler evlerinde ziyaret edilmeden önce anketi doldurmaları sağlanmıştır. İlk anketten alınan ön verilerle, kişiler evlerinde ziyaret edildiklerinde daha doğru bilgi almak için doğru sorular sorulabilmektedir. Tasarımcılar üzerinden yapılan çalışma yazıyla ve fotoğraflarla belgelenmiştir. Kişilerle birebir yapılan görüşmelerin cep telefonu ile ses kaydı alınmıştır. Alınan ses kayıtları daha sonra deşifre edilerek yazıya dökülmüştür. Biten röportajın ardından evin fotoğrafları çekilerek görüşme sonlandırılmıştır. Kişilere aynı zamanda 4 farklı durum için yemek hazırlama ve yemek yeme süreleri sorulmuştur. Bu durumlar hafta içi çalışma günlerini kapsamaktadır. Bu süreler:

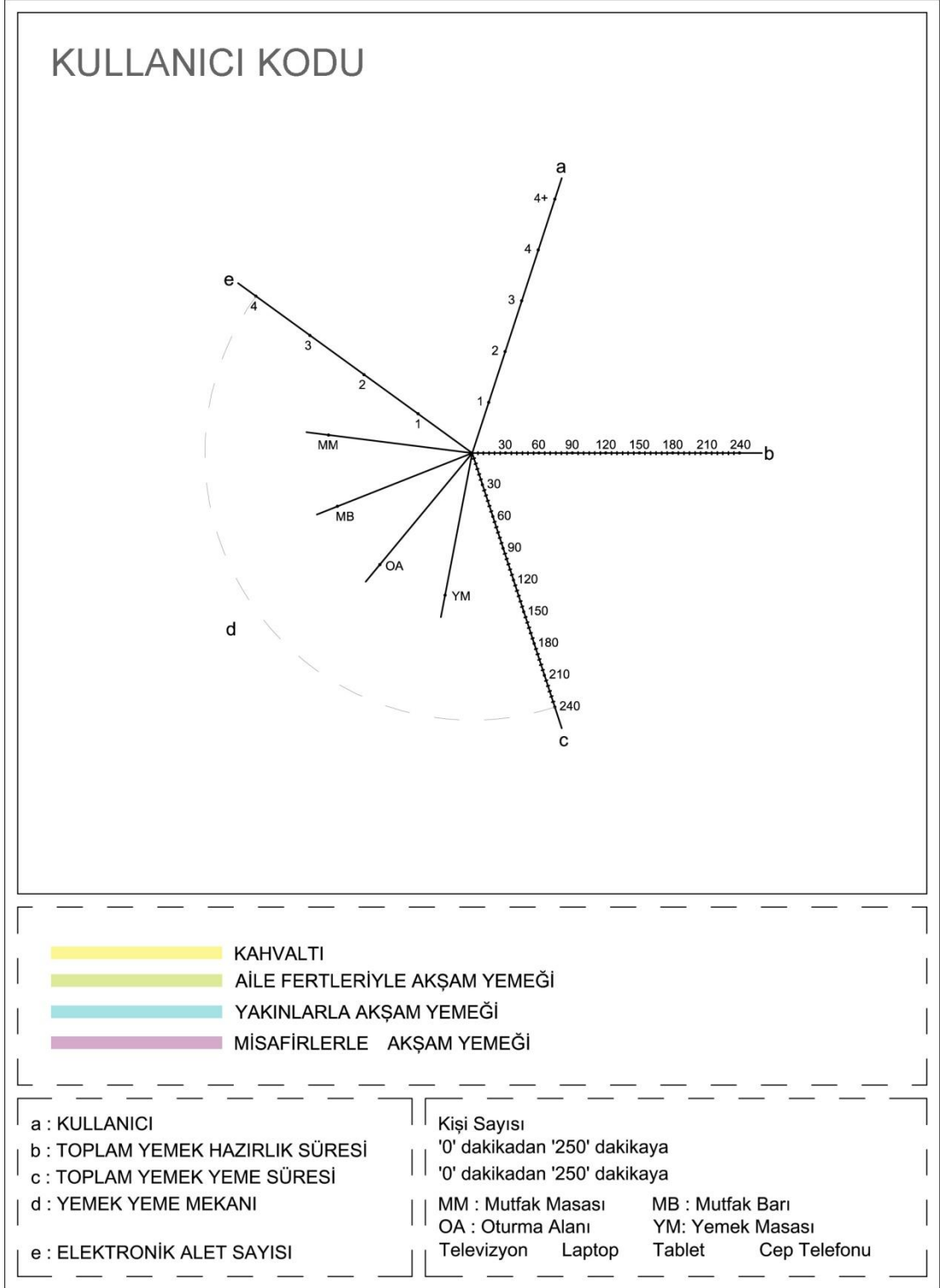
- 1- Kahvaltı hazırlama ve yeme süreleri
- 2- Aile fertleriyle akşam yemeği hazırlama ve yeme süreleri
- 3- Yakın çevre ile akşam yemeği hazırlama ve yeme süreleri
- 4- Daha ağır misafirler ile akşam yemeği hazırlama ve yeme süreleri

Çıkan süreler; yemek yeme alanları, yemek hazırlarken ve yerken kullanılan mobil iletişim araçları sayısı, yemek yiyen kişi sayısı ile birleştirilerek grafiklere dökülmüştür.

Sonucunda haritalama yöntemiyle birbirleriyle olan ilişkileri bulunmuş ve karşılaştırma yapılması sağlanmıştır. İç mimari zaten malzemeleri, teorik ve strüktürel durumları rahatlıkla okunabilen bir olgudur ve haritalama yöntemi bu okumaya yeni bir perspektif getirmektedir (Weinthal, 2011). Bu çalışmada haritalama yönteminin kullanılma nedeni de iç mekanların daha rahat okunmasını ve herkes tarafından grafik yöntemle rahatlıkla anlaşılmasını sağlamaktır. Weinthal'ın (2011) da açıkladığı gibi; haritalama yöntemi sunumların daha nesnel olmasını sağlamaktadır. Çünkü haritalama yöntemi sayesinde; bilimsel, geometrik dökümanlar hayali bir sunum yerine nesnel bir sunum haline dönüşmektedir.

Görüşülen 3 farklı gruptan kişiler için Şekil 1.4'te görülen diyagram altlığı oluşturulmuş ve herkes için yukarıda belirtilen 4 farklı duruma ilişkin cevaplar renklerle ayrıştırılarak diyagram altlığına işlenmiştir. 5 ana koordinat düzleminden oluşan diyagramın koordinatları şu şekildedir:

- a. Kaç kişinin yemek yediği (1 kişiden 4+ kişiye kadar)
- b. Yemeği hazırlamanın kaç dakika sürdüğü (0 dakikadan 240 dakikaya kadar)
- c. Yemeği yemenin kaç dakika sürdüğü (0 dakikadan 240 dakikaya kadar)
- d. Yemek yenen yerin neresi olduğu (Yemek masası, oturma alanı, mutfak barı, mutfak masasından biri)
- e. Bu süreçlerin toplamında kullanılan elektronik alet sayısı toplamı (Televizyon, laptop, tablet, cep telefonu)

Şekil 4.1 : Diyagram altlığı.

Ayrıca çakıştırıldığında araştırma gruplarının da tanımlanabilmesi için her farklı grubun 4 farklı durumu farklı tonlarda renklendirilmiştir. Bu yöntem sayesinde çıkan sonuçlar kolaylıkla çakıştırılmış ve kolay bir okuma sağlanarak verilerin daha net

ortaya çıkması sağlanmıştır. Her araştırma grubunda farklı tonlar kullanılsa da sarı renk, kahvaltayı; yeşil renk, aile fertleriyle akşam yemeğini; mavi renk, yakınlarla akşam yemeğini, mor renk ise misafirlerle akşam yemeğini ifade etmektedir.

4.3 Çalışma Alanı

Çalışma alanı 30 – 40 yaşları arasında, tasarımcı, kendi evini satın almış ve en azından tefrişini değiştirmiş, tek yaşayan, evli, evli ve çocuklu olarak belirlenen 3 gruptan birine dahil olan kişilerin konutları olarak belirlenmiştir. Her gruptan 4'er kişi ile görüşülmüştür.

Kıray (1998) şehrin sosyal yapısını şu şekilde açmıştır:

- 1- Şehrin ortasında yer alan ve şehre asıl rengini veren 'merkezi iç bölge'
- 2- Merkezi iç bölgeyi çevreleyen, işyerleri ve konutların karışık halde bulunduğu geçiş bölgesi
- 3- Ucuz konut bölgeleri
- 4- Orta sınıf konut bölgeleri
- 5- En dışarıda ağır sanayi bölgeleri ile zengin konut bölgeleri

Bu araştırmaya dahil olan alan ise 'merkezi iç mntıkayı çevreleyen, işyerleri ve konutların karışık halde bulunduğu geçiş mntıkası'dır. Görüşülen kişiler şehir merkezinde çalışıyor oldukları için bu bölgede yaşamayı tercih etmiş insanlardır. Bu alanlar, hem şehir merkezine kolay ulaşımı olan, hem de hala mahalle olgusunun etkisini gösterdiği alanlardır. Yani ne tam şehrin kaosunun içinde, ne de kaostan çok uzaktadırlar.

İnsanların kendileyle başbaşa olduğu, istediği gibi değiştirebildiği ve kendini dış dünyadan kopardığı gibi aynı zamanda kendini dış dünyaya tanıttığı mekanlar olan

konutlar üzerinden çalışma hazırlanmıştır. Özellikle yemek hazırlama ve yemek yeme alanları ve kişinin bu alanlardaki davranışları analiz edilmiştir.

4.4 Verilerin Analizi

Çalışan kesim, metropollerin hızlı hayatına ayak uydurmak zorunda kalmıştır. Yapılan araştırma da bu süreçte konutlarda yaşanan değişimleri belirlemeye yönelik yapılmıştır. İlk yapılan anketten, kişilerin sabah kahvaltılarını ya hızlı bir şekilde evde yaptıkları, ya da iş yerlerine gittiklerinde yedikleri ortaya çıkmıştır. Gün içinde yenen öğle yemeği ise daha sosyal olan kişilerce ofis mutfağında beraber sohbet ederek ya da dışarıda yine sohbet edilebilecek bir restoranda yemek yeme şeklindedir. Diğer kişiler ise yemeklerini masalarına götürüp bilgisayar karşısında çalışarak ya da bazı alışveriş sitelerine bakarak yemeyi tercih etmektedir. Akşam yemekleri ise çoğu kişi tarafından televizyon karşısında koltukta oturarak yenilmektedir. Çok az kişi mutfak masasında yemeyi tercih etmektedir ve yine masalar genelde 1'den fazla kişi yemek yiyeceği zaman kullanılmaktadır. Ancak bu araştırma tüm sosyal sınıflardan kişilere uygulanmış ve ortaya çıkan genel sonuçlar paylaşılmıştır. Çalışmanın detaylandırılabilmesi için daha spesifik bir araştırma daha yapılmıştır.

Metropollerdeki hızlı hayatın insan hayatını nasıl etkilediğine dair pek çok yorum yapılmakta ve görüş sunulmaktadır. Hızlı şehirlerde yaşayan kişilerin sağlıksız beslenip, hazır yiyecekleri çoğunlukla tercih ettiğine dair bir görüş bulunsa da günümüzde bu durum değişime uğramıştır. Hazır yiyecek tüketimin artması, fast food restoranların çıkışı, eve yiyecek sipariş etme kolaylıklarıyla birlikte sağlıksız ve kilosuz fazla nesiller gelişmeye başlamıştır. İnsan sağlığını olumsuz yönde etkileyen bu gelişmeler sonucunda insanları bilinçlendirme adına çeşitli kampanyalar üretilmiş ve insanlar tekrar sağlıklı beslenmeye yönlendirilmiştir. Çıkan sonuçlardan da görüldüğü üzere, orta kesime ait kişiler, özellikle de evli ve çocuklu aileler, beslenmelerine önem vermektedirler. Yalnız, teknolojinin hayatımızı etkilediği bir gerçektir. Özellikle iletişim teknolojisi, hayatımızın her anında bulunmaktadır. Sözer (1996), toplumda iletişim araçlarının teknolojik gelişmelerle birlikte insanın bir uzantısı haline geldiğine, iletiyi taşıyan şeyin iletiden ayrılamaz olduğuna dikkat çekmektedir. Sözer'in o yıllarda ifade ettiği durumun günümüzde son derece doğru

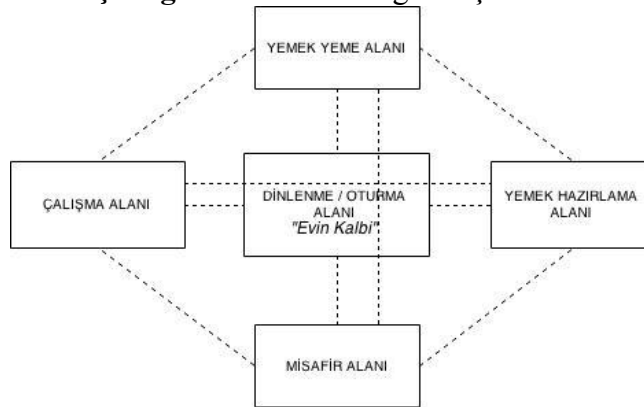
olduğunu ve insanların iç ve dış mekanda cep telefonlarından ayrılmaz olduklarını görüyoruz. İnsanlar evlerindeyken ise farklı mekanlarda, farklı eylemler sırasında farklı iletişim araçlarını kullanmaktadırlar. Çizelge 4.1’de araçların eylem ve mekanlarla olan ilişkisi görülmektedir. Bu çizelgeden de anlaşılacağı gibi, yemek hazırlama mekanlarında laptop, tablet ve cep telefonu kullanımı daha yaygınken, yemek yeme eylemi sırasında televizyon, laptop, tablet ve cep telefonu gibi elektronik aletlerin tümü kullanılmaktadır.

Çizelge 4.1 : Eylem – mekan – araç şeması.

EYLEM	DİNLENME / OTURMA	YEMEK HAZIRLAMA	YEMEK YEME	ÇALIŞMA	MİSAFİR AĞIRLAMA
MEKAN	OTURMA ODASI YATAK ODASI	MUTFAK	MUTFAK OTURMA ODASI	MUTFAK OTURMA ODASI ÇALIŞMA ALANI	MUTFAK OTURMA ODASI
ARAÇ	TELEVİZYON LAPTOP TABLET CEP TELEFONU	LAPTOP TABLET CEP TELEFONU	TELEVİZYON LAPTOP TABLET CEP TELEFONU	LAPTOP CEP TELEFONU	CEP TELEFONU

Konutlarda bulunan ve insan bedeninin bir uzantısı haline gelmiş olan cep telefonu, tablet, laptop gibi odalar arasında rahatlıkla taşınarak evin her mekanında kullanılabilen mobil iletişim araçları sayesinde, artık konutlarda her mekan her işlevde kullanılabilir. Çizelge 4.2’de görüldüğü gibi, yemek hazırlık ve yeme mekanları bile bu mobil iletişim araçları sayesinde çalışma mekanlarına dönüşebilmektedir.

Çizelge 4.2 : Mekan bağlantı şeması.

5. DEĞERLENDİRMELER SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan araştırmalar ve toplanan veriler sonucunda geçmişten günümüze yemek yeme alışkanlıklarında ve kullanılan mekanlarda bir çok değişme olduğu görülmüştür. Yemek yeme alışkanlıklarının ve yemek yeme mekanlarının değişmesine neden olan en önemli etmenin, teknoloji ve insanları sosyalleşmekten uzaklaştırdığını söyleyebileceğimiz bilişim teknolojisi olduğunu söyleyebiliriz.

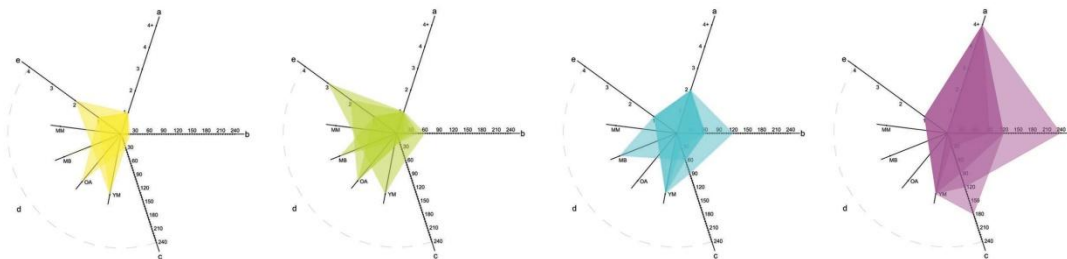
İstanbul'da yapılan gözlemler, işten eve dönen kişilerin vakitlerini çoğunlukla televizyon karşısında geçirdiğini göstermektedir. Günümüzde yemek yapılmama nedenleri arasında; insanların daha uzun süre evlenmeden yalnız yaşamaları, kadınların artık çalışıyor olması nedeniyle yemek yapacak vakitlerinin olmaması, ailelerin küçülmüş olması vb. sayılabilir. Özellikle yalnız yaşayan ya da ev arkadaşıyla yaşayan kesim yemeklerini de televizyon karşısında yeme eğilimi göstermektedir. Ancak aynı zamanda organik beslenme, kendi yemeğini pişirme, yavaş yeme (slow food), permakültür gibi yeni trendler ortaya çıkmaya başlamıştır. Kendi yemeğini pişirmek günümüzde imrenilen bir şey olmuştur. Bu yüzden özellikle 30 - 40 yaş arasında, bilinçli, çalışan ge kesim kendine ve yediklerine dikkat etmeye başlamıştır diyebiliriz. Marketten hazır aldığı kutuda yalnızca sulayarak fesleğen, kekik gibi kendi bitkilerini yetiştirerek, pazarlardan organik ve taze sebzeler almaya çalışarak bu trende ayak uydurmaktadır.

Özellikle Amerika ve İngiltere'de obezite büyük bir sorun haline gelmiştir ve bu durumu engellemek için de insanların ilgisini çekecek filmler ve programlar yapılmıştır. Örneğin 'Fast Food Nation' filminde büyük zincirler halindeki hamburger restoranlarının etlerinin nasıl üretildiği, insanların o etlerini yemesini engellemek amacıyla bir karşı film olarak çekilmiştir. Aynı şekilde 'Super Size Me' programında, kilolu olmanın insanlar üzerinde nasıl bir etki bıraktığı, izleyenleri rahatsız edecek şekilde anlatılmaktadır.

Çocukların bilgisayar ve telefon başında çok fazla zaman geçirmeleri sosyal ilişkilerini ve mutfak becerilerini de etkilemektedir. Günümüz çocukları dinleme, tartışma, iletişim kurma ve paylaşma gibi en temel sosyal yetileri kazanamamaktadırlar. Aynı zamanda mutfakta yemek yapma becerileri de olmamaktadır. Steel'e (2008) göre, 2007 yılında yapılan bir ankette Büyük Britanya'da yaşayan 24 yaşındaki kişilerin %50'si hiç bir mutfak becerisi olmadığını kabul etmiştir. Bu da mutfak becerisi olmayan kişilerin doğal olarak hazır yiyeceklere yönelmesini sağlamaktadır. Onlara göre yemek yemek için birisi pişirmelidir ve masada oturup yiyebilmeleri için biri hizmet etmelidir (Steel, 2008).

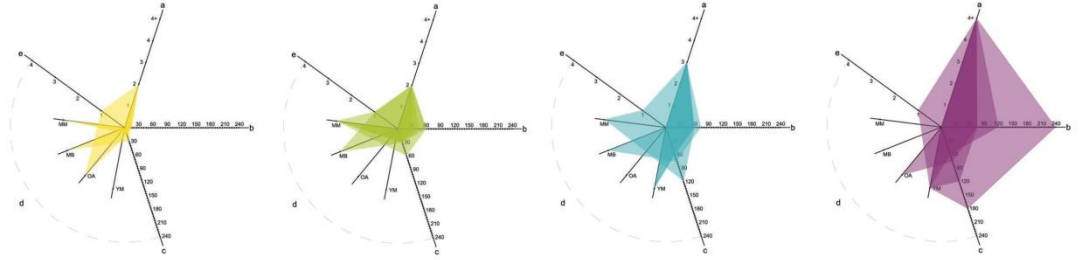
Aşırı tüketim, aynı zamanda pek çok zararlı atığın ortaya çıkmasını da sağlamaktadır. Üretim aşamasında salınan gazlar ve atıklar dışında insanların tüketiminden sonra ortaya çıkan atıklar da dünya için sorun teşkil etmeye başlamıştır. Eskiden ürünlerin üretim, paketlenme ve lojistik aşamalarını bilmez ve önemsemezken, günümüzde geri dönüşüm, geri kazanım gibi yeni akımlar ortaya çıkmıştır. İnsanlar tükettikleri maddelerin nelere neden olabileceğini gördükten sonra bu konuda daha hassas davranmaya başlamış ve özellikle bireysel olarak geri dönüşüme ve marketten aldıkları besinlerin dünyaya dokunabileceği zararı göz önünde bulundurmaya başlamışlardır.

Yapılan araştırmalar sonucunda (Şekil 4.2, Şekil 4.3, Şekil 4.4 ve Şekil 4.5) tek yaşayan (TY), evli (E), evli ve çocuklu (EÇ) araştırma grupları üzerinden çıkan sonuçlar şu şekildedir:

Şekil 4.2 : TY grubu diyagramları.

- 1- TY grubunda her kişi yemek yeme ya da yemek hazırlama sürelerinden birinde mutlaka sosyal iletişim aletlerinden birini kullanmaktadır.
- 2- TY grubunda, 4 kişiden 3'ü akşam yemeklerini televizyon karşısında yemeyi tercih etmektedir.
- 3- TY grubundaki kişiler yemek hazırlarken tablet ya da cep telefonu gibi mobil aletleri kullanmayı tercih ederken; yemek yeme sırasında, oturma alanında yemek masası bulunanlar televizyonlarını yemek masasına doğru döndürerek, yemek masası bulunmayanlar ise oturma alanında televizyona dönük olarak yemeyi tercih etmektedirler.
- 4- TY grubundaki kişiler sabah kahvaltılarını ya oturma alanında ya da oturma alanlarında bulunan yemek masalarında yediklerini belirtmişlerdir.
- 5- TY grubundaki kişiler, sabah kahvaltılarını da akşam yemeklerini de aynı alanda yemeyi tercih etmektedirler.
- 6- TY grubundaki kişilerin hepsi ağır misafirleri geldiğinde onları yemek masasında ağırlamaktadırlar. Misafirleri için yemek hazırlama süreleri ve yemek yeme süreleri de diğer parametrelere göre daha fazladır.

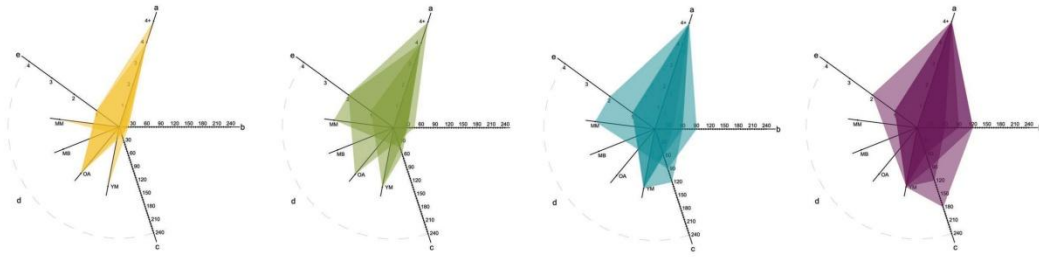

Şekil 4.3 : E grubu diyagramları.

- 7- E grubundaki kişiler yemek yerken eşleriyle sosyalleşmeyi tercih ettiklerinden iletişim araçlarından hiç birini kullanmayı tercih etmemektedirler. Yalnızca 1 kişi, akşamları laptoptan dizi izlediklerini

söylemiştir. Onun dışında, iletişim araçları yalnızca yemek hazırlama sürecinde kullanılmaktadır.

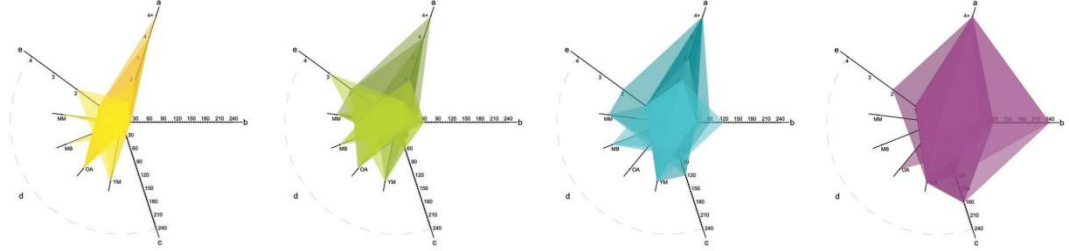
- 8- E grubundaki kişiler, TY grubuna göre çok az televizyon kullanmaktadır.
- 9- E grubundaki kişiler yemek yemek için her zaman masayı tercih etmektedirler, yalnızca tek kişi olduklarında oturma alanında yemek yiyebilmektedirler.
- 10- Her zaman mutfak masasını ya da yemek masasını kullanan E grubundaki 4 kişiden yalnızca 1'i yeri olmadığından misafirleri geldiğinde oturma alanında masaları birleştirerek yemek masası hazırladığını söylemiştir.

Şekil 4.4 : EÇ grubu diyagramları.

- 11- EÇ grubundaki ailelerin kahvaltılarında genellikle televizyon açık bulunmaktadır. Bu sayede çocukların sakinleştiği belirtilmiştir.
- 12- EÇ grubunda yenen akşam yemeklerinde genelde ailece mutfak masasında ya da yemek masasında yemek yemek önemli iken yalnızca 1 kişi çocukları yine sakinleştirmek için oturma alanında televizyon karşısında yemek yediklerini belirtmiştir.
- 13- EÇ grubundaki kişilerin tümü, yakın çevrelerini ve ağır misafirlerini yemek masasında ağırlamaktadır. Yalnızca bir kişi, yakın çevresini mutfak masasında ağırladığını belirtmiştir.

Görüşülen 12 kişiden alınan verilerin analizi sonucunda kişilerin yemek yeme mekanları, alışkanlıkları ve iletişim teknolojisi ile yemek mekanlarının bağlantısı konusunda ortaya çıkan genel sonuçlar ise aşağıdaki gibidir:

Şekil 4.5 : TY, E ve EÇ grupları çakışık diyagramları.

Birden fazla kişi yemek yiyeceği zaman; yemek masasında ve hiç bir iletişim aracı kullanılmadan yalnızca sohbet edilerek yemek tercih edilmektedir.

Kısa sürede hazırlanan yiyecekler kısa sürede yenmekte ve yemek yeme mekanı olarak yemek hazırlama mekanına en yakın alan ya da kişinin en rahat ettiği alan seçilmektedir. Hazırlaması uzun süren yemeklerin yenme süresi de uzun olmakta ve yenirken mutlaka yemek masası tercih edilmektedir.

Metropolde yaşayan kişiler öncelikle, alacakları evin konumuna önem vermektedir. İşlerine yakın olması, çocuklarının okuluna yakın olması ya da ailelerine ve yakın çevrelerin yakın olması gibi kriterler doğrultusunda bu kararı vermektedirler.

Araştırma kişilerinin 11'inden 10'u evinin konforlu olduğunu belirtmiştir. Kişilerin evlerini istedikleri gibi tasarlayabilmeleri bu konuda en büyük etkidir. Aynı zamanda bu kişiler evlerinin yeterli miktarda gün ışığı aldığını belirtmişlerdir ki, bu da evlerinde kendilerini konforlu hissetmelerinin bir nedenidir.

Evlerini kendi tasarlamış kişiler olarak, görüşülen kişiler evlerini hem fonksiyonel hem de görsel olarak tanımlamışlardır. Kişilerin çoğu evlerde yapılan değişikliklerin sonucunda evlerinin yeterli domestisiteye sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Kişiler evlerinin kalbini oturma alanı ya da mutfak olarak belirtmişlerdir. Kişilerin çoğu oturma alanlarını mutfak ile birleştirmeye yönelik değişikliklerde bulunmuşlardır. Oturma alanı ile birleştirmeyen kişiler ise mutfakta bulunan balkonları mutfağa katarak, mekanın büyümesini sağlamışlardır.

Yeni çıkan sağlıklı beslenme trendleriyle bağlantılı olarak araştırma kişilerinin hepsi akşam yemeklerini evde kendilerinin pişirdiklerini belirtmişlerdir. Yani dışarıdan yemek sipariş etmek veya hazır yiyecekler atıştırmak artık eskisi kadar yaygın değildir. Günümüzde organik beslenme, vejeteryanlık, veganlık, az pişmiş sebzeler yeme gibi trendler daha göz önünde olduğundan eskisi gibi kızartmalar, etler yapılmamaktadır evlerimizde. Aynı şekilde unlu yiyecekler de çok vakit aldığı için eskisi kadar popüler değildir. Ayrıca teflon ve seramik tavaların çıkmasıyla da yağsız yemek pişirmek daha kolaylaşmıştır. Bu yüzden artık ağır kokular oluşmamakta ve bu da mutfakların yaşama alanlarından ayrışması ihtiyacını ortadan kaldırmaktadır. TY grubundan yalnızca 1 kişi akşamları küçük şeyler atıştırdığını belirtmiş, diğer kişilerin hepsi en az 30 dakikalarını yemek hazırlamak için harcadıklarını belirtmişlerdir.

Yeni evli çiftler her ne kadar yemek hazırlama ve yemek yeme eylemleri sırasında eşleriyle sosyalleşmeyi seçseler de çocukları olduktan sonra durum değişmektedir. Çocuklu ailelerin çoğu, çocukların yemek başında oturmalarını sağlamak için televizyonda ilgilerini çekecek bir program açmayı tercih etmektedirler.

Yemek yeme eylemi sırasında yemek hazırlık aşamasında elektronik aletlerin kullanımı daha yoğun olmaktadır. Kişiler özellikle yemek tarifi bakmak için ya da kaçırdıkları bir diziyi izleyebilmek için günümüzde ekranı büyük olup aynı zamanda hafif ve portatif olan tabletleri kullanmaktadırlar. Tablet kullanımı daha yaygınlaşmamış olsa da yavaş yavaş kullanım sıklığı artmaktadır. Televizyonun yerini laptopa bırakması gibi, laptop da yerini tablete bırakmaya başlamıştır.

Aile içinde yenen yemekler için daha çok oturma alanı, mutfak barı, mutfak masası tercih edilse de, misafirler geldiğinde mutlaka oturma alanına bağlı olan yemek masası kullanılmaktadır. Hatta kimi ailelerin en çok sosyalleştikleri mekan bu yemek masası olduğundan, onu oturma alanının en güzel köşesine koyabilmektedirler. Eşya taşımanın kolay olması açısından genelde mutfığa yakın konumlandırılmaktadırlar.

Yemek yeme alanlarının değişimi kaç kişi ile yemek yendiğiyle doğrudan alakalıdır. Çocuklu aileler yemek yeme eylemine daha çok önem vermektedirler.

Eskiden konutlarda bulunan çalışma odaları, çalışma masaları da yavaş yavaş yok olmaya başlamışlardır. Çünkü insanlar, laptoplarını diledikleri yere taşıyabildikleri için bir yerden sonra mutfak masaları ve özellikle yemek masaları çalışma alanlarına dönüşmektedir. Kimi zaman, evin kalbi olarak tanımladıkları oturma alanında, koltukta da çalışabilmektedirler. Masanın tercih edilmesinin nedeni genellikle daha iyi konsantre olabilmek ve kullanılacak kitap, kalem gibi diğer gereçlerin de yanlarında bulunmasını istemeleridir.

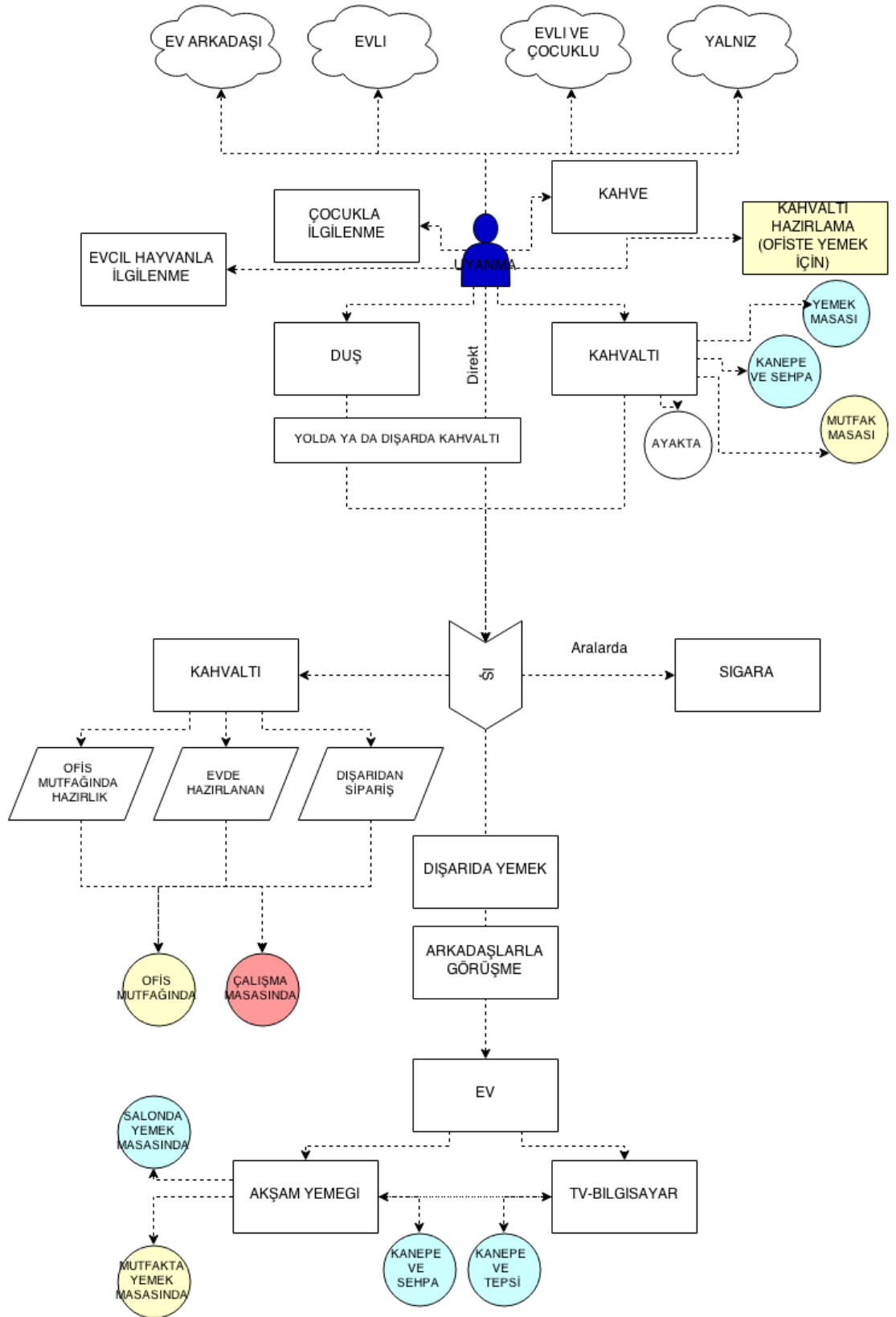
İnternette istenilen programın veya filmin yasal ya da yasal olmayan yollarla izlenebilmesi, bilgisayarlar ve televizyon ekranlarının bağlantı kabloları ile bağlanarak laptoda bulunan programların veya filmlerin televizyon ekranlarında izlenebilmesi, internete bağlanabilen akıllı televizyonlar aracılığıyla internette yapılabilen her türlü işlemin gerçekleştirilebilmesi sonucunda insanlar televizyonlarda günlük yayınlanan programları izlemeyi bırakmışlardır. Yalnızca, yalnız yaşayan kişiler, gün içinde evdeki işlerini yaparken evde ses olması için televizyonlarını herhangi bir programda açık bırakmaktadırlar.

Sonuç olarak, artık konutlarda odalaşma fikri yerini içinde her fonksiyonu barındıran tek alan oluşturulmasına bırakmıştır. İnsanların en çok vakit geçirdiği olarak var sayabileceğimiz iki alan olan oturma alanı ve mutfak, tasarımcılar tarafından birleştirilme eğilimindedir. Böylelikle tüm aktiviteler tüm mekanlarda yapılabilmektedir. Metropollerde konutların küçülmesiyle, aynı zamanda maliyeti de düşüreceğinden konutların bu oturma alanı ve mutfak kısımları bir arada çözüleceği ortadadır. Aynı zaman da insanların talepleri de bu yönde olduğundan oturma alanı ve mutfak gibi evin kalbi sayılan iki oda, yerini yaşama alanı kavramına bırakacaktır.

Çıkacak yeni icatlar ve teknolojinin gelişimiyle pek çok koku ve dağınıklık sorunu da çözülecektir. Ancak misafirleri ağırlamak için mutlaka büyük bir yemek masasına ya da ona dönüşebilecek bir mobilyaya ihtiyaç duyulacaktır. Tüm fonksiyonları içinde barındıran icatlar yapıldıkça ihtiyaç duyulan alanlar da azalacaktır. Gittikçe mobilleşmenin etkisiyle, günümüzde de olduğu gibi çalışma, yemek yeme, dinlenme alanları bir arada çözülebilecektir. İlk yapılan anket sonuçları ortaya çıkan Çizelge 4.3'te de görülebileceği gibi, yemek yeme mekanları mobil hayatlar yüzünden evin pek çok farklı yeri sayılabilmektedir.

Konutlar üzerinden yapılan bu araştırmayı daha da geliştirmek için aynı çalışma yöntemleri ve diyagram türleri kullanılarak farklı sosyal gruplardan kişilerin ihtiyaç duydukları yemek hazırlama ve yemek yeme alanlarının verileri elde edilerek daha efektif konutlar tasarlanabilir. Bu sayede her gruptan kişinin ihtiyacı doğrultusunda, doğru tasarımlarla, doğru planlamalar yapılabilir.

Çizelge 4.3 : Günlük hareket diyagramı.

KAYNAKLAR

- Ağat, N.** (1979). Konut Tasarımına Mutfağın Etkisi, *İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi*. İstanbul.
- Aktel, M.** (2001). Küreselleşme Süreci ve Etki Alanları, *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*. 193–202.
- Çelik, M. Y.** (2012). Boyutları ve Farklı Algılarıyla Küreselleşme. *DPUISS* No: 32, Vol. 2, Nisan 2102
- Csikszentmihalyi, M., & Rochberg-Halton, E.** (1981). The Meaning of Things : *Domestic Symbols and the Self, the University of Cambridge, UK*.
- Frank, K. A.** (2005). Food + the City (Vol. 75). *AD*.
- Gausa, M., Prat, R., & Tetas, A.** (2004). *Verb Matters: Architecture Boogazine*.
- Graham, L. D.** (1999). Domesticating Efficiency; Lilian Gilbreth's Scientific Management of Homemakers, 1924-1930. *Signs*, Vol.24, No:3 (Spring, 1999) The University of Chicago Press, (pp. 633-675)
- Gruendl, H.** (2008). The Cooked Kitchen. *Springer Wien New York, NY*
- Gülmez, N. Ü.** (2008). Metropolde Çeşitlenen Hane Halkları ve Konut. (doktora tezi) İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Güney, Z.** (2012). Bandırma Elektrik Santrali Restorasyon Projesi. (yüksek lisans tezi) İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Johnston, L., & Valentine, G.** (1995). Wherever I Lay My Girlfriend, That's My Home. *INTIMUS: Interior Design Theory Reader* (pp. 162–166).
- Kemmer, D., Anderson, A. S., & Marshall, D. W.** (1998). Living Together and Eating Together: Changes in Food Choice and Eating During the Transition from Single to Married/Cohabiting. University of Edinburgh.
- Krenn, M.** (2011). From Scientific Management to Homemaking: Lilian M. Gilbreth's Contributions to the Development of Management Thought. *Management and Organizational History*, 6:2, 145-161.
- Lynggaard, A. B.** (t.y.). On the Move, Creating Domesticity Through Experience Design. Denmark.

- Nagengast, B.** (2004). Electric Refrigerators Vital Contribution to Households. *ASHRAE Journal*, Kasım 2004, (pp. 11-19).
- Özer, M., & Biçerli, K.** (2003). Türkiye’de Kadın İşgücünün Panel Veri Analizi. *Sosyal Bilimler Dergisi* 2003-2004.
- Pak, Z.** (1993). Konut Mutfaklarının Analizi ve Minimum Mutfak Tasarımı. (yüksek lisans tezi) İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Fakültesi.
- Peressut, L. B., Forino, I., Postiglione, G., & Scullica, F.** (2008). Places & Themes of Interiors. *Contemporary Research Worldwide*.
- Rich, R.** (2003). Designing the Dinner Party. *INTIMUS: Interior Design Theory Reader* (pp. 292–295).
- Robinson, J. H.** (1996). “Hi Honey, I’m Home”. *INTIMUS: Interior Design Theory Reader* (pp. 297–302).
- Sass, L.** (2001). Reconstructing Palladio’s Villas: A Computational Analysis of Palladio’s Villa Design and Construction Process. *ACADIA*, 2001. (pp 212-225)
- Sommer, R.** (1969). Personal Space. *The Behavioral Basis of Design*, Englewood Cliffs, N.J
- Steel, C.** (2008). *Hungry City : How Food Shapes Our Lives*. Vintage Books, London.
- Talas, M.** (t.y.). Tarihi Süreçte Türk Beslenme Kültürü ve Mehmet Eröz’e göre Türk Yemekleri. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. (pp. 273-283).
- Taylor, M., & Preston, J.** (2006). *INTIMUS: Interior Design Theory Reader*. Wiley Academy, Great Britain.
- Thoreau, H. D.** (1854). Visitors. *INTIMUS: Interior Design Theory Reader* (pp. 348–350).
- Turner, P.** (2012). The Measured Life: Domesticity and the Monitor. *HTS*.
- Twilley, N.** (2010). *Dining Disorder*. Alındığı tarih: 30.11.2014, adres: <http://www.ediblegeography.com>
- Url-1** <<http://www.evmanya.com>>, alındığı tarih: 13.12.2014.
- Url-2** <<http://www.dostas.com.tr>>, alındığı tarih: 03.01.2015.
- Url-3** <<http://www.ndesign.com.tr>>, alındığı tarih: 18.02.2015.
- Url-4** <<http://www.lineadecor.com.tr>>, alındığı tarih: 28.06.2015.
- Url-5** <<http://www.tchibo.com.tr>>, alındığı tarih: 18.02.2015.

- Url-6** <<http://www.heute.at>>, alındığı tarih: 01.02.2015.
- Url-7** <<http://www.artistdergisi-modern-actual.blogspot.com.tr>>, alındığı tarihi: 01.01.2015.
- Url-8** <<http://www.latimes.tumblr.com.tr>>, alındığı tarih: 01.02.2015.
- Url-9** <<http://www.uh.edu/engines/epi1940.htm>>, alındığı tarih: 12.04.2015.
- Url-10** <<http://www.mediatechsociety2012.wordpress.com/2012/10/13/gender-and-the-telephone-women-and-domesticity>>, alındığı tarih: 18.01.2015.
- Url-11** <<http://www.moma.org/interactives>>, alındığı tarih: 12.04.2015.
- Url-12** <<http://collections.vam.ac.uk>>, alındığı tarih: 12.04.2015.
- Url-13** <<http://goldberg.berkeley.edu>>, alındığı tarih: 08.02.2015.
- Url-14** <<http://skapuliermedaille.de>>, alındığı tarih: 12.04.2015.
- Url-15** <<http://pixshark.com/plan-voisin.htm>>, alındığı tarih: 12.04.2015.
- Url-16** <<http://arch1932010-prefabfutures.blogspot.com.tr/2010/01/evolution-of-dymaxion-project.html>>, alındığı tarih: 15.03.2015.
- Url-17** <<http://www.architonic.com/ntsht/fuller-houses/7000157>>, alındığı tarih: 15.03.2015.
- Url-18** <<http://www.fotografturk.com/yer-sofrasi-p150268>>, alındığı tarih: 28.06.2015.
- Weinthal, L. (2011).** *Toward a New Interior: An Anthology of Interior Design Theory.* Princeton Architectural Press, NY.
- Wood, L. (2007).** *Business Wire. Research and Markets.*
- Yücel, M. K. (1990).** *Teknolojik Gelişmelerin Mutfak Planlamasına Etkileri.* (yüksek lisans tezi) İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

EKLER

EK A: İlk Anket

EK B: Geliştirilmiş Görüşme Soruları

EK C: Online Anket Ön Sorular

EK D: Online Anket Zaman Parametresi

EK E: Tek Yaşayan (TY), Evli (E), Evli ve Çocuklu (EÇ) Kategorileri Zaman Parametreleri

EK F: Tek Yaşayan (TY) Kategorisi Diyagramları

EK G: Evli (E) Kategorisi Diyagramları

EK H: Evli Çocuklu (EÇ) Kategorisi Diyagramları

EK I: Tek Yaşayan – Evli (Çocuksuz) – Evli Çocuklu Kategorileri Toplamı Kahvaltı – Aile Fertleriyle Akşam Yemeği – Yakınlarla Akşam Yemeği – Misafirlerle Akşam Yemeği Diyagramları Kesişimleri

EK J: Online Anket Ön Soruların Sonuçları

EK K: Araştırma Grupları Yüz Yüze Görüşme Sonuçları

EK L: Araştırma Kişileri Konutları

EK A

EV HALİ

Bu araştırmanın amacı belirli yaş gruplarındaki insanların evlerindeki günlük aktivitelerini belirlemek ve geçmişten günümüze ev alışkanlıklarının nasıl değiştiğini gözlemlemektir. Soruları buna göre yanıtlarsanız sevinirim.

Teşekkürler.

Ayşegül Güney

Yaş:

Cinsiyet:

Meslek:

Mesai Saatleri:

Memleket:

Ev semti:

İş semti:

Evin Büyüklüğü: m²

Oda sayısı (2+1, 1+1, Studio vs):

Evcil Hayvan: Var Yok

Ev Arkadaşı: Var Yok

Günlük Döngü:

Kalkış saati ve evden çıkış arasında evdeki aktiviteler ve saat aralığı:

(Özellikle kahvaltı edilip edilmediği ve edildiyse evin hangi bölümünde ve hangi masada - koltukta vb yendiği.)

Eviden çıkış ve işe varış arasındaki aktiviteler ve saat aralığı:

Mesai başlangıç ve mesai bitiş arasındaki aktiviteler ve saat aralığı:

Mesai bitiş ve yatağa yatış arasındaki aktiviteler ve saat aralığı:

(Eve döndüyse eve dönüş nedeni ve akşam yemeğinin evin hangi odasında ve hangi mobilyalar üzerinde yendiği. Örn: Salonda TV karşısında sehpa üzerinde vb.)

Yoğun bir günün ardından eve gelindiğinde ne hissedildiği ve nedeni:

EK B

Girişte kendin hakkında ve yaptığın araştırma hakkında bilgi verip bu araştırmaya katılmayı kabul edip vakit ayırdıkları için teşekkür etmelisin.

Daha sonra aşama aşama sorularına geçebilirsin.

Kişi Hakkında Bilgiler

İsim:

Şu anda yaşadıkları evle ilgili genel bilgiler alacağını söyle.

Genel Bilgiler:

1. Evinizi alırken iç ve dış mekanda nelere dikkat ettiniz? Ailenize yakın olması, arkadaşlarınıza yakın olması, güvenli bir semtte olması, alışveriş merkezlerine yakın olması vb.
2. Evinizi nasıl tanımlarsınız? Atmosferi, modu, ortaya çıkan karakteristik özellikleri nelerdir?
Sıcak, eğlenceli, çocuklar için veya misafir ağırlamak için uygun.
3. Evinizde kendinizi huzurlu hissediyor musunuz?
Evlerinde huzurlu hissetmelerinin nedeni.
4. Evinize taşınmadan ya da taşındıktan sonra nasıl değişiklikler yaptınız? Neden? Duvar ekleme / kaldırma gibi inşaat işleri oldu mu? Yalnızca mobilya yerleşimlerine mi dikkat edildi?
5. Odalar için özellikle seçtiğiniz renkler, malzemeler var mı?
Fotoğraflardan sen de analiz et.
6. Şu anda evinizin neresini nasıl değiştirmek isterdiniz? Neden?

7. Yeni bir ev alacak olsanız, nelere dikkat edersiniz ya da şu andaki evinizden farklı olarak neleri olmasını istersiniz?

Fiyatı dışında.

8. Evinizde peyzaj öğeleri var mı?

Bu öğeleri dekoratif olarak mı, yemekler için mi kullanıyorlar?

Gün içindeki aktiviteleri ve ev içindeki hareketleriyle ilgili bilgiler alacağını söyle.

Ev içindeki Hareketle İlgili Bilgiler:

9. Öncelikle uyandığınız andan itibaren bir gününüzü anlatabilir misiniz?

10. Akşam eve döndüğünüzde kendinizi nasıl hissediyorsunuz ve o anda evin hangi bölümünde bulunmak istiyorsunuz? Ne yapmak istiyorsunuz?

11. Evde en çok hangi mekanda vakit geçiriyorsunuz? Evinizin kalbi neresi? Hangi mobilya etrafında daha çok vakit geçiriyorsunuz?

Öncelikle hangi oda, daha sonra hangi mobilyalar üzerinde ne işle meşgul olunuyor.

Yemek yeme alışkanlıkları ve yemek yeme mekanlarıyla ilgili bilgi alacağını söyle.

Yemek ve Mutfak İle İlgili Bilgiler:

12. Öğünlerinizi hangi mekanlarda ve hangi mobilyalar üzerinde yemeyi tercih ediyorsunuz? Misafir geldiğinde bu durum nasıl değişiyor? Neden?

Bu mekanda ve mobilyalarda rahat edip etmedikleri. İyileştirme yapabilecek olsalar nasıl bir iyileştirme yapmak isteyecekleri. Masa etrafında mı, ellerinde mi yedikleri önemli!

13. Yemek yerken başka işler ile ilgileniyor musunuz? Televizyon izlemek, telefonla oynamak gibi.

14. Mutfağınızda ne kadar vakit geçiriyorsunuz? Yemek yapmak ve yemek yemek sizin için ne kadar önemli?

Mutfağın yerleşimine dikkat et.

15. Mutfağınızda olmazsa olmaz eşyalar neler?

Elektronik ya da mobilya olarak. Hayatı kolaylaştıran bir eşyaları neler?

16. Mutfağınızda yemek hazırlarken telefonunuzu veya laptopunuzu veya tabletinizi nereye koyuyorsunuz? Başka işlerle ilgileniyor musunuz?

17. Mutfağınızla yemek yeme alanınızın birbiriyle bağlantılı olması önemli midir? Yoksa ayrı bir yemek odasının olmasını tercih mi edersiniz?

İşten geldikten sonra evdeki çalışma alanları ile ilgili bilgi alacağını söyle.

Çalışma Alanıyla İlgili Bilgiler:

18. Evinizde belirli bir çalışma alanınız var mı?

Yoksa evin her yeri çalışma mekanı olarak kullanılıyor mu?

19. alışmak için özellikle olmasını istediğiniz bir özellik var mı? Sessiz olması, ışık alması vb gibi.

Çalışma alanını fotoğraftan da analiz et.

20. Çalışmama yardımcı olmak için eklemek istedikleriniz var mı?

Teşekkürler.

EK C

Tasarımcı Konutları//Ön Bilgiler

SAYFA 1

S1: İsim				
S2: Yaş				
S3: Cinsiyet				
S4: Memleket				
S5: Meslek				
S6: Mesai saatleri Başlangıç Bitiş				
S7: Evden çıkış ve eve varış saatleri Evden çıkış Eve varış				
S8: İşe gidiş geliş şekli <table><thead><tr><th></th><th>Yürüyerek</th><th>Arabayla</th><th>Toplu taşımayla</th></tr></thead></table>		Yürüyerek	Arabayla	Toplu taşımayla
	Yürüyerek	Arabayla	Toplu taşımayla	
İşe gidiş				
İşten geliş				
S9: Evin bulunduğu semt				
S10: Evin büyüklüğü (m2 olarak)				
S11: Evdeki oda sayısı. (1+1, 2+1, stüdyo vb.)				
S12: Evde yaşayan diğer kişiler (yakınlık dereceleri) ve yaşları 1) 2)				

S13: Evcil hayvan

S14: Ev telefonu

S15: Güvenlik sistemi

S16: Kablosuz internet

S17: Şu anda yaşadığınız evi almanızdaki en önemli neden nedir?

S18: Evinizin yeterli konfora sahip olduğunu düşünüyor musunuz?

S19: Evinizin yeterli miktarda gün ışığı aldığını düşünüyor musunuz?

S20: Evinizi nasıl tanımlarsınız?

S21: Sizce evinizin kalbi neresidir?

S22: Lütfen aşağıdaki öğeleri sizin için önem derecesine göre diziniz.

Televizyon

Masaüstü bilgisayar

Laptop

Tablet

Cep telefonu

S23: Aşağıdaki öğeleri kullanım sıklığınızı belirtiniz.

Televizyon

Masaüstü bilgisayar

Laptop

Tablet

Cep telefonu

S24: Hangi öğünleri evde tüketiyorsunuz?

S25: Evde genelde nasıl besleniyorsunuz?

S26: Evinize hangi sıklıkla misafir geliyor?

S27: Evinizde misafir ağırlamak için yeterli alan olduğunu düşünüyor musunuz?

Kaç kişi ağırlayabildiğiniziz:

EK D

Zaman Parametresi

SAYFA 1

S1: İsim:

S2: Kahvaltı hazırlama süreniz.

Kaç dakika sürdüğü:

S3: Kahvaltınızı yeme süreniz.

Kaç dakika sürdüğü:

S4: Aynı evde yaşadığınız aile fertleriyle akşam yemeği yiyeceğiniz zaman yemek hazırlama süreniz.

Kaç dakika sürdüğü:

S5: Aynı evde yaşadığınız aile fertleriyle akşam yemeği yeme süreniz.

Kaç dakika sürdüğü:

S6: Yakınlarınızla akşam yemeği yiyeceğiniz zaman yemek hazırlama süreniz.

Kaç dakika sürdüğü:

S7: Yakınlarınızla akşam yemeği yeme süreniz.

Kaç dakika sürdüğü:

S8: Misafirlerinizle akşam yemeği yiyeceğiniz zaman yemek hazırlama süreniz.

Kaç dakika sürdüğü:

S9: Misafirlerinizle akşam yemeği yeme süreniz.

Kaç dakika sürdüğü:

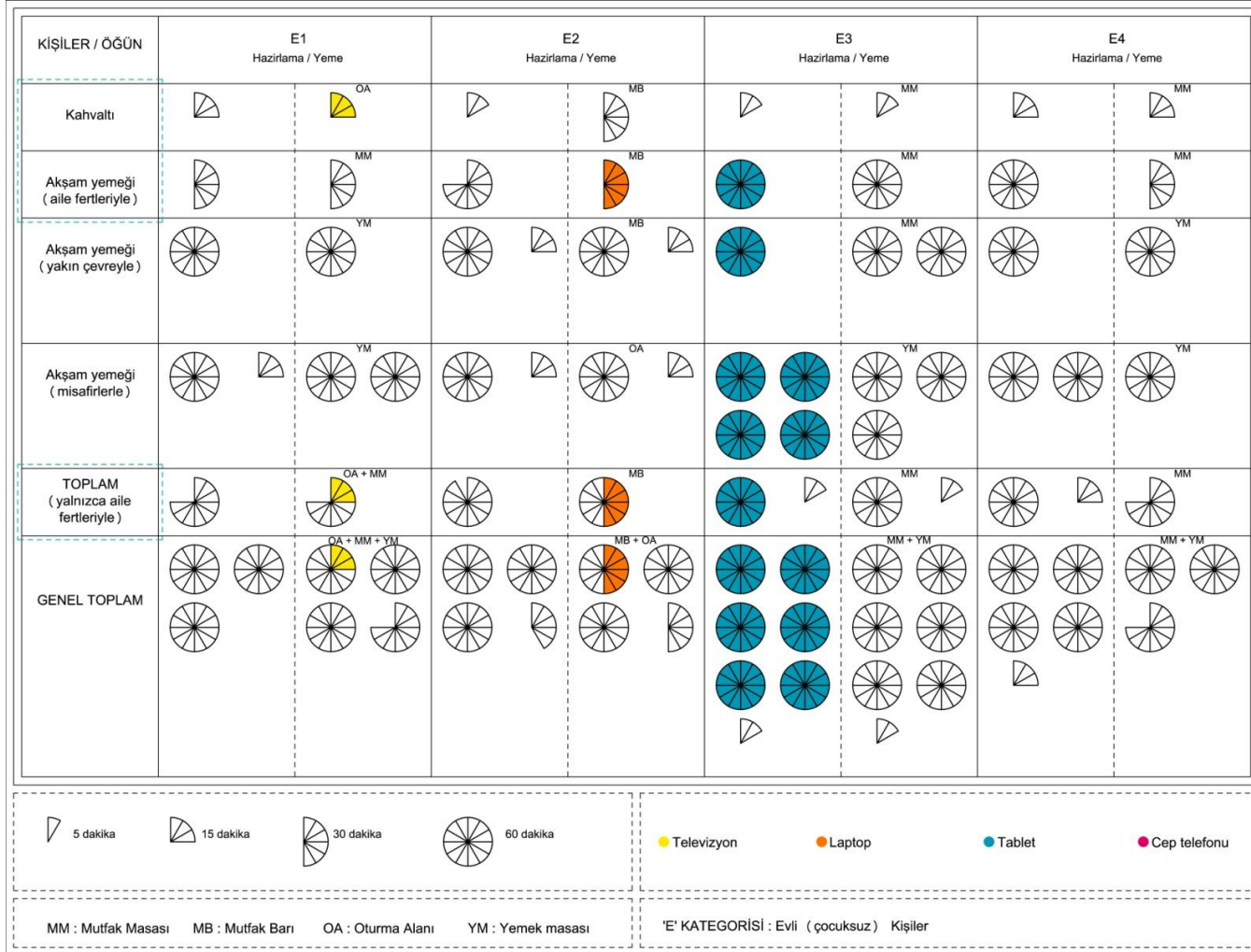
EK E

KİŞİLER / ÖĞÜN	TY1 Hazırlama / Yeme		TY2 Hazırlama / Yeme		TY3 Hazırlama / Yeme		TY4 Hazırlama / Yeme	
Kahvaltı		MB		YM		OA		YM
Akşam yemeği (aile fertleriyle)		MB		OA		OA		YM
Akşam yemeği (yakın çevreyle)		MB		YM		YM		YM
Akşam yemeği (misafirlerle)		YM		YM		YM		YM
TOPLAM (yalnızca aile fertleriyle)		MB		YM + OA		OA		YM
GENEL TOPLAM		MB + YM		YM + OA		YM + OA		YM

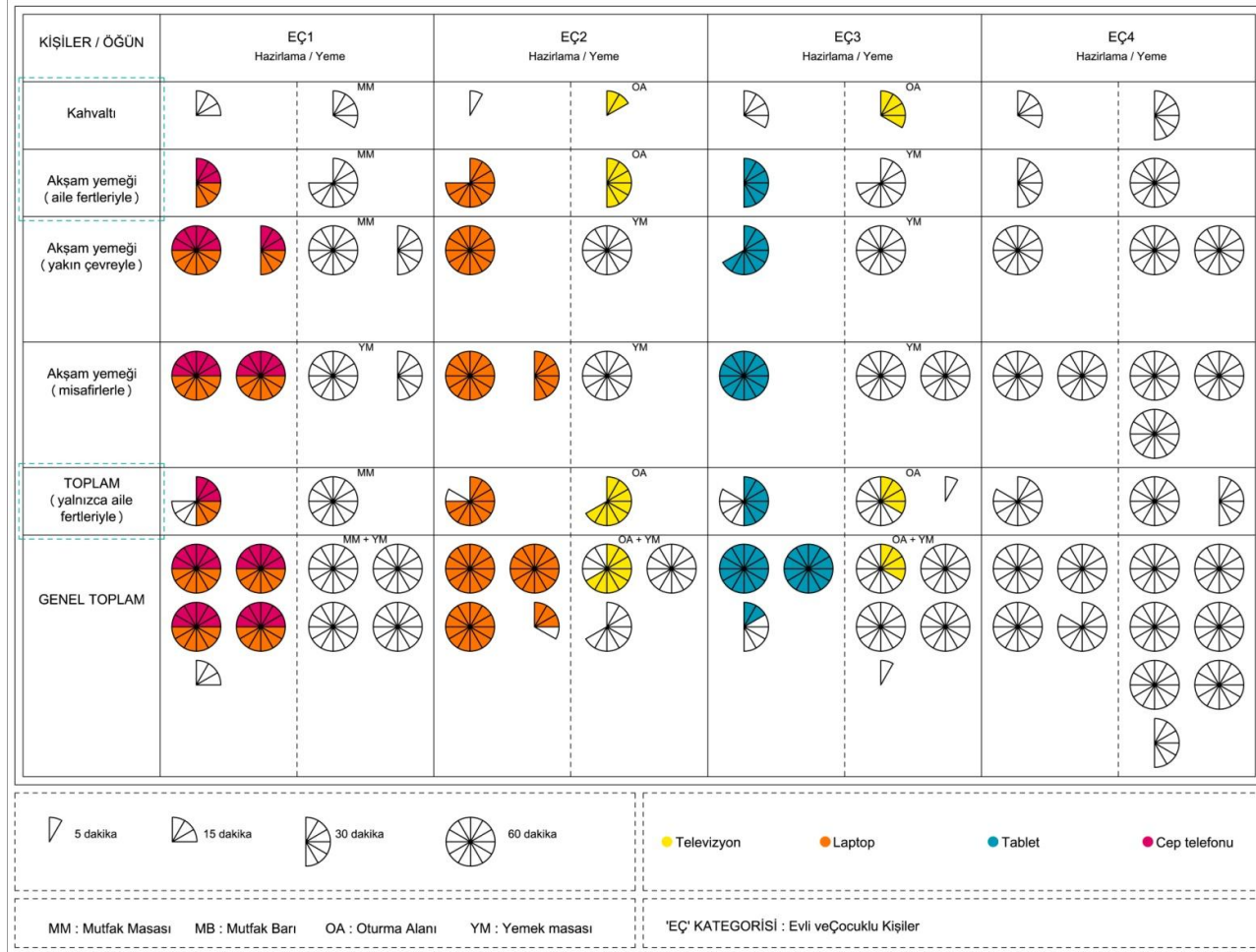
5 dakika
 15 dakika
 30 dakika
 60 dakika
 ● Televizyon
 ● Laptop
 ● Tablet
 ● Cep telefonu

MM : Mutfak Masası
 MB : Mutfak Barı
 OA : Oturma Alanı
 YM : Yemek masası
 'TY' KATEGORİSİ : Tek Yaşayan Kişiler

Şekil E.1 : Tek yaşayan (TY) kategorisi zaman parametreleri.

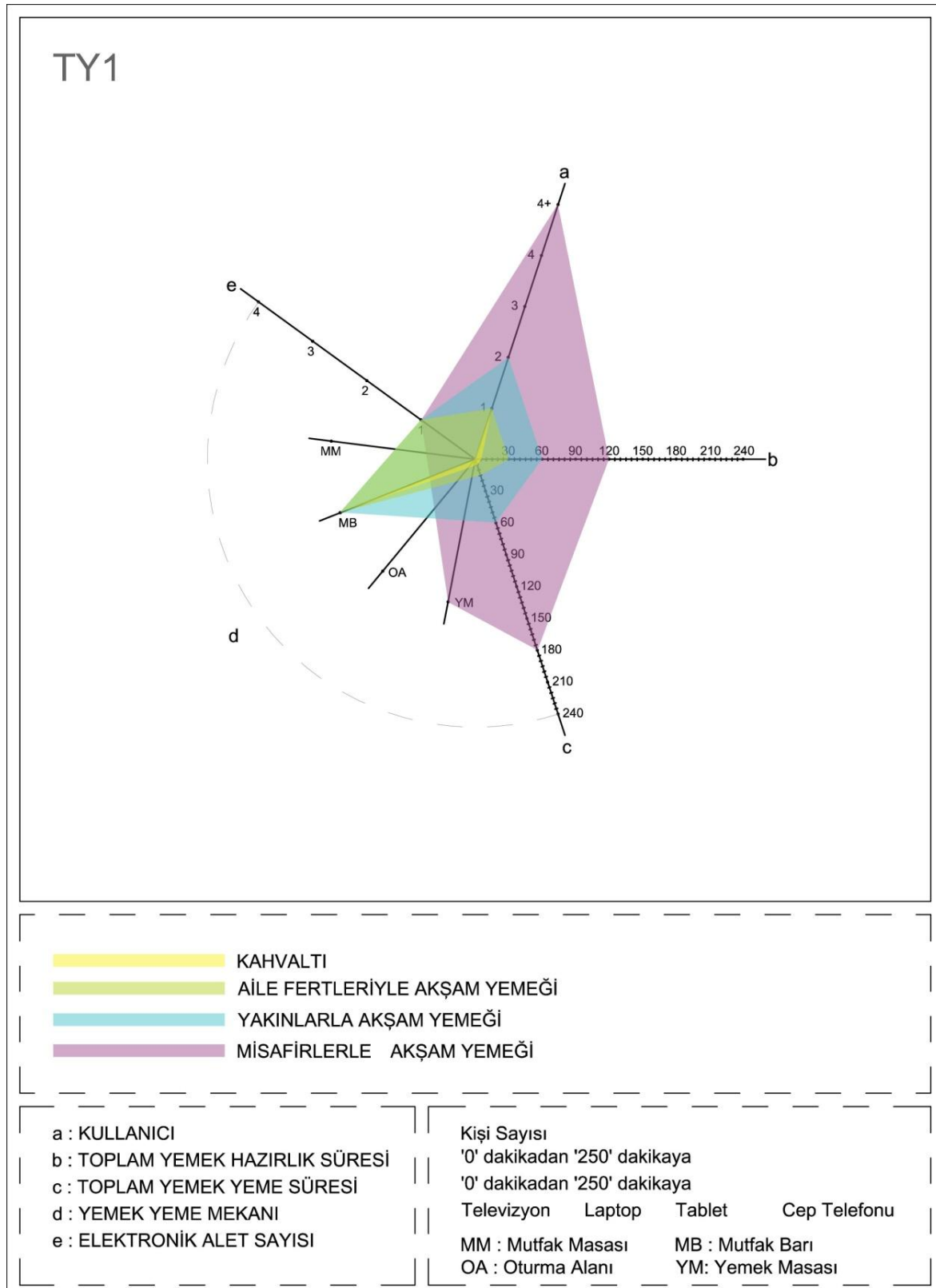

Şekil E.2 : Evli (E) kategorisi zaman parametreleri.

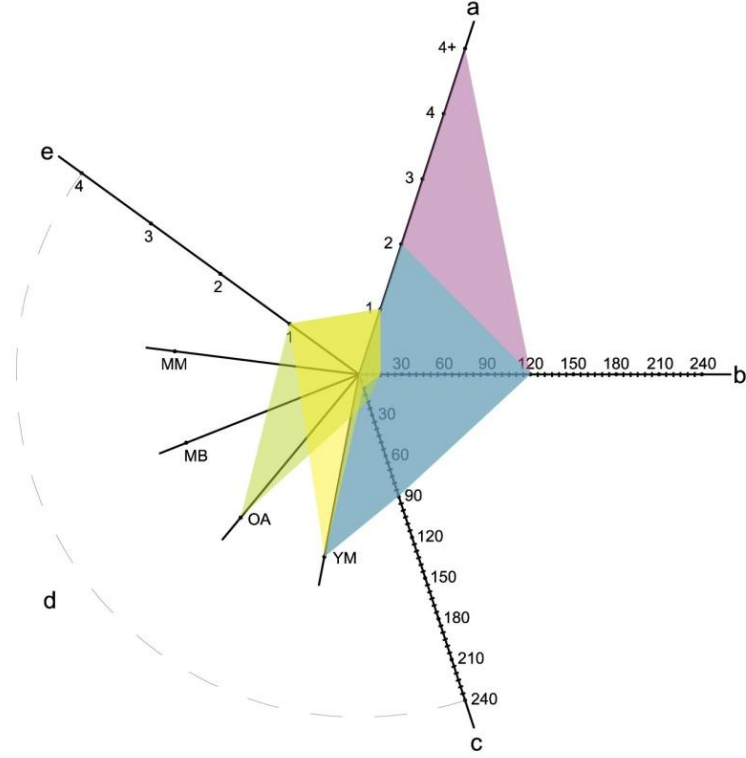
Şekil E.3 : Evli ve çocuklu (EÇ) kategorisi zaman parametreleri.

EK F

Şekil F.1 : TY 1 Çakışık Diyagramı.

TY2

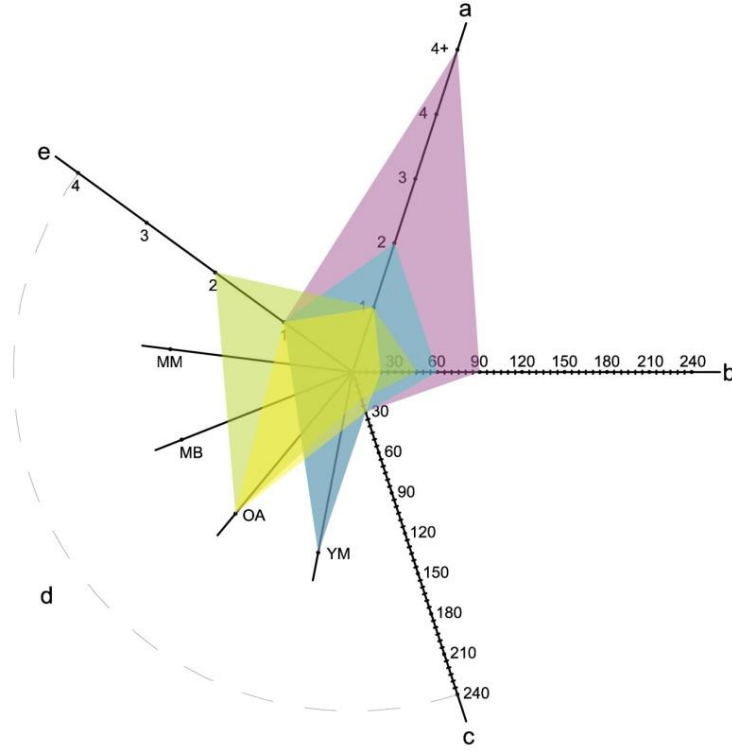
- KAHVALTI
- AİLE FERTLERİYLE AKŞAM YEMEĞİ
- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ
- MİSAFİRLERLE AKŞAM YEMEĞİ

a : KULLANICI
b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
d : YEMEK YEME MEKANI
e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı
'0' dakikadan '250' dakikaya
'0' dakikadan '250' dakikaya
Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil F.2 : TY 2 Çakışık Diyagramı.

TY3

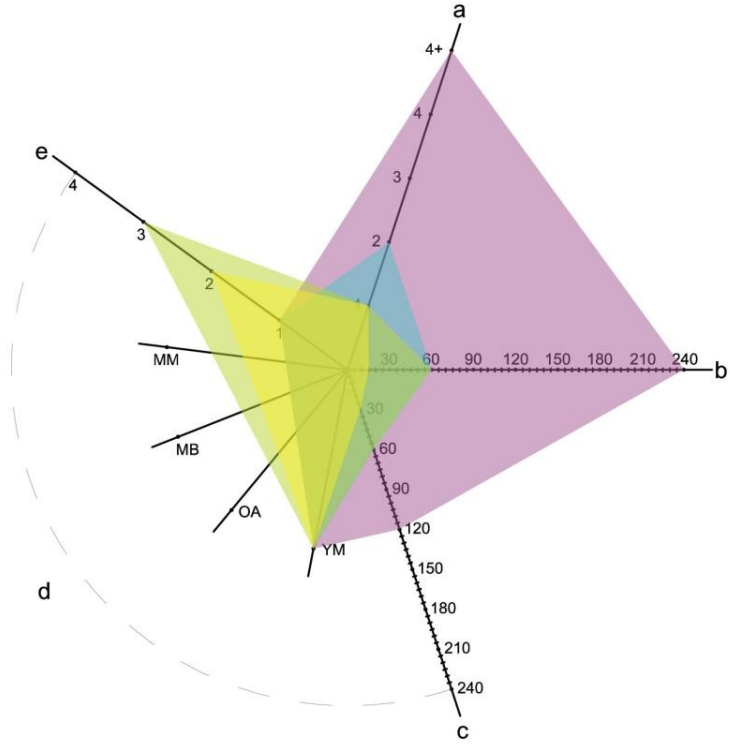
- KAHVALTI
- AİLE FERTLERİYLE AKŞAM YEMEĞİ
- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ
- MİSAFİRLERLE AKŞAM YEMEĞİ

a : KULLANICI
b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
d : YEMEK YEME MEKANI
e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı
'0' dakikadan '250' dakikaya
'0' dakikadan '250' dakikaya
Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil F.3 : TY 3 Çakışık Diyagramı.

TY4

- KAHALTI
- AİLE FERTLERİYLE AKŞAM YEMEĞİ
- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ
- MİSAFİRLERLE AKŞAM YEMEĞİ

a : KULLANICI

b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ

c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ

d : YEMEK YEME MEKANI

e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı

'0' dakikadan '250' dakikaya

'0' dakikadan '250' dakikaya

Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu

MM : Mutfak Masası

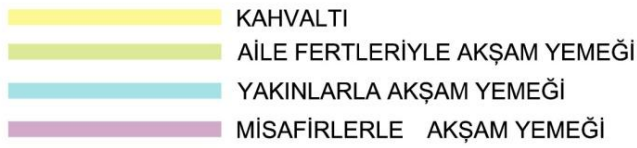
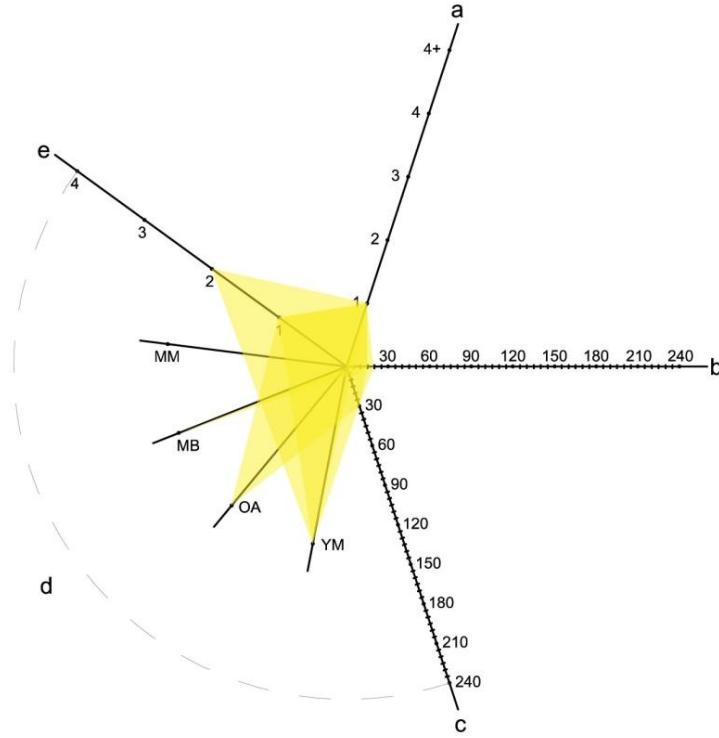
MB : Mutfak Barı

OA : Oturma Alanı

YM: Yemek Masası

Şekil F.4 : TY 4 Çakışık Diyagramı.

TY1 + TY2+ TY3+ TY4

a : KULLANICI

b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ

c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ

d : YEMEK YEME MEKANI

e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı

'0' dakikadan '250' dakikaya

'0' dakikadan '250' dakikaya

Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu

MM : Mutfak Masası

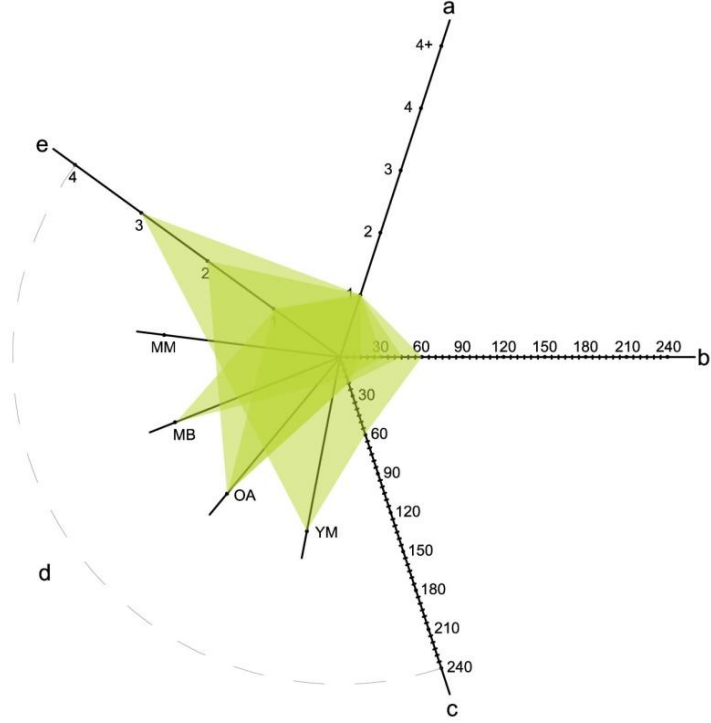
MB : Mutfak Barı

OA : Oturma Alanı

YM: Yemek Masası

Şekil F.5 : TY 1, TY 2, TY3 ve TY 4 Çakışık Kahvaltı Diyagramları.

TY1 + TY2 + TY3 + TY4

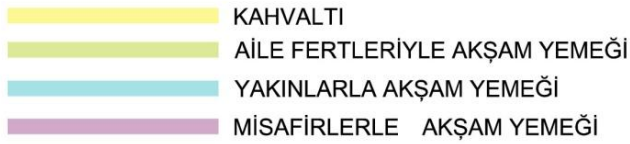
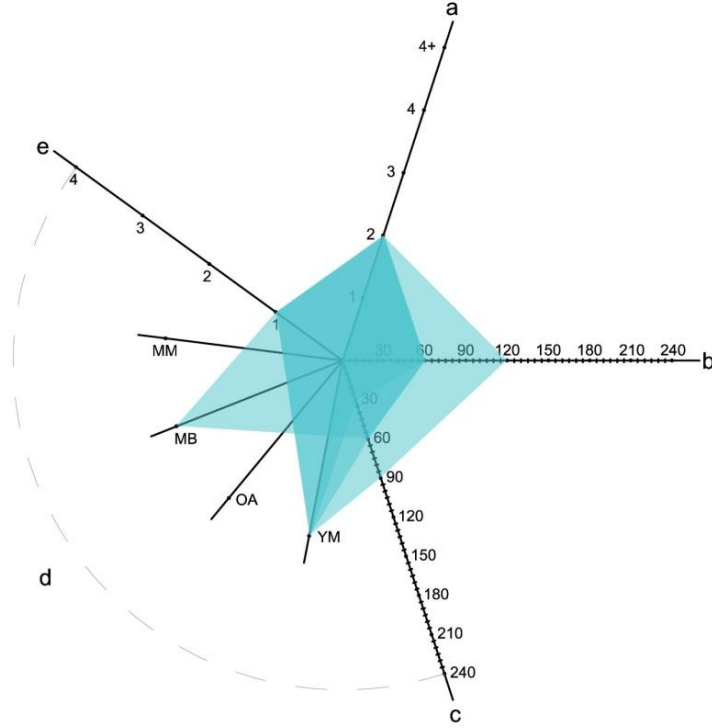
- KAHVALTI
- AİLE FERTLERİYLE AKŞAM YEMEĞİ
- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ
- MİSAFİRLERLE AKŞAM YEMEĞİ

a : KULLANICI
b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
d : YEMEK YEME MEKANI
e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı
'0' dakikadan '250' dakikaya
'0' dakikadan '250' dakikaya
Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil F.6 : TY 1, TY 2, TY3 ve TY 4 Çakışık Aile Fertleriyle Akşam Yemeği Diyagramları.

TY1 + TY2 + TY3 + TY4

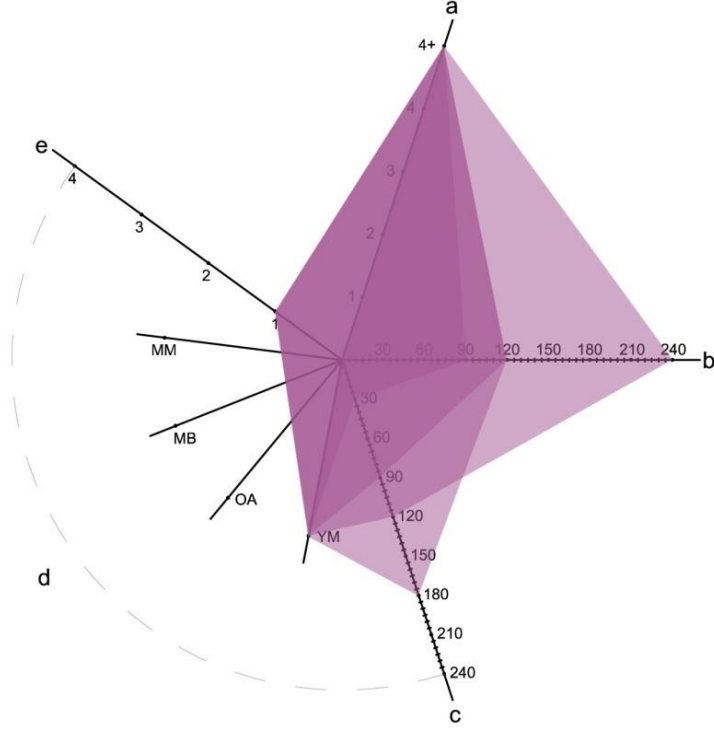

a : KULLANICI
b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
d : YEMEK YEME MEKANI
e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı
'0' dakikadan '250' dakikaya
'0' dakikadan '250' dakikaya
Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil F.7 : TY 1, TY 2, TY3 ve TY 4 Çakışık Yakınlarla Akşam Yemeği Diyagramları.

TY1 + TY2 + TY3 + TY4

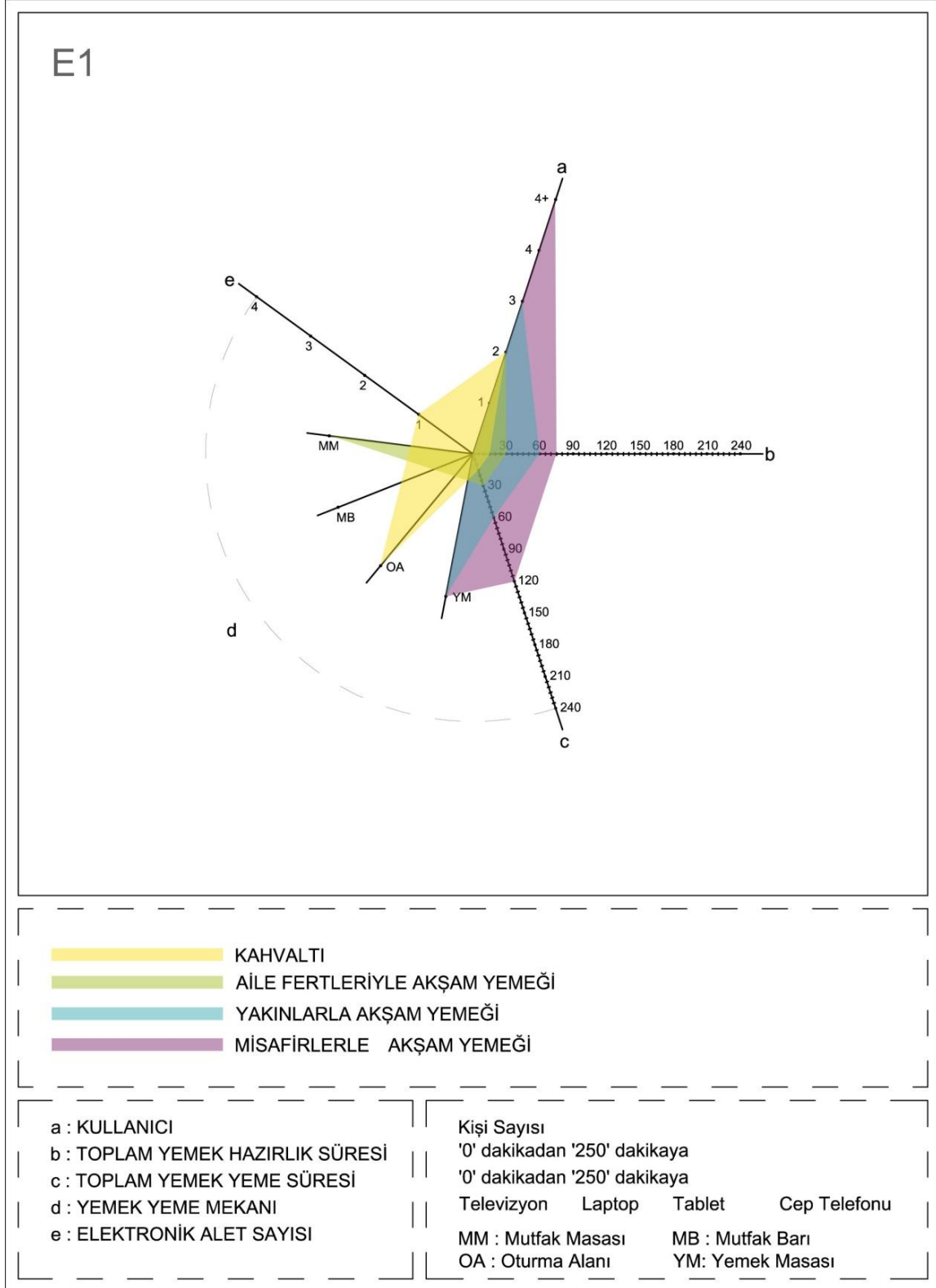
- KAHVALTI
- AİLE FERTLERİYLE AKŞAM YEMEĞİ
- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ
- MİSAFİRLERLE AKŞAM YEMEĞİ

a : KULLANICI
b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
d : YEMEK YEME MEKANI
e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı
'0' dakikadan '250' dakikaya
'0' dakikadan '250' dakikaya
Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

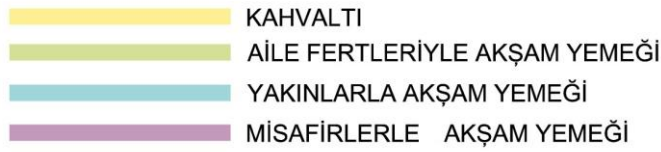
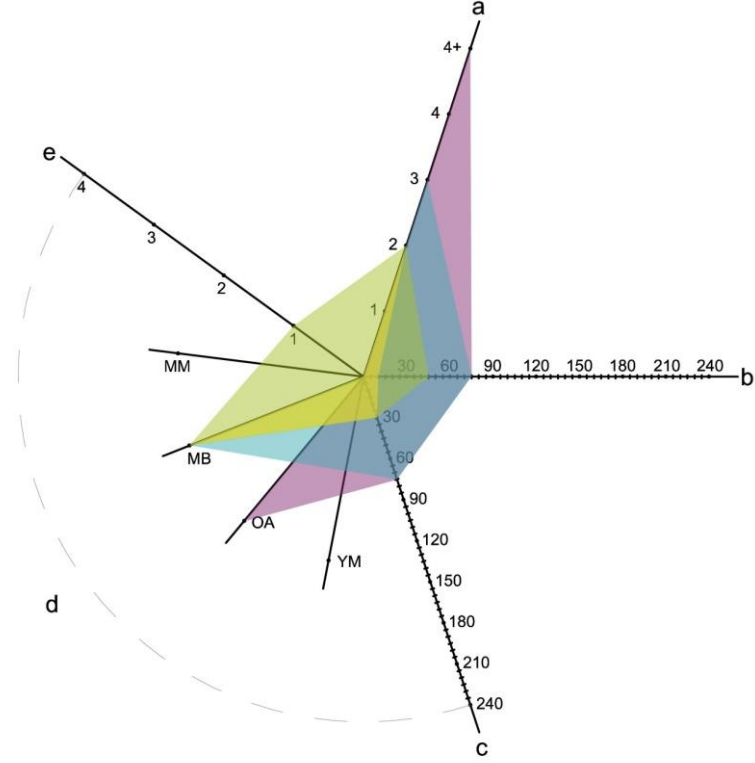
Şekil F.8 : TY 1, TY 2, TY3 ve TY 4 Çakışık Misafirlerle Akşam Yemeği Diyagramları.

EK G

Şekil G.1 : E 1Çakışık Diyagramı.

E2

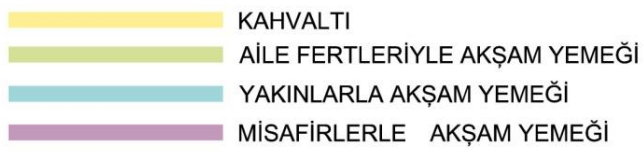
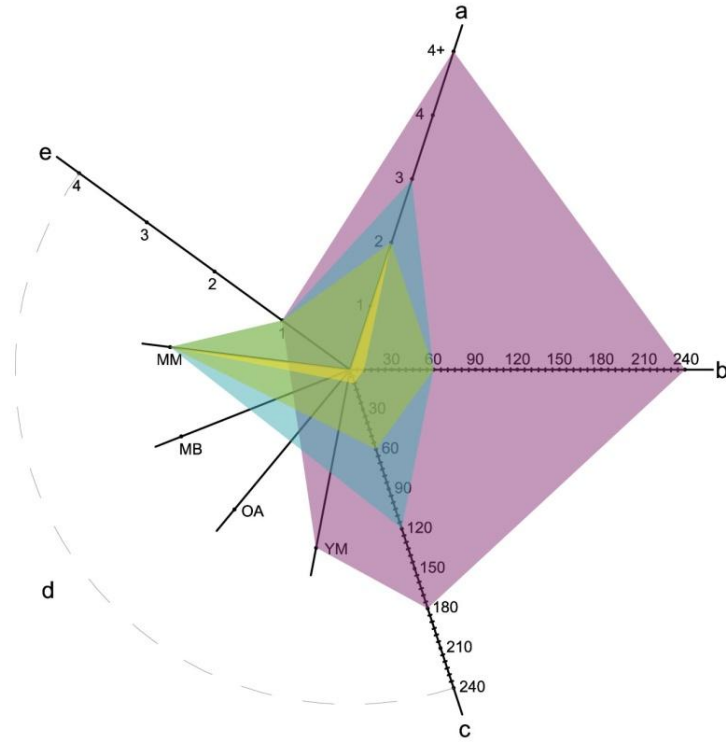

a : KULLANICI
b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
d : YEMEK YEME MEKANI
e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı
'0' dakikadan '250' dakikaya
'0' dakikadan '250' dakikaya
Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil G.2 : E 2 Çakışık Diyagramı.

E3

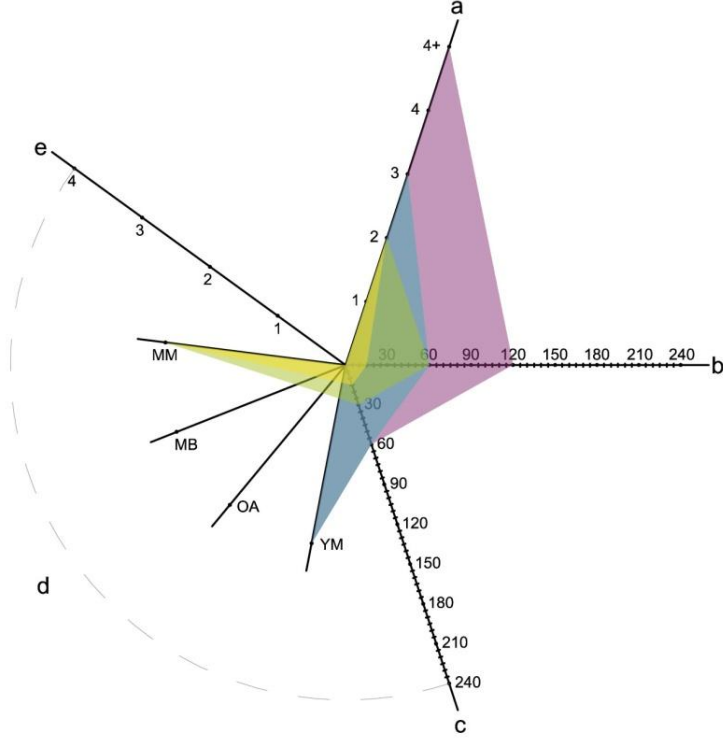

a : KULLANICI
b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
d : YEMEK YEME MEKANI
e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı
'0' dakikadan '250' dakikaya
'0' dakikadan '250' dakikaya
Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil G.3 : E 3 Çakışık Diyagramı.

E4

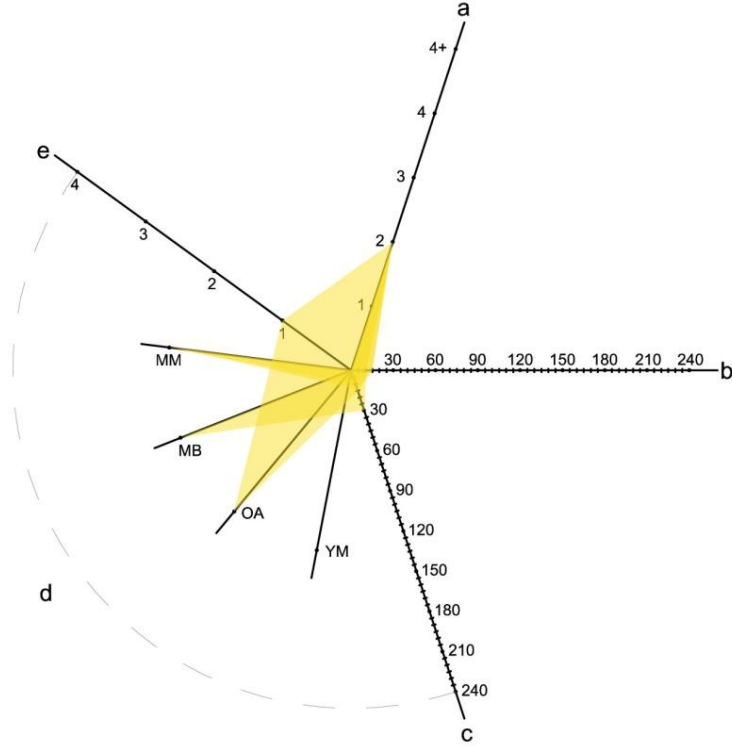
- KAHVALTI
- AİLE FERTLERİYLE AKŞAM YEMEĞİ
- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ
- MİSAFİRLERLE AKŞAM YEMEĞİ

- a : KULLANICI
- b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
- c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
- d : YEMEK YEME MEKANI
- e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

- Kişi Sayısı
- '0' dakikadan '250' dakikaya
- '0' dakikadan '250' dakikaya
- Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
- MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
- OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil G.4 : E 4 Çakışık Diyagramı.

E1 + E2 + E3 + E4

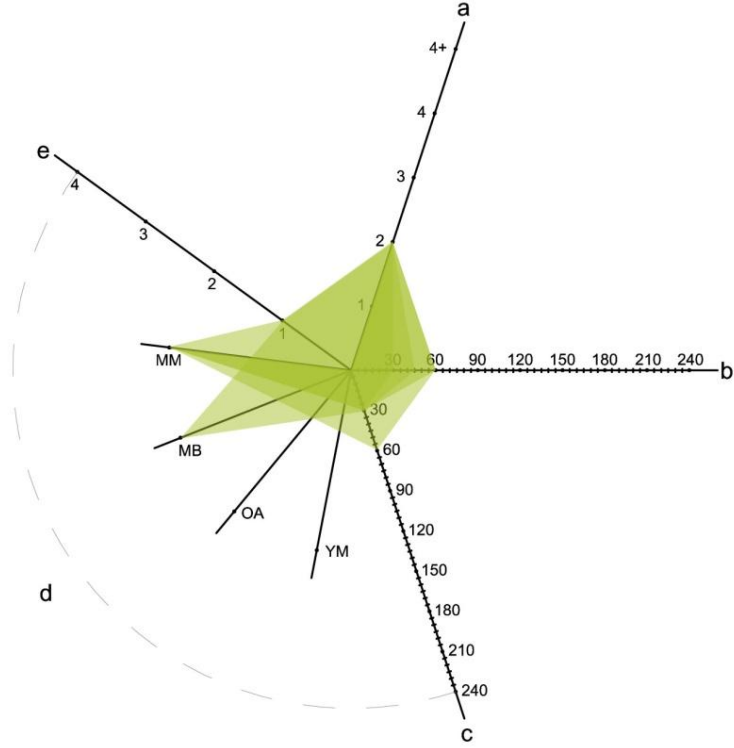
- KAHVALTI
- AİLE FERTLERİYLE AKŞAM YEMEĞİ
- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ
- MİSAFİRLERLE AKŞAM YEMEĞİ

- a : KULLANICI
- b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
- c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
- d : YEMEK YEME MEKANI
- e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

- Kişi Sayısı
'0' dakikadan '250' dakikaya
- '0' dakikadan '250' dakikaya
- Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
- MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
- OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil G.5 : E 1, E 2, E 3 ve E 4 Çakışık Kahvaltı Diyagramları.

E1 + E2 + E3 + E4

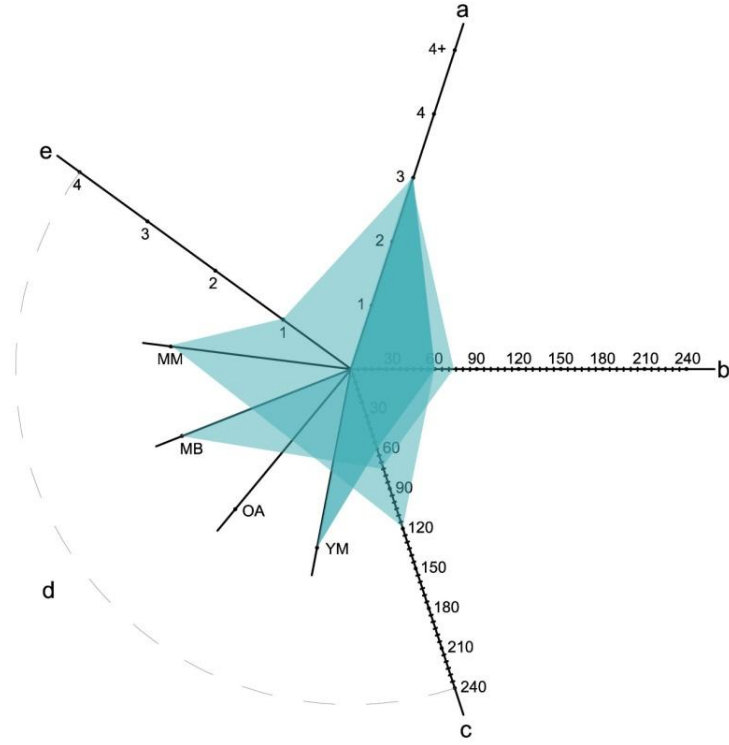
- KAHVALTI
- AİLE FERTLERİYLE AKŞAM YEMEĞİ
- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ
- MİSAFİRLERLE AKŞAM YEMEĞİ

a : KULLANICI
b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
d : YEMEK YEME MEKANI
e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı
'0' dakikadan '250' dakikaya
'0' dakikadan '250' dakikaya
Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil G.6 : E 1, E 2, E 3 ve E 4 Çakışık Aile Fertleriyle Akşam Yemeği Diyagramları.

E1 + E2 + E3 + E4

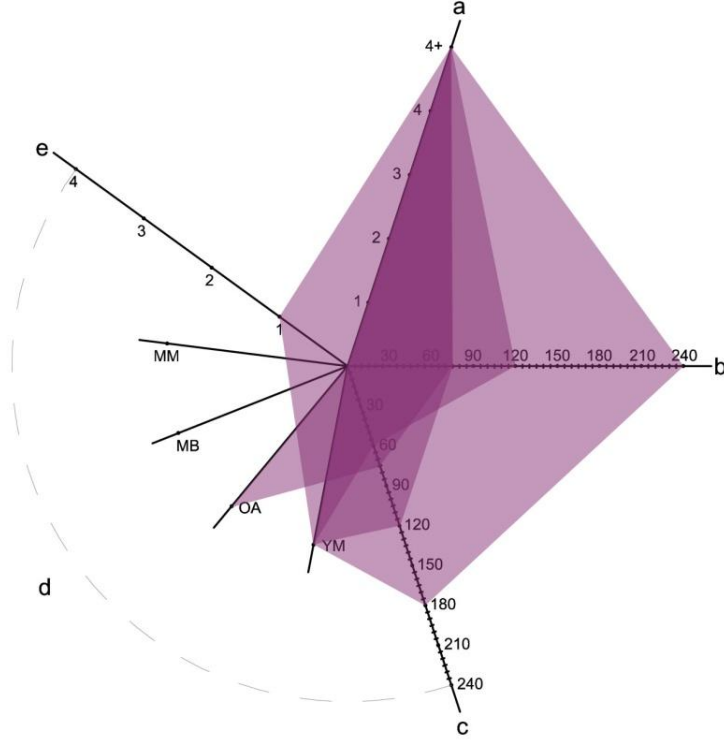
- KAHVALTI
- AİLE FERTLERİYLE AKŞAM YEMEĞİ
- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ
- MİSAFİRLERLE AKŞAM YEMEĞİ

- a : KULLANICI
- b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
- c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
- d : YEMEK YEME MEKANI
- e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

- Kişi Sayısı
- '0' dakikadan '250' dakikaya
- '0' dakikadan '250' dakikaya
- Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
- MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
- OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil G.7 : E 1, E 2, E 3 ve E 4 Çakışık Yakınlarla Akşam Yemeği Diyagramları.

E1 + E2 + E3 + E4

- KAHAVALTI
- AİLE FERTLERİYLE AKŞAM YEMEĞİ
- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ
- MİSAFİRLERLE AKŞAM YEMEĞİ

a : KULLANICI

b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ

c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ

d : YEMEK YEME MEKANI

e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı

'0' dakikadan '250' dakikaya

'0' dakikadan '250' dakikaya

Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu

MM : Mutfak Masası

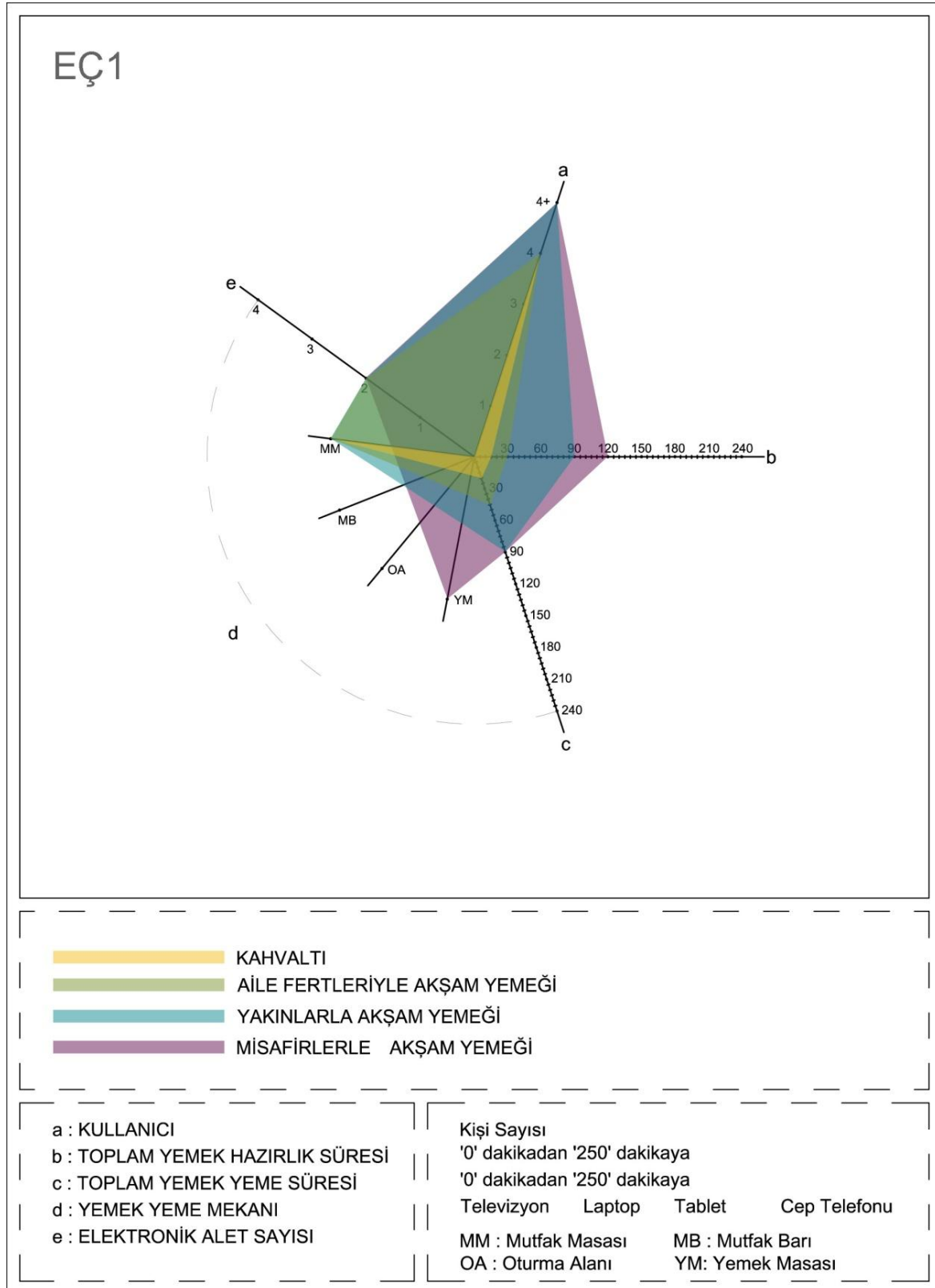
MB : Mutfak Barı

OA : Oturma Alanı

YM: Yemek Masası

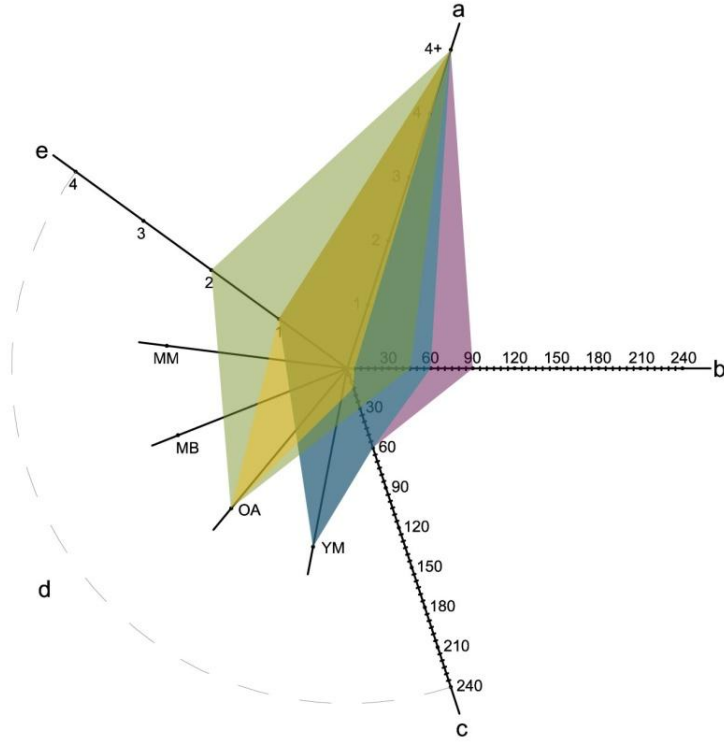
Şekil G.8 : E 1, E 2, E 3 ve E 4 Çakışık Misafirlerle Akşam Yemeği Diyagramları.

EK H

Şekil H.1 : EÇ 1 Çakışık Diyagramı.

EÇ2

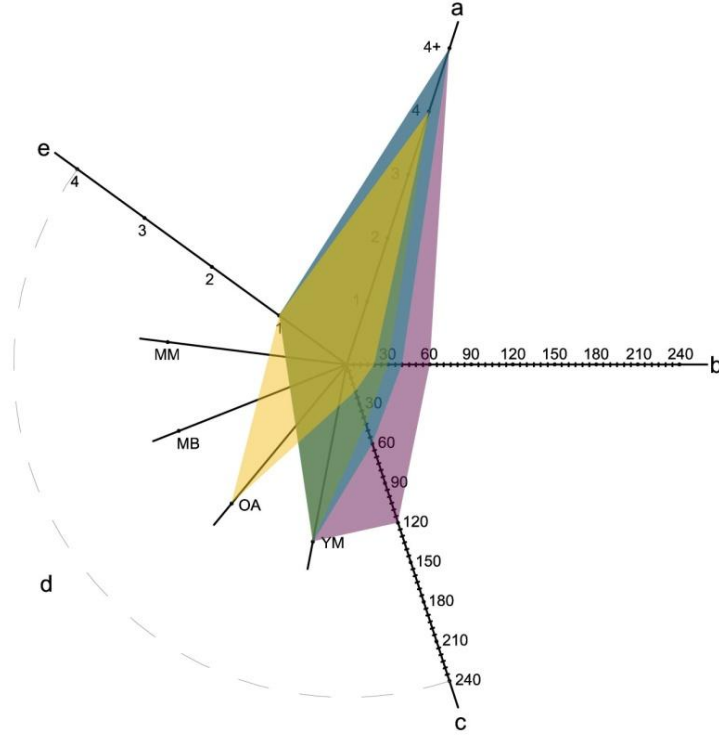
- KAHVALTI
- AİLE FERTLERİYLE AKŞAM YEMEĞİ
- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ
- MİSAFİRLERLE AKŞAM YEMEĞİ

a : KULLANICI
b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
d : YEMEK YEME MEKANI
e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı
'0' dakikadan '250' dakikaya
'0' dakikadan '250' dakikaya
Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil H.2 : EÇ 2 Çakışık Diyagramı.

EÇ3

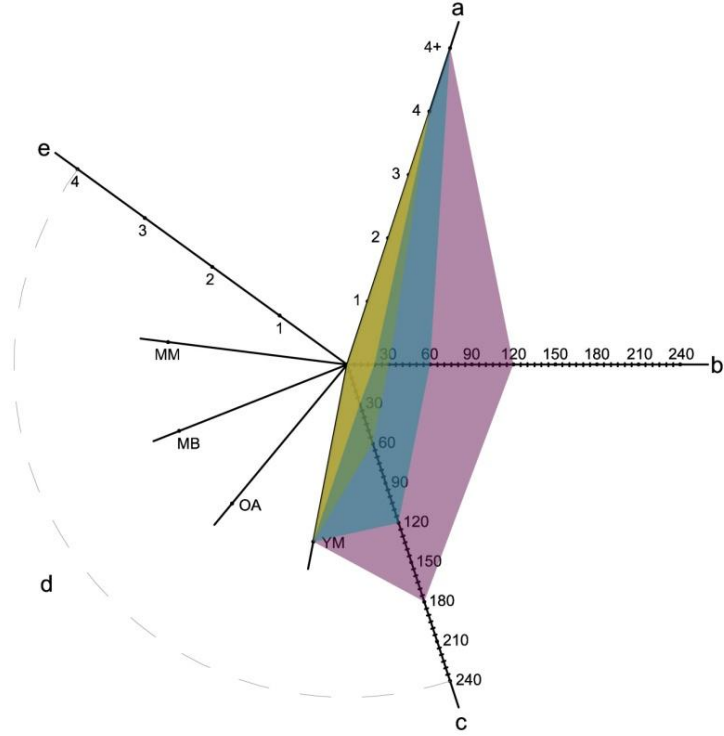
KAHVALTI
AİLE FERTLERİYLE AKŞAM YEMEĞİ
YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ
MİSAFİRLERLE AKŞAM YEMEĞİ

a : KULLANICI
b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
d : YEMEK YEME MEKANI
e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı
'0' dakikadan '250' dakikaya
'0' dakikadan '250' dakikaya
Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil H.3 : EÇ 3 Çakışık Diyagramı.

EÇ4

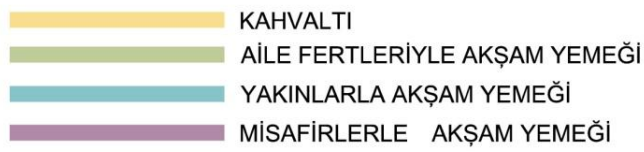
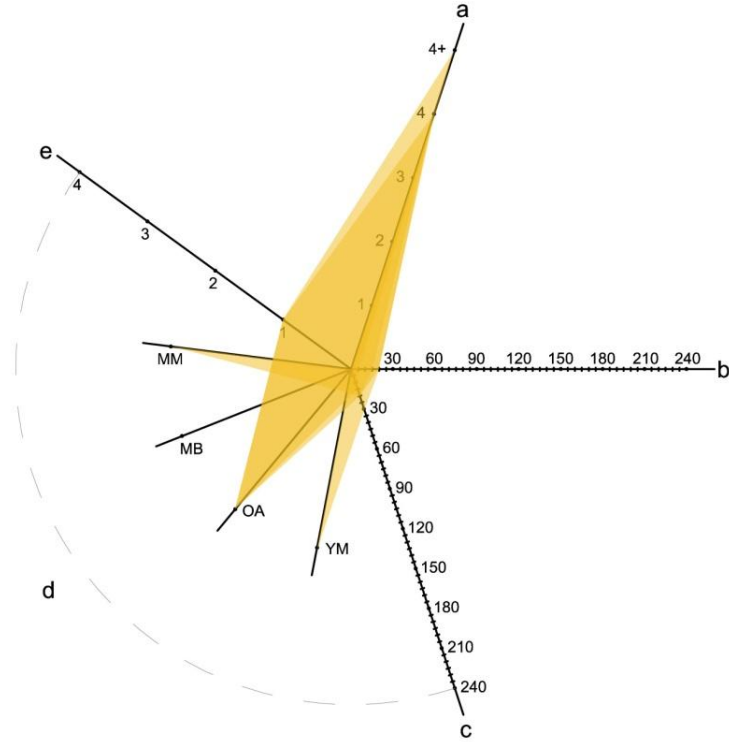
KAHVALTI
AİLE FERTLERİYLE AKŞAM YEMEĞİ
YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ
MİSAFİRLERLE AKŞAM YEMEĞİ

a : KULLANICI
b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
d : YEMEK YEME MEKANI
e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı
'0' dakikadan '250' dakikaya
'0' dakikadan '250' dakikaya
Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil H.4 : EÇ 4 Çakışık Diyagramı.

EÇ1 + EÇ2 + EÇ3 + EÇ4

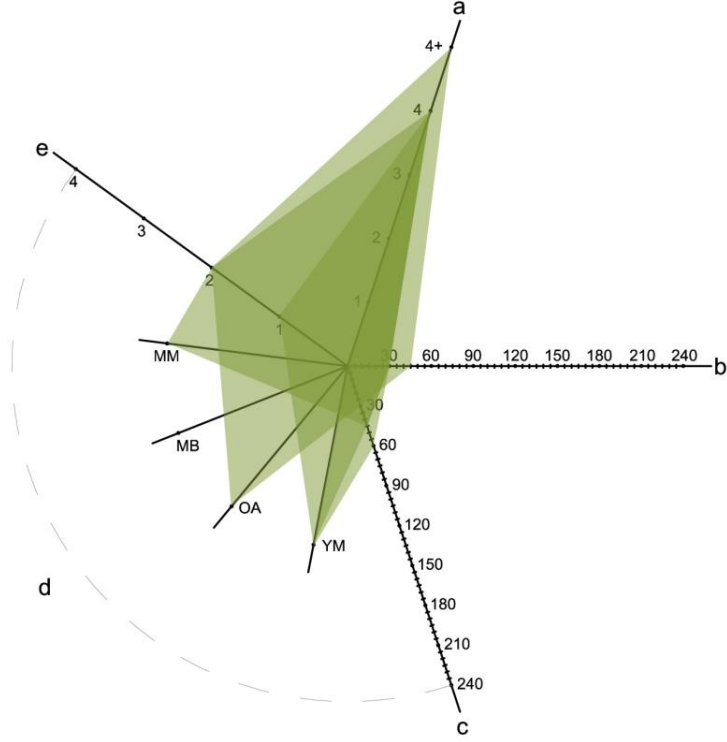

a : KULLANICI
b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
d : YEMEK YEME MEKANI
e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı
'0' dakikadan '250' dakikaya
'0' dakikadan '250' dakikaya
Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil H.5 : EÇ 1, EÇ 2, EÇ 3 ve EÇ 4 Çakışık Kahvaltı Diyagramları.

EÇ1 + EÇ2 + EÇ3 + EÇ4

- KAHAVALTI
- AİLE FERTLERİYLE AKŞAM YEMEĞİ
- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ
- MİSAFİRLERLE AKŞAM YEMEĞİ

a : KULLANICI

b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ

c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ

d : YEMEK YEME MEKANI

e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı

'0' dakikadan '250' dakikaya

'0' dakikadan '250' dakikaya

Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu

MM : Mutfak Masası

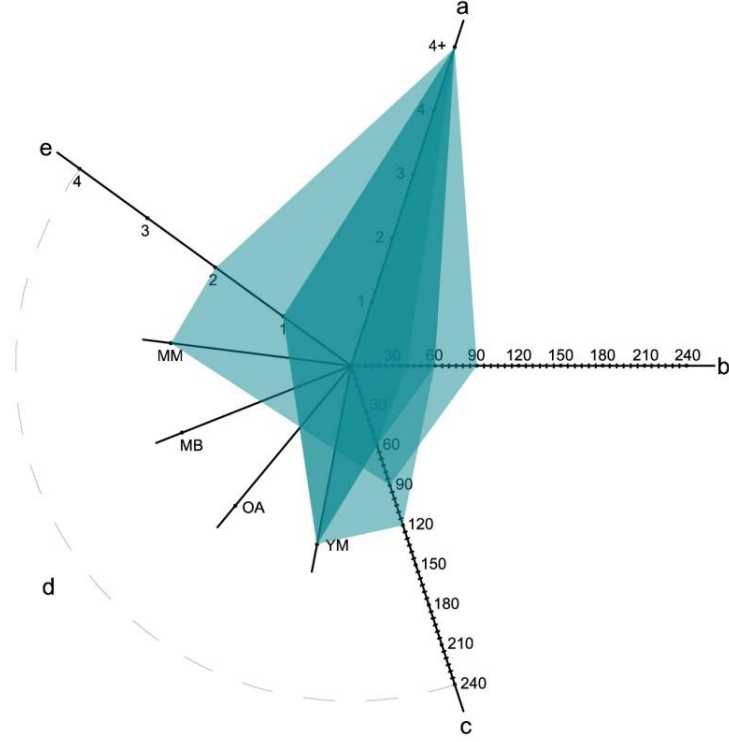
MB : Mutfak Barı

OA : Oturma Alanı

YM: Yemek Masası

Şekil H.6 : EÇ 1, EÇ 2, EÇ 3 ve EÇ 4 Çakışık Aile Fertleriyle Akşam Yemeği Diyagramları.

EÇ1 + EÇ2 + EÇ3 + EÇ4

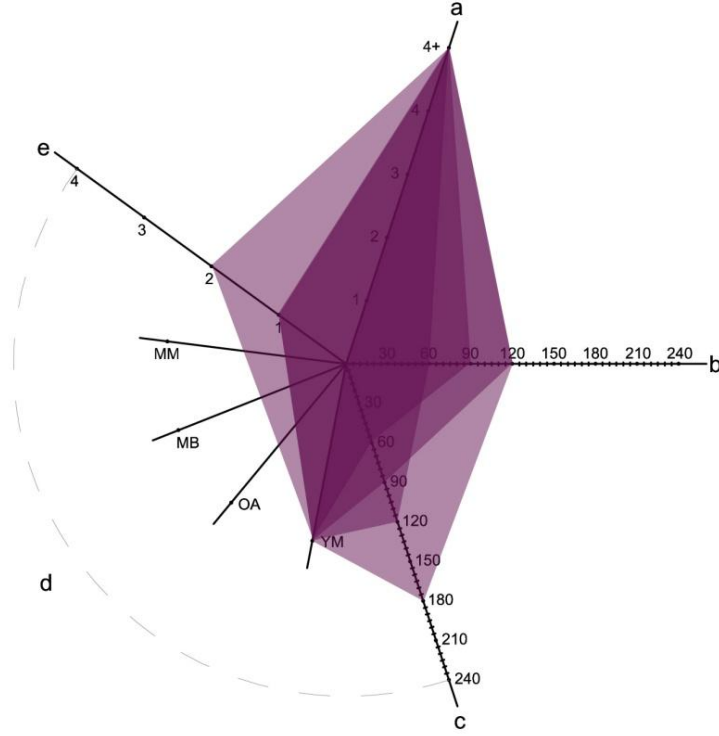
- KAHVALTI
- AİLE FERTLERİYLE AKŞAM YEMEĞİ
- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ
- MİSAFİRLERLE AKŞAM YEMEĞİ

a : KULLANICI
b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
d : YEMEK YEME MEKANI
e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı
'0' dakikadan '250' dakikaya
'0' dakikadan '250' dakikaya
Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil H.7 : EÇ 1, EÇ 2, EÇ 3 ve EÇ 4 Çakışık Yakınlarla Akşam Yemeği Diyagramları.

EÇ1 + EÇ2 + EÇ3 + EÇ4

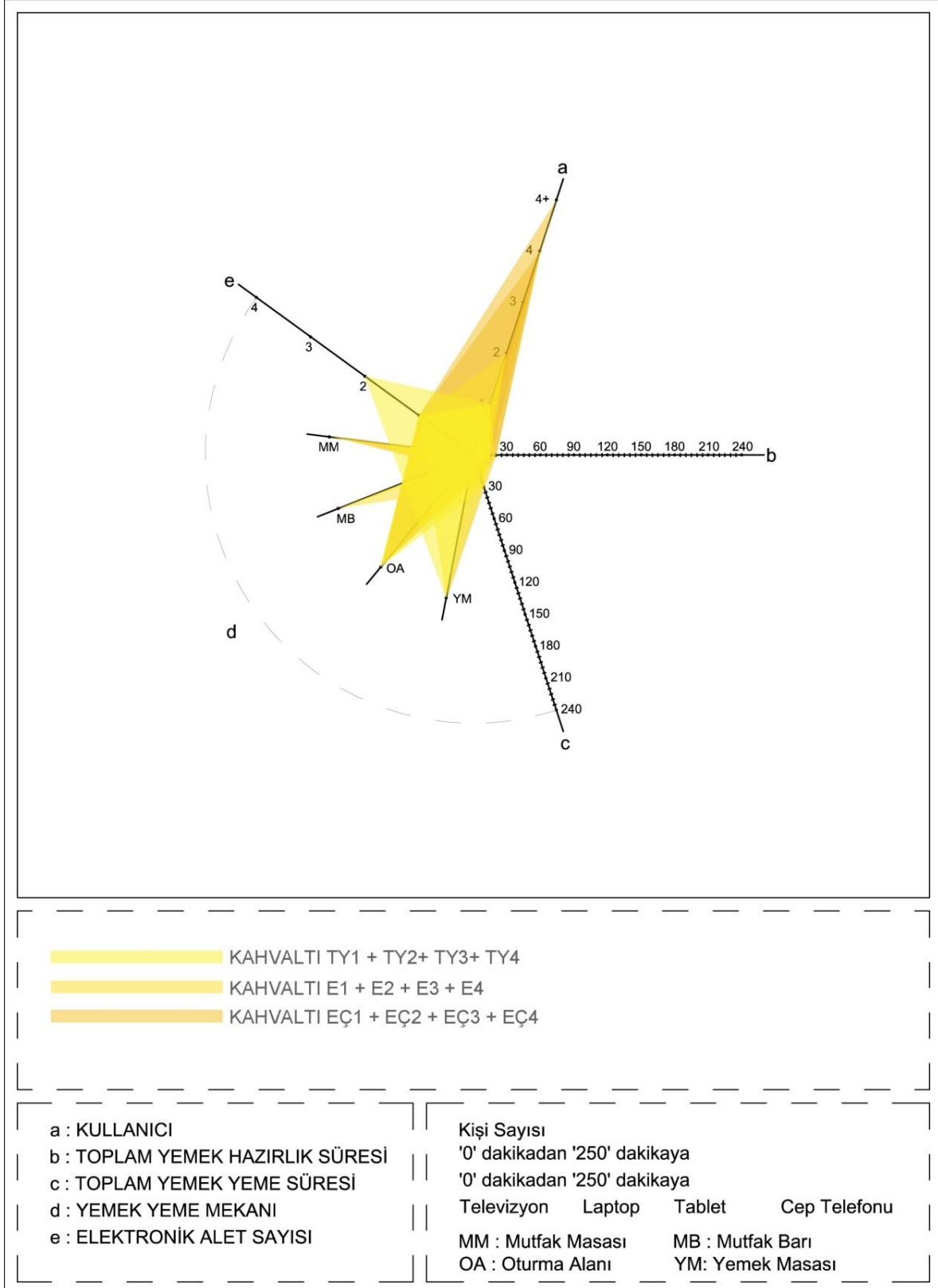
- KAHVALTI
- AİLE FERTLERİYLE AKŞAM YEMEĞİ
- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ
- MİSAFİRLERLE AKŞAM YEMEĞİ

- a : KULLANICI
- b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
- c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
- d : YEMEK YEME MEKANI
- e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

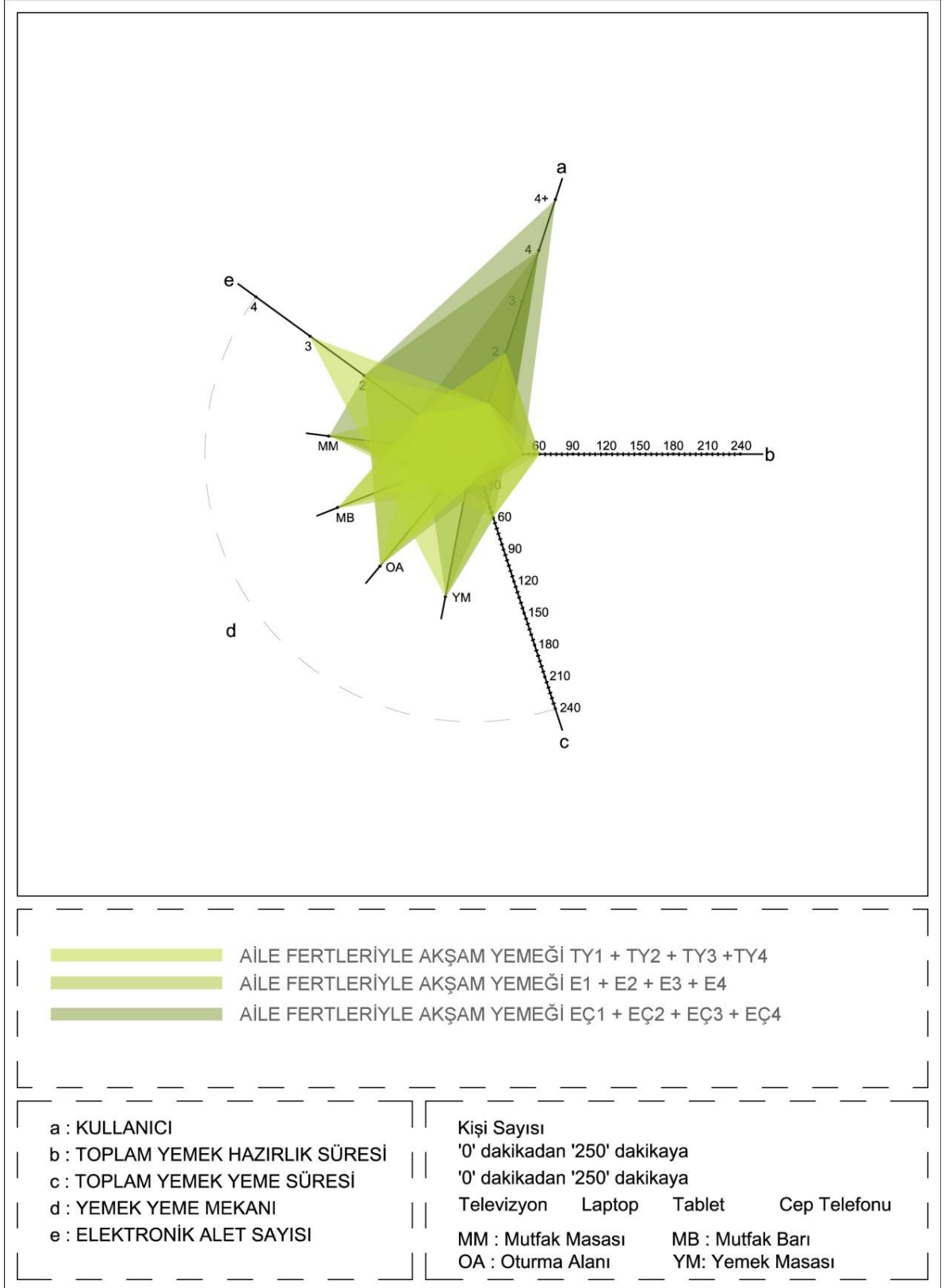
- Kişi Sayısı
- '0' dakikadan '250' dakikaya
- '0' dakikadan '250' dakikaya
- Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
- MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
- OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil H.8 : EÇ 1, EÇ 2, EÇ 3 ve EÇ 4 Çakışık Misafirlerle Akşam Yemeği Diyagramları.

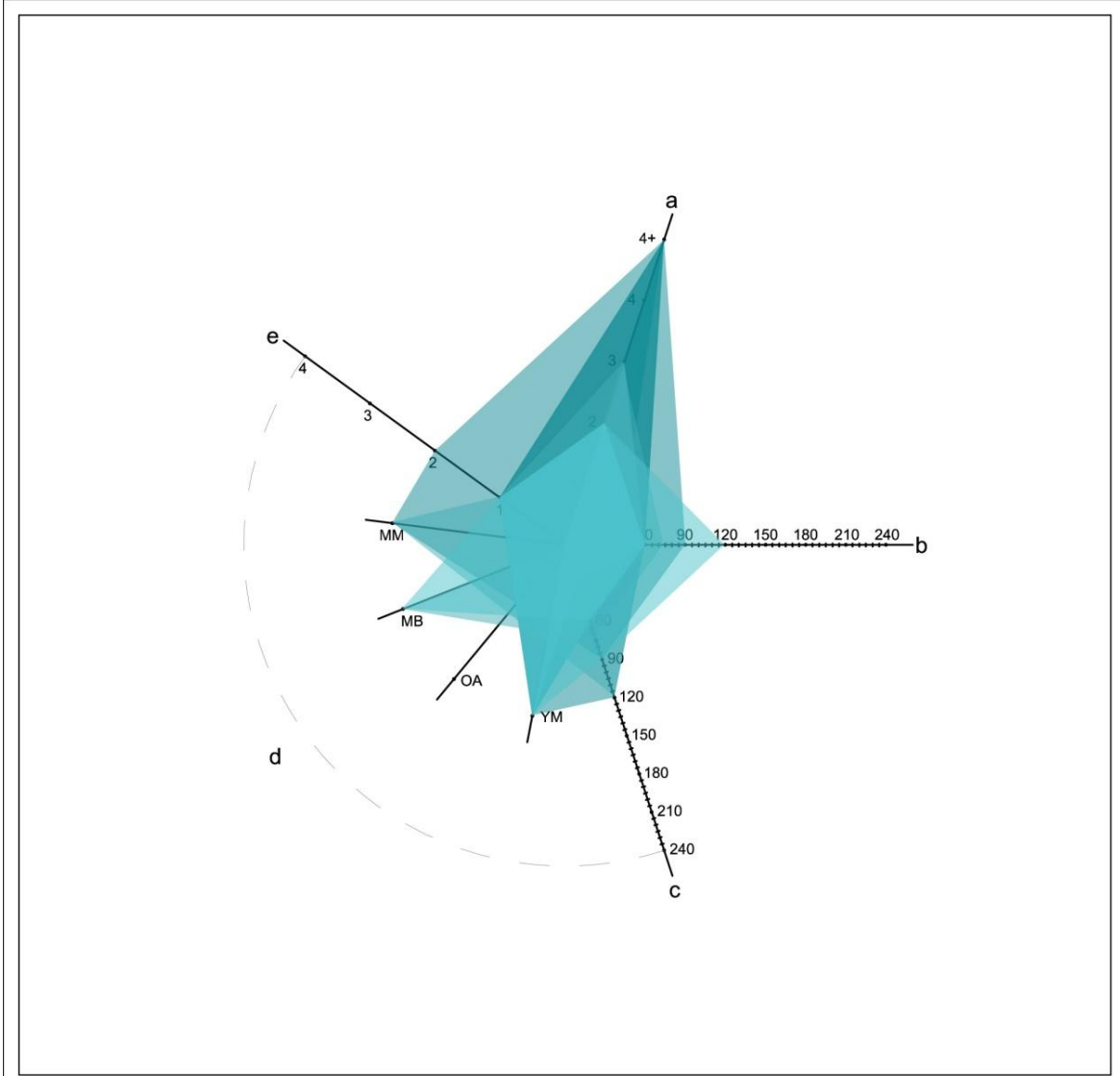
EK I

Şekil I.1 : TY, E ve EÇ Grupları Çakışık Kahvaltı Diyagramları.

Şekil I.2 : TY, E ve EÇ Grupları Çakışık Aile Fertleriyle Akşam Yemeği Diyagramları.

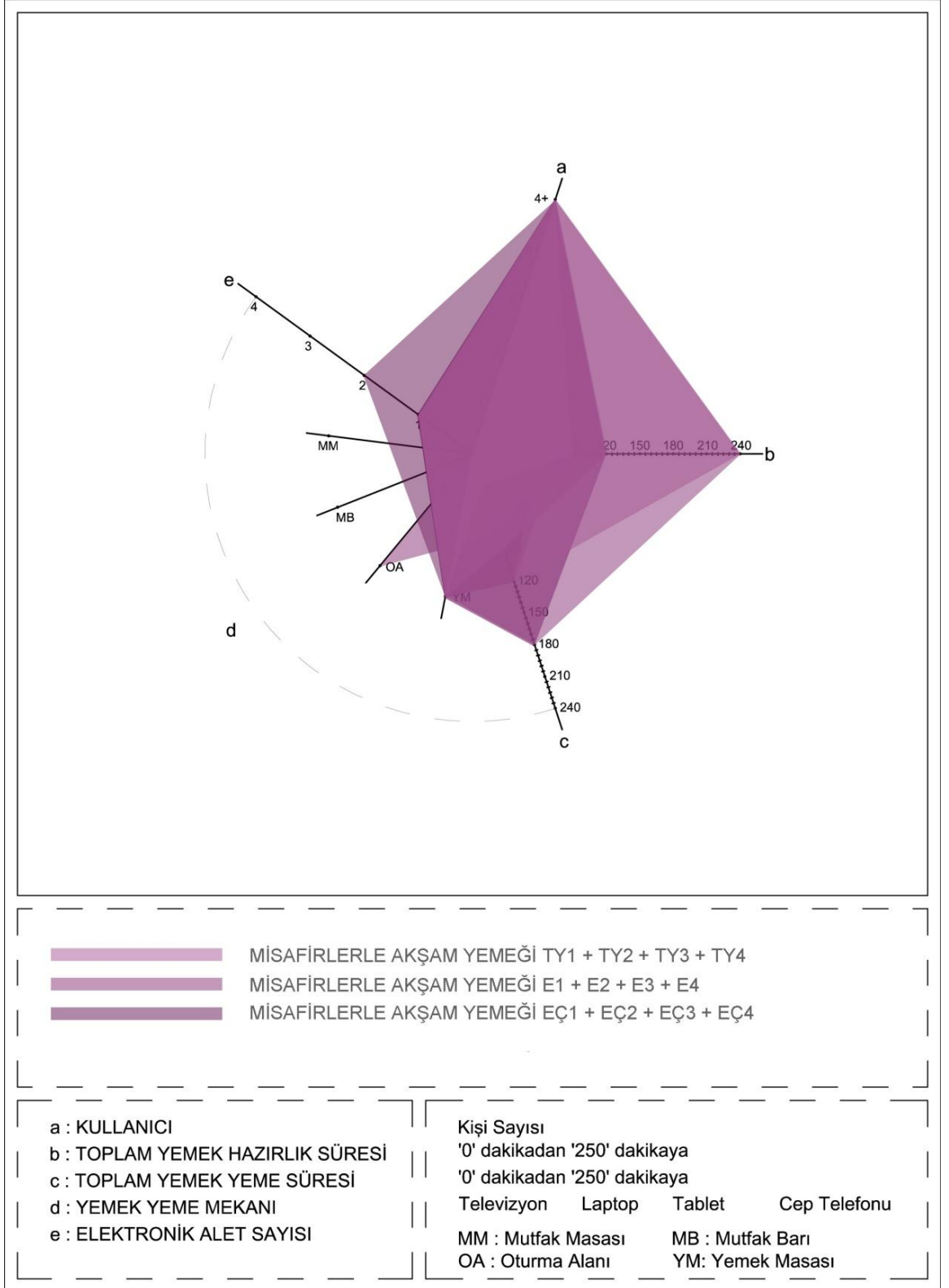

- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ TY1 + TY2 + TY3 + TY4
- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ E1 + E2 + E3 + E4
- YAKINLARLA AKŞAM YEMEĞİ EÇ1 + EÇ2 + EÇ3 + EÇ4

a : KULLANICI
b : TOPLAM YEMEK HAZIRLIK SÜRESİ
c : TOPLAM YEMEK YEME SÜRESİ
d : YEMEK YEME MEKANI
e : ELEKTRONİK ALET SAYISI

Kişi Sayısı
'0' dakikadan '250' dakikaya
'0' dakikadan '250' dakikaya
Televizyon Laptop Tablet Cep Telefonu
MM : Mutfak Masası MB : Mutfak Barı
OA : Oturma Alanı YM: Yemek Masası

Şekil I.3 : TY, E ve EÇ Grupları Çakışık Yakınlarla Akşam Yemeği Diyagramları.

Şekil I.3 : TY, E ve EÇ Grupları Çakışık Misafirlerle Akşam Yemeği Diyagramları.

EK J

Evin bulunduğu semt

#	Yanıtlar
1	kuzguncuk
2	ferikoy
3	Üsküdar
4	Akatlar
5	acıbadem
6	4.Levent
7	Erenkoy
8	4.levent
9	Besiktas
10	kurtuluş
11	ayazağa
12	üsküdar

Şekil J.1 : Görüşme Kişilerinin Evlerinin Bulunduğu Semtler.

Evin büyüklüğü (m2 olarak)

#	Yanıtlar
1	230
2	58
3	130
4	100
5	95
6	130
7	110
8	120
9	70
10	50+25
11	160
12	90

Şekil J.2 : Görüşme Kişilerinin Evlerinin Büyüklüğü.

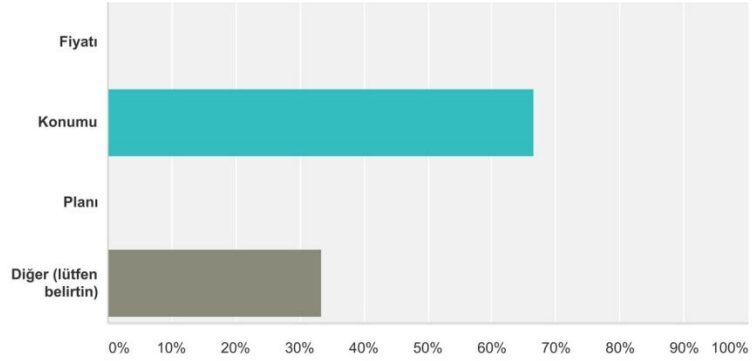
Evdeki oda sayısı. (1+1, 2+1, stüdyo vb.)

#	Yanıtlar
1	5+1
2	1+1
3	3+1
4	3+1
5	3+1
6	3+1
7	3+1
8	3+1
9	2+1
10	1+1
11	4+1
12	1+3

Şekil J.3 : Görüşme Kişilerinin Evlerindeki Oda Sayısı.

Q17 Şu anda yaşadığınız evi almanızdaki en önemli neden nedir?

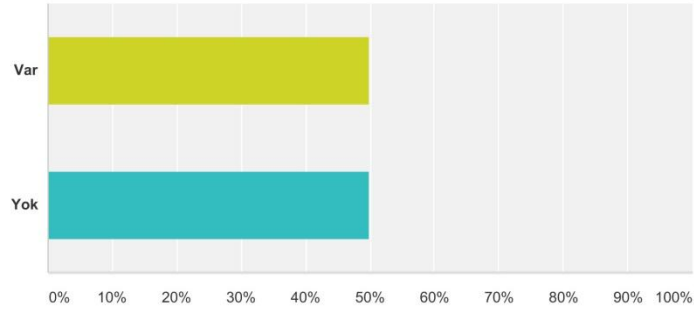
Yanıtlanan: 12 Atlanan: 0

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar
Fiyatı	%0,00 0
Konumu	%66,67 8
Planı	%0,00 0
Diğer (lutfen belirtin)	%33,33 4
Toplam	12

Şekil J.4 : Görüşme Kişilerinin Evlerini Alma Nedenleri.

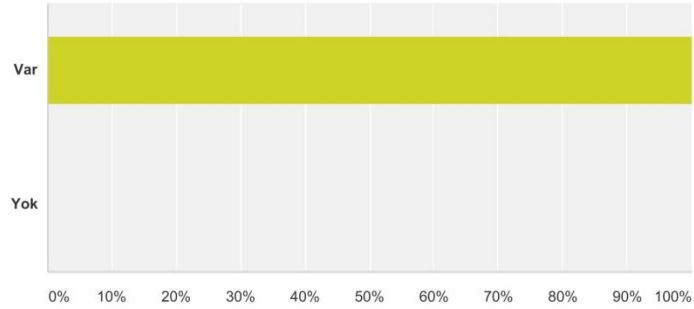
Güvenlik sistemi

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar	
Var	%50,00	6
Yok	%50,00	6
Toplam		12

Şekil J.5 : Görüşme Kişilerinin Evlerinde Güvenlik Sistemi Olup Olmadığı.

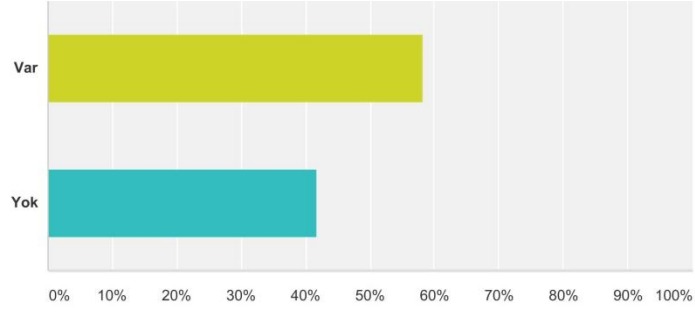
Kablosuz internet

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar	
Var	%100,00	12
Yok	%0,00	0
Toplam		12

Şekil J.6 : Görüşme Kişilerinin Evlerinde Kablosuz İnternet Olup Olmadığı.

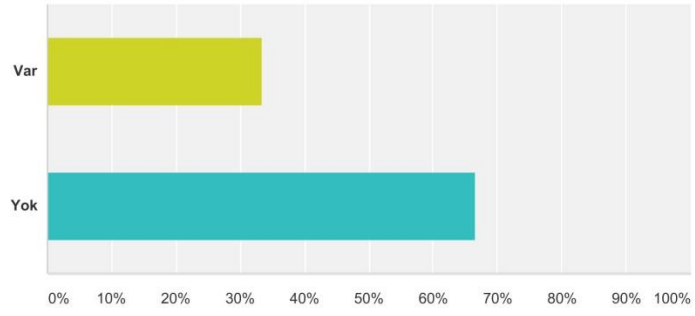
Ev telefonu

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar	
Var	%58,33	7
Yok	%41,67	5
Toplam		12

Şekil J.7 : Görüşme Kişilerinin Evlerinde Ev Telefonu Olup Olmadığı.

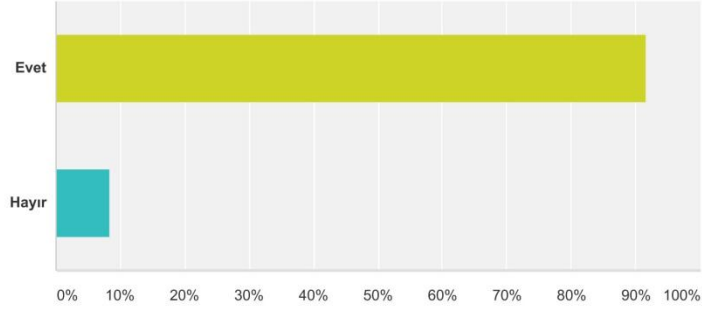
Evcil hayvan

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar	
Var	%33,33	4
Yok	%66,67	8
Toplam		12

Şekil J.8 : Görüşme Kişilerinin Evlerinde Evcil Hayvan Olup Olmadığı.

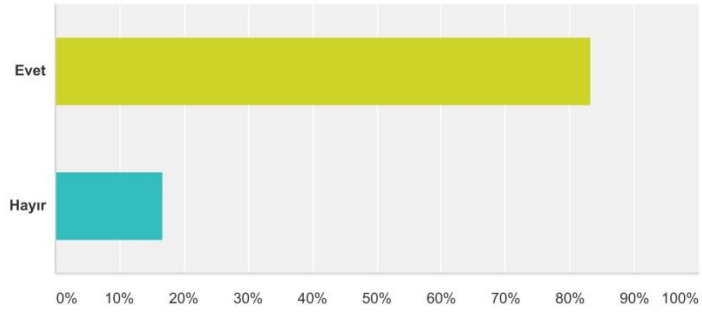
Evinizin yeterli konfora sahip olduğunu düşünüyor musunuz?

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar	Toplam
Evet	%91,67	11
Hayır	%8,33	1
Toplam		12

Şekil J.9 : Görüşme Kişilerinin Evlerinin Yeterli Konfora Sahip Olup Olmadığı.

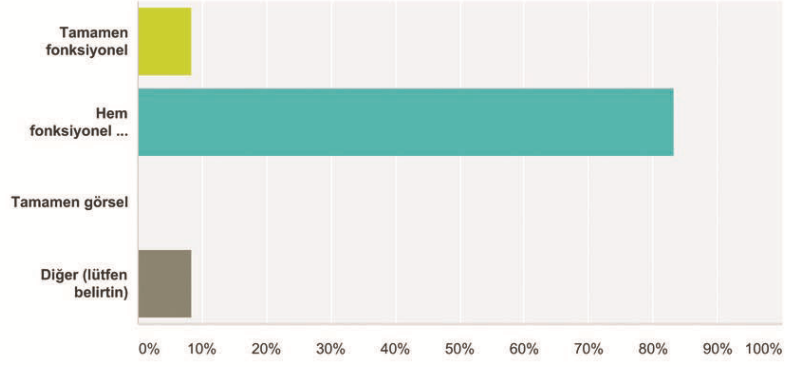
Evinizin yeterli miktarda gün ışığı aldığını düşünüyor musunuz?

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar	Toplam
Evet	%83,33	10
Hayır	%16,67	2
Toplam		12

Şekil J.10 : Görüşme Kişilerinin Evlerinin Yeterli Miktarda Gün Işığı Alıp Almadığı.

Evinizi nasıl tanımlarsınız?

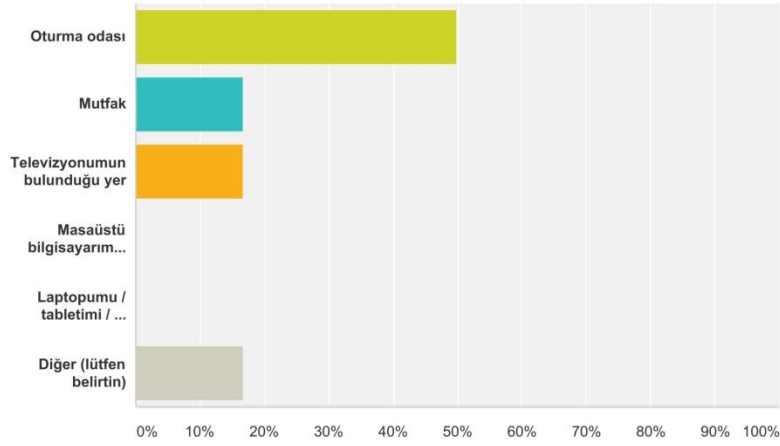

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar	
Tamamen fonksiyonel	%8,33	1
Hem fonksiyonel hem görsel	%83,33	10
Tamamen görsel	%0,00	0
Diğer (lutfen belirtin)	%8,33	1
Toplam		12

#	Diğer (lutfen belirtin)	Tarih
1	tamamen domestik, dolayısıyla extra fonksiyonel ve çok güzel	03.05.2015 12:53

Şekil J.11 : Görüşme Kişilerinin Evlerini Nasıl Tanımladığı.

Sizce evinizin kalbi neresidir?

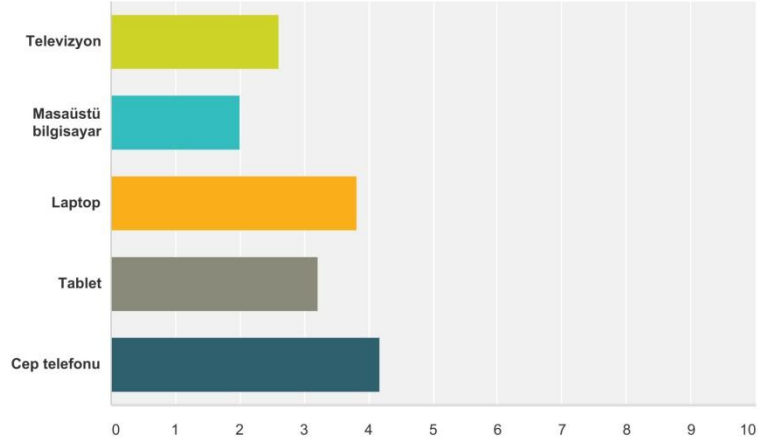

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar
Oturma odası	%50,00 6
Mutfak	%16,67 2
Televizyonunun bulunduğu yer	%16,67 2
Masaüstü bilgisayarımın bulunduğu yer	%0,00 0
Laptopumu / tabletimi / cep telefonumu götürebildiğim her yer	%0,00 0
Diğer (lutfen belirtin)	%16,67 2
Toplam	12

#	Diğer (lutfen belirtin)	Tarih
1	mutfak-oturma arasındaki bar/masa	03.05.2015 12:53
2	Yemek masası	01.04.2015 00:14

Şekil J.12 : Görüşme Kişilerinin Evlerinin Kalbinin Neresi Olduğu.

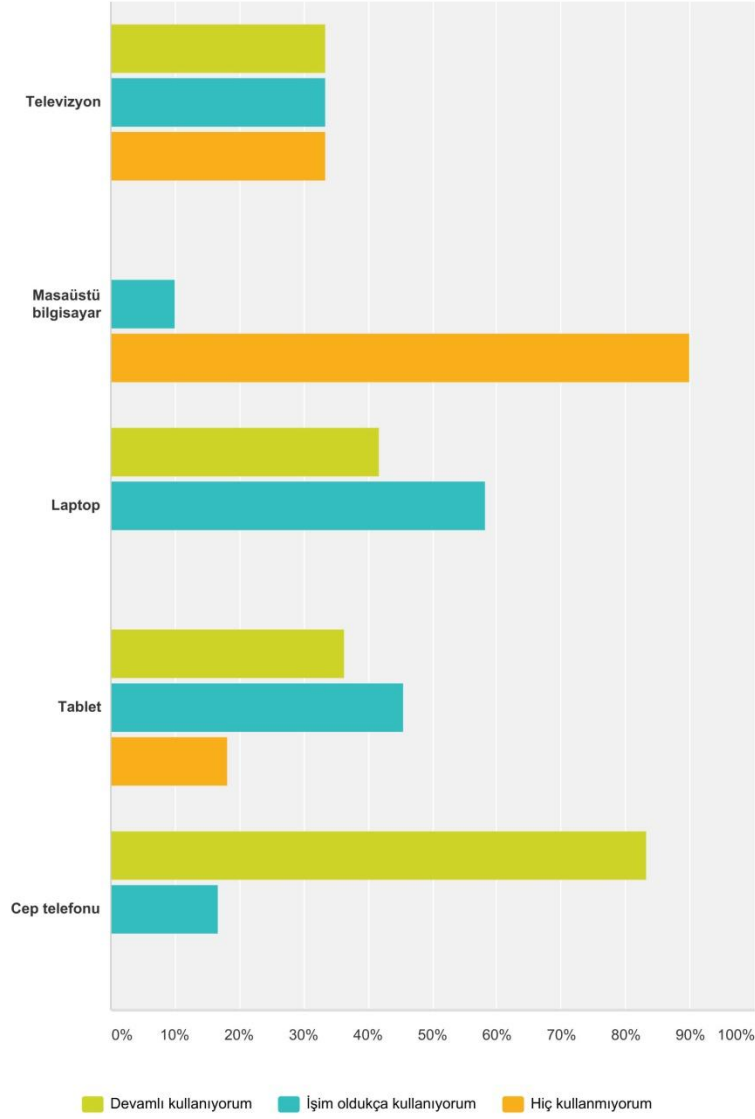
Lütfen aşağıdaki öğeleri sizin için önem derecesine göre diziniz.

	1	2	3	4	5	Yok	Toplam	Puan
Televizyon	%0,00 0	%18,18 2	%18,18 2	%54,55 6	%0,00 0	%9,09 1	11	2,60
Masaüstü bilgisayar	%8,33 1	%0,00 0	%0,00 0	%0,00 0	%25,00 3	%66,67 8	12	2,00
Laptop	%36,36 4	%27,27 3	%18,18 2	%18,18 2	%0,00 0	%0,00 0	11	3,82
Tablet	%9,09 1	%9,09 1	%54,55 6	%9,09 1	%0,00 0	%18,18 2	11	3,22
Cep telefonu	%45,45 5	%45,45 5	%0,00 0	%0,00 0	%9,09 1	%0,00 0	11	4,18

Şekil J.13 : İletişim Araçlarının Kişilere Göre Önem Dereceleri.

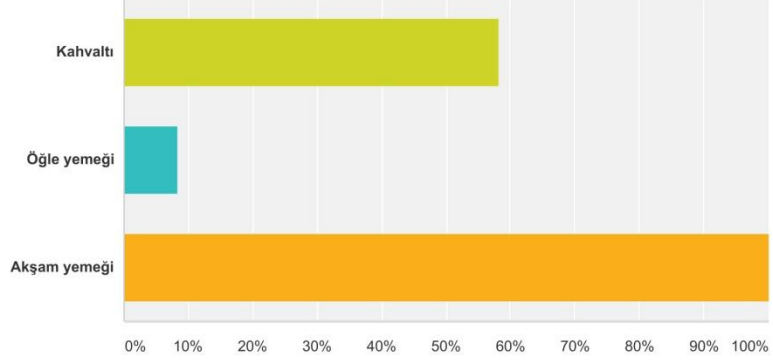
Aşağıdaki öğeleri kullanım sıklığınızı belirtiniz.

	Devamlı kullanıyorum	İşim oldukça kullanıyorum	Hiç kullanmıyorum	Toplam
Televizyon	%33,33 4	%33,33 4	%33,33 4	12
Masaüstü bilgisayar	%0,00 0	%10,00 1	%90,00 9	10
Laptop	%41,67 5	%58,33 7	%0,00 0	12
Tablet	%36,36 4	%45,45 5	%18,18 2	11
Cep telefonu	%83,33 10	%16,67 2	%0,00 0	12

Şekil J.14 : Kişilerin İletişim Araçlarını Kullanım Sıklıkları.

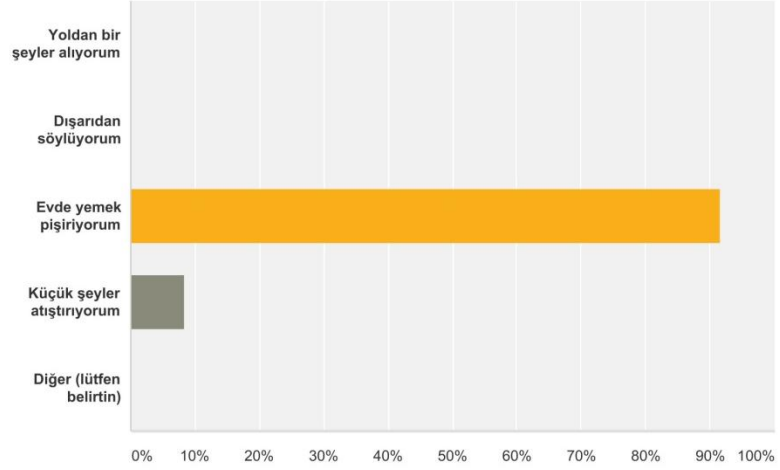
Hangi öğünleri evde tüketiyorsunuz?

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar
Kahvaltı	%58,33 7
Öğle yemeği	%8,33 1
Akşam yemeği	%100,00 12
Toplam Yanıtlayan: 12	

Şekil J.15 : Kişilerin Hangi Öğünleri Evlerinde Tükettikleri.

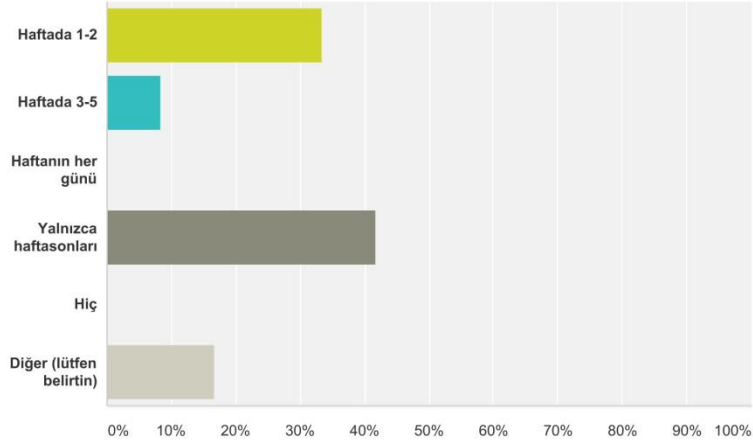
Evde genelde nasıl besleniyorsunuz?

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar
Yoldan bir şeyler alıyorum	%0,00 0
Dışarıdan söylüyorum	%0,00 0
Evde yemek pişiriyorum	%91,67 11
Küçük şeyler atıştırıyorum	%8,33 1
Diğer (lutfen belirtin)	%0,00 0
Toplam	12

Şekil J.16 : Kişilerin Nasıl Beslendikleri.

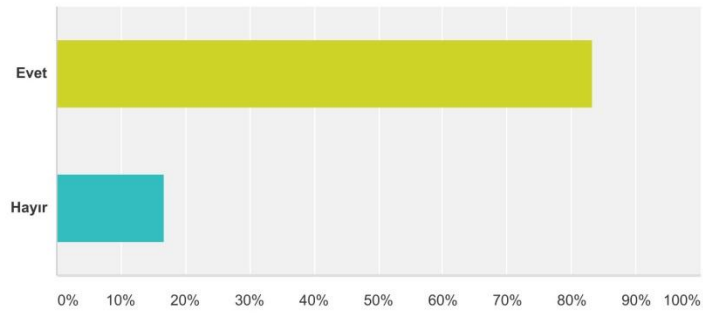
Evinize hangi sıklıkla misafir geliyor?

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar	Toplam
Haftada 1-2	%33,33	4
Haftada 3-5	%8,33	1
Haftanın her günü	%0,00	0
Yalnızca haftasonları	%41,67	5
Hiç	%0,00	0
Diğer (lütfen belirtin)	%16,67	2
Toplam		12

Şekil J.17 : Kişilerin Evine Hangi Sıklıkla Misafir Geldiği.

Evinizde misafir ağırlamak için yeterli alan olduğunu düşünüyor musunuz?

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar	Toplam
Evet	%83,33	10
Hayır	%16,67	2
Toplam		12

Şekil J.18 : Kişilerin Evlerinde Misafir Ağırlayacak Alan Olup Olmadığı.

EK K

Kişiler evlerinin kalbini oturma alanı ya da mutfak olarak belirtmişlerdir.

“Oturma odası evin kalbi. Çünkü sosyal bir alan. Televizyon benim için önemli bir alet değil. Ama bu odada hem oturma alanının hem de mutfağın olması, burayı benim için evin kalbi yapıyor. Mutfağın başka bir yerde olduğunu düşünemiyorum (TY1).”

“Evin kalbi oturma alanımız. Mutfakta çok zaman geçirdiğimiz de oluyor, evin kalbi mutfak da diyebiliriz zaman zaman (E3).”

Kişilerin çoğu oturma alanlarını mutfak ile birleştirmeye yönelik değişikliklerde bulunmuşlardır. Mutfaklarını oturma alanı ile birleştirmeyen kişiler ise evlerin mutfaklarında bulunan balkonları mutfaka katarak, mekanın büyümesini sağlamışlardır.

“Yemek yeme alanı ve yemek hazırlama alanının aynı yerde olması önemli çünkü biri geldiğinde onu bırakıp mutfakta çalışmak zorunda kalmıyorum. Onunla konuşurken yemek hazırlıyor olurum. Kızartma yemekler yapmadığım için koku problemi de yok. O yüzden mutfağın ayrı bir yerde olmasına ihtiyaç duymuyorum (TY1).”

“Sosyalleşmek için mutfağımın ve yemek yeme alanımın aynı yerde çözülmesi benim için önemli (TY1).”

“Mutfak çok küçüktü. Buzdolabı bile sığmıyordu. Mutfakla salon arasında bulunan duvarda servis penceresi gibi bir şey vardı ama onu da rafa dönüştürmüşlerdi. O duvarı yıkıp mutfakla salonu birleştirdim. Salona doğru da mutfak dolaplarının sayısını arttırdım (TY2).”

“Mutfak doğal ışık almadığı için kapısını kaldırıp duvarını kırarak açık mutfaka dönüştürdüm (TY4).”

“Mutfak ince uzun olduğu için mutfağın önünü açarak oturma alanıyla birleştirdik. Mutfak aynı zamanda evden çok izole olduğu için de oturma alanına bağladık. Ortadaki tezgahı da kahvaltı etmek ve sohbet etmek için oturma alanı olarak kullanıyoruz. Çok ağır yemekler pişirmiyorum zaten (E1).”

“Mutfağımla yemek yeme alanımın birbiriyle bağlantılı olması önemli çünkü yemek hazırlarken bir yandan eşimle sohbet etmekten keyif alıyorum. Yaptığım tüm değişiklikler de bunların bir göstergesi zaten (E1).”

“Apartman holünün yarısı bu evin mutfağıydı, ve salondan o mutfaka giriliyordu. Tek yıktığımız duvar, salonla mutfak arasındaki o duvar oldu (E2).”

“Ayrı bir mutfak istemiyoruz. Mutfakla oturma odası birlikte olmalı diye düşünüyoruz (E2).”

“Mutfağı baya değiştirdik. Küçük bir balkon vardı, onu mutfakla birleştirdik (E3).”

“Mutfağın önünde küçük ve kullanışsız bir balkon vardı onu mutfaka katarak mutfağı büyüttük. Yatak odasında da bir balkonumuz var, onun yeterli olacağını düşündük (E4).”

“Aslında 1950’lerin servis pencerelerinden olsa açık mutfaktan önce çıkan, o ilişkiyi sağlamak çok pratik bir şeydir. Çocuklar ile yaşamın çok pratik olması gerekiyor. Yemek yerken sirkülasyonun hızlı olması gerekiyor. Bu masayı (oturma alanında bulunan yemek masası) misafire saklamak gibi bir kaygım hiç yok, keşke hep bu masada yemek yiyebilsem ama fonksiyonel anlamda kullanışlı değil benim için (EÇ1).”

“Aslında mutfakla salonu birleştirmeyi düşündük ama ortada bir kolon var. Tek tarafı açınca da çok manasız oluyordu. Bir de yardımcı, biz oturma odasında otururken mutfaktan bizi izlemesin istedik. Ya da çamaşır makinası çalışırken ses gelmesini istemedik. O yüzden oturma alanıyla mutfak arasındaki duvarı yıktırmak istemedik sonunda (EÇ2).”

“Aslında mutfaktaki balkon evin en güzel manzaralı yerlerinden biri. Sitedeki insanlardan bazıları bu balkonu mutfaka katıp kahvaltı köşesi yaptılar. Ama biz arka balkonu kaybettiğimiz için, hava alan çamaşır asılabilen bir yer olması gerekiyordu (EÇ3).”

“Servis penceremiz var. Biz eşimin yemek hazırlarken aileden kopmasını istemiyoruz. Önceki evimizde de açık mutfak vardı. Sohbet etmek çok keyfli oluyor. Yemek hazırlarken oturma odasıyla mutfağı ayıran pencereyi açıyoruz, evden çıkarken kedi girmesin diye yine kapatıyoruz (EÇ4).”

<p>Yeni çıkan sağlıklı beslenme trendleriyle bağlantılı olarak araştırma kişilerinin hepsi, akşam yemeklerini evde kendilerinin pişirdiğini belirtmişlerdir. Yani dışarıdan yemek sipariş etmek veya hazır yiyecekler atıştırmak artık eskisi kadar yaygın değildir. Günümüzde organik beslenme, vejeteryanlık, veganlık, az pişmiş sebzeler yeme gibi trendler daha göz önünde olduğundan, evlerimizde eskisi gibi kızartmalar, kurban etleri pişmemektedir. Aynı şekilde unlu yiyecekler de çok vakit aldığı için eskisi kadar popüler değildir. Ayrıca teflon ve seramik tavaların çıkmasıyla da yağsız yemek pişirmek daha kolaylaşmıştır. Bu yüzden evlerde artık ağır kokular oluşmamakta ve bu da mutfakların yaşama alanlarından ayrışması ihtiyacını ortadan kaldırmaktadır.</p>	<p>“Ben evden çıkmadan çok önce uyanıyorum ayılabilmek için. Annem hep kahvaltı hazırlardı ve kahvaltı yapılırdı ailemle yaşarken. Kahvaltıda içtiğim kahvenin de beni ayıltma etkisi var tabii ki. Yumurta haşlıyorum, domates kesiyorum, kahve yapıyorum. O benim ayılma seramonim oluyor. Geç uyanıp, hemen kalkıp çıktığım zaman ayılamıyorum. Kahvaltımı masada yiyorum. O sırada telefona bakıyorum. Tablet yeni aldım daha alışamadım (TY2).”</p> <p>“Çayım, ekmeğim, zeytinim, yumurtam baya dolu dolu kahvaltı etmeyi seviyorum. Masada oturuyorum televizyona dönük olarak. Televizyon izliyorum (televizyon yemek masasına doğru dönük). Bir ses olması lazım (TY3).”</p> <p>“Eşimden benden çok önden çıktığı için ben kendime kahvaltı hazırlıyorum. Kahvaltı olarak kendime bir tabak hazırlayıp, televizyonu açıp haberleri izlerken koltukta kahvaltımı ediyorum. Çayımı da koltuğun koluna koyuyorum. Koltuğun üzerine doğru gelen sehpalardan var, onu kullanıyorum (E1).”</p> <p>“Pizzamızı bile kendimiz yapıyoruz (E2).”</p> <p>“Bir şekilde evde yemek yapılıyor. Çok az dışarıdan sipariş veriyoruz. Ancak dışarıda yemek yiyeceğimiz zaman evde yemek pişmiyor. Aktifry gibi bir aletimiz var, kızartmaları bir tek onda yapıyoruz. Zeytinyağlılar yapıyoruz genelde. Şinitzeli bile fırında yapıyoruz. Yalnızca zeytin yağı kullanıyoruz (E3).”</p> <p>“Kokuyla ilgili hiç bir sıkıntımız yok (EÇ4).”</p> <p>“Hayatımızın bundan sonraki aşamasıyla ilgili, doğaya dönüşle ilgili projelerimiz var. Biz kızımızın İstanbul’da büyümesini istemiyoruz. Yıllardır permakültürü araştırıyoruz bu nedenle. Çok ciddi kurslara gidiyoruz, kaynaklar okuyoruz. Toplumsal destekli tarıma da inanıyoruz. Mesela ekmeğimiz Bozcaada’dan geliyor. Sütümüz Silivri’den geliyor. Yumurtamız başka bir çiftlikten geliyor. Bunları yapan insanlara saygı duyup parası ne olursa olsun veriyoruz. Nitelikli yemek yemeye çalışıyoruz. Yemeği hiç bir zaman geçiştirmiyoruz. Bizce yemek bahçeden itibaren başlıyor. Yalnızca mutfakta pişen bir şey değil bizce. Ama günümüzde yemek için bir telefon ya da bilgisayar yeterli. Normalde yan komşunun kullanmadığı atıl bir arazi vardı. Komşumuzla anlaşıp orayı bir bostana çevirdik. Permakültür’de baharat bahçesi diye bir olgu vardır. Mutfağa en yakın yerde günlük en çok kullanılan bitkiler yetiştirilir. Kuzguncuk’un bu anlamda çok verimli bir toprağı var. Şimdi çilek ve marul ektik. Hidrelleze birlikte, herşeyi ekmiş olacağız. Bizim mutfağımızın hikayesi, artık bu bostandan başlayacak. Ayrıca unutulmuş bir mekan da evlerdeki, kiler. Biz bir de bu bostanla birlikte kiler yaptık. Bu kilerde kıştan yaza yazdan kışa her şeyi saklayabileceğiz. Tüm bunları yapmaktaki asıl amacımız bunları gören bir çocuk yetiştirmek. Son Çocuk diye bir kitapta beni çok etkileyen bir bölüm vardır. Doğayla insanın ilişkisini 3 döneme ayırırlar orda. Sanayi Devrimi öncesi, doğrudan faydacılık: toprağı ekiliyor biçiyor ve yiyorlar. Sanayi devriminden sonra romantik bağlılık: yalnızca tablolarda ve peyzajlarda görülüyor ekip biçme durumu. Son dönem de teknolojik ayrılık dönemi: hepimiz elimizde telefonlar ve ekranlarla böyle bir ortamın varlığını umursamıyoruz. Bakıp çok güzel deyip geçiyoruz (EÇ4).”</p>
---	--

<p>TY grubundan yalnızca 1 kişi akşamları küçük şeyler atıştırdığını söylemiş, diğer kişilerin hepsi en az 30 dakikalarını yemek hazırlamak için harcadıklarını belirtmişlerdir.</p>	<p>“En sık yediğim şey salata. Hemen marulları kesip koymak da işime geliyor. Bu sefer salatamı elime alıp koltuğa oturuyorum ve televizyona bir dizi bağlayıp dizi izliyorum (TY2).”</p>
--	---

<p>Yeni evli çiftler her ne kadar yemek hazırlama ve yemek yeme eylemleri sırasında eşleriyle sosyalleşmeyi seçseler de çocukları olduktan sonra durum değişmektedir. Çocuklu ailelerin çoğu, çocukların yemek başında oturmalarını sağlamak için televizyonda ilgilerini çekecek bir program açmayı tercih etmektedirler.</p>	<p>“Bizim evimizde televizyon izleniyor. Çocuklara göre televizyon izlemek bir mesai, o yüzden o mesaiyi tamamlamaları gerekiyor (EÇ1).”</p> <p>“Mama sandalyelerini ittirerek televizyonun önüne çekip üstüne çıkıyorlar, yemeği bekliyorlar. Televizyon açık oluyor o sırada (EÇ2).”</p> <p>“Televizyon yemek saatinde açılıyor. Eşim akşamları yemek yemeyi sevmiyor. Çocuklarla ben televizyon karşısında yemek yiyoruz. Ben zaten yalnızca atıştırıyorum. Çocuklar yine mama sandalyeleri televizyonun önünde yiyorlar, büyük kızım da yere oturup sehpa yiyor (EÇ2).”</p> <p>“Çocuklar salonda televizyonun karşısında büyük koltuğun üstünde kahvaltı ediyorlar. Tabaklarını ellerine alıp yiyorlar. Bu yüzden koltuğumuz leke içinde hatta. Sabah kahvaltılarında izin veriyoruz onlara televizyon karşısında yemelerine. Onun dışında hiç bir zaman televizyon izlenmiyor çünkü. Sabah kalktıklarında çok huysuz oluyorlar, o yüzden onları biraz sakinleştirmek ve stres yapmalarını engellemek için televizyon izlemelerine izin veriyoruz (EÇ3).”</p>
--	---

Yemek yeme eylemi sırasındansa yemek hazırlık aşamasında elektronik aletlerin kullanımı daha yoğun olmaktadır. Kişiler özellikle yemek tarifi bakmak için ya da kaçırdıkları bir diziyi izleyebilmek için günümüzde ekranı büyük olup aynı zamanda hafif ve portatif olan tabletleri kullanmaktadırlar. Tablet kullanımı daha yaygınlaşmamış olsa da yavaş yavaş kullanım sıklığı artmaktadır. Televizyonun yerini laptopa bırakması gibi, laptop da yerini tablete bırakmaya başlamıştır.

“Yabancı dizi izliyorum. Onları da mecburen internetten izliyorum. İnternetten istediğim zaman izleyebildiğim için, televizyondan da takip edebilecek olsam, etmiyorum. Bilgisayarı odadan odaya taşımamın da bu konuda etkisi var. Tabletimi çok yeni aldım. Daha çok aktif kullanmaya başlamadım, telefonum bana yetiyor ama tabletimi daha çok seyahatler için aldım (TY1).”

“Tabletim (ya da laptopum) tezgaha, telefonum hep yanımda oluyor (TY1).”

“Bazen tableten bir şeyler açıp izliyorum. O da genelde yemek tarifi oluyor zaten. Bir yandan izliyorum, bir yandan da yapıyorum. Bazen bir diziyi çok izlemek istiyorsam, o zaman da tablette onu açıyorum bir yandan izliyorum bir yandan yemek hazırlıyorum. Tabletım de telefonum da yanımda oluyor (TY3).”

“Bazen İpad’ten ailemiz arıyor, onlarla konuşurken bir yandan yemek yapıyoruz. Ablam amerikada yaşadığı için bazen o arıyor, onunla konuşuyoruz yemek hazırlarken. Bir de tariflere çok bakıyoruz, o yüzden tabletimiz hep mutfakta duruyor. Televizyonun altında duruyor, priz de var orda. O yüzden televizyonun yerini tablet aldı diyebiliriz (E3).”

“Bilgisayar kullanmak tablet kullanmaktan daha kolay geliyor. Tablet sanki daha iletişim amaçlı, laptop da içinde bütün belgelerim bulunduğu için üretim amaçlıymış gibi düşünüyorum (E1).”

“Yemek yaparken çalışmıyorum ama mail kontrolü yapıyorum. Telefonum ve laptopum masanın üstünde oluyorlar (EÇ1).”

“Eve geldiğimde yemek pişirmek beni dinlendiren bir şey aslında. Çocuklar televizyon izliyor oluyor; ben, benimle aynı anda eve giren arkadaşarımla telefonda konuşuyor ve yemek pişiriyor oluyorum. Benim molam mutfakta oluyor aslında. Mutfakta laptopum, müziğim açık oluyor. Mesajlaşmayı çok sevmiyorum, o yüzden bir yandan da arkadaşarımla günün dedikodusunu yapıyorum (EÇ1).”

“Bazen laptopu açıp, tezgaha koyup, yabancı bir dizi açıp onu dinliyorum bir yandan (EÇ2).”

“Kayınvalidem bazen erken arıyor. O zaman da tableti yemek hazırlarken pencerenin önüne koyup, yemek hazırlarken bir yandan da onunla konuşuyoruz (EÇ3).”

<p>Aile içinde yenen yemekler için daha çok oturma alanı, mutfak barı, mutfak masası tercih edilse de, misafirler geldiğinde mutlaka, genellikle oturma alanına bağlı olan yemek masası kullanılmaktadır. Hatta kimi ailelerin en çok sosyalleştikleri mekan bu yemek masası olduğundan, onu oturma alanının en güzel köşesine koyabilmektedirler. Eşya taşımanın kolay olması açısından genelde mutfağa yakın konumlandırılmaktadırlar.</p>	<p>“Ben yalnızken masada yemek yiyorum ya da koltukta yiyorum. Misafir geldiğinde masada yemek yiyoruz (TY2).”</p> <p>“Ben günümüzde, oturma alanında bulunan yemek masasının yalnızca misafirler için kullanıldığını düşünüyorum. Ama ben yemeğimi hazırlayıp, yemek masasına kadar taşıyıp da yemek istemem (TY2).”</p> <p>“Yaptığımız en güzel değişiklik yemek masasının altına yapılan platform oldu. Böylelikle hiç bir engel olmadan, yemek yerken deniz manzarasını arkadan görebiliyoruz (E1).”</p> <p>“Mutfaktaki masada tüm öğünlerimizi tüketiyoruz. Yalnızca misafir geldiğinde ya da özel günlerde yemek masasını kullanıyoruz (E1).”</p> <p>“Oturma alanı da diğer yemek yeme mekanımız. Misafir odası var bizde. Bu odada yemek masasında misafirler ağırlanıyor. 10 kişilik gruplar halinde pek çok kişiyi yemek için ağırladık burda. Yemek masasının mutfaktan uzakta olması getir götürü zorlaştırıyor ama eşyaların hepsini buradaki büfenin üstüne taşıyıp servisi burdan yapıyoruz (E3).”</p> <p>“Mutfaktaki masada yiyoruz yine. Özel günlerde yemek masasında yemek yiyoruz. Doğum günlerinde, yılbaşında da salondaki masada yemek yiyoruz (E3).”</p> <p>“Misafirimiz olduğunda salondaki yemek masasını kullanıyoruz. Gelen misafirin sayısına göre masayı açıp büyütebiliyoruz (E4).”</p> <p>“Mutfaktaki yemek masası sayesinde servis ve yemek sonrası temizlik çok kolay ve hızlı oluyor. Fakat misafir geldiğinde hem mutfaktaki yer yeterli olmadığı için hem de misafirlerimi yemek kokuları ve mutfağın dağınıklığı içinde ağırlamak istemediğim için salonun bir köşesinde düzenlediğimiz yemek masasında yiyoruz (E4).”</p> <p>“Tüm öğünlerimizi mutfaktaki masada tüketiyoruz. Yalnızca misafir geldiğinde ya da özel günlerde yemek masasını kullanıyoruz (EÇ1).”</p> <p>“Biz genelde misafirlerimizi yemekle ağırlamayı seviyoruz. Masada sohbet etmeyi seviyoruz. Yemek masasının olduğu taraftaki pencereden sitenin yeşilliği ve uzaktaki gökdelenler gözüküyor. Tabi böyle bir yerleşim tercih etmemizde yemek masasının mutfağa daha yakın olmasının da etkisi var (EÇ3).”</p> <p>“Ben eskiyi çok seven ve değer veren bir insanım. Eskiden bütün aile ortak bir yerde yaşardı, biraz ona da özlemim var. Ben kalabalık yemekler yemeyi çok seviyorum. Buraya o yüzden 370 cm’lik, 16 kişilik bir masa yaptırıldı ve burayı kış bahçesi yapıp yaz kış burada yaşayalım istedik. Bütün yemeklerimizi burada yiyoruz. Yalnız yemek bence bir kabus (EÇ4).”</p>
--	--

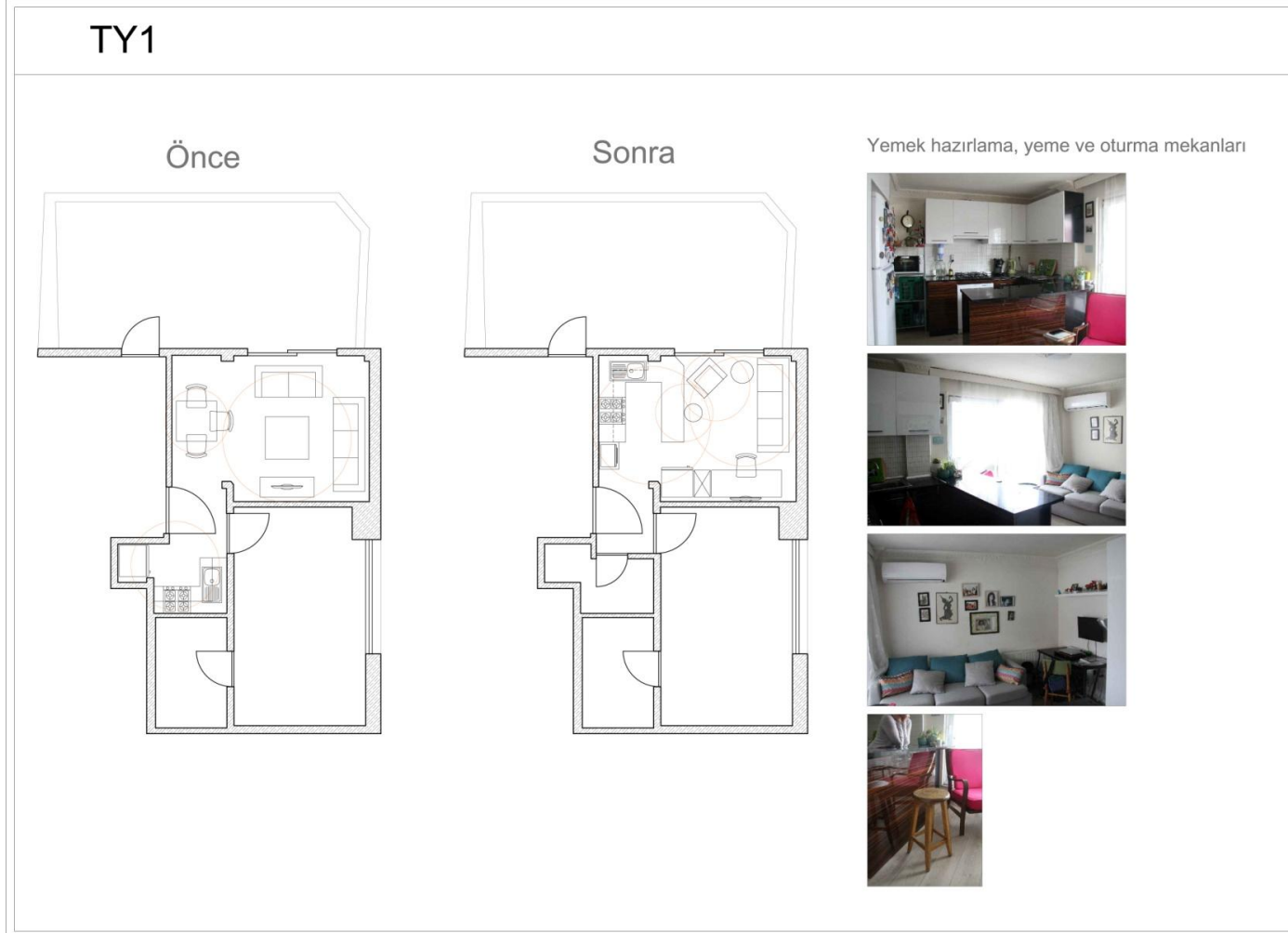
Yemek yeme alanlarının değişimi, kaç kişi ile yemek yendiğiyle doğrudan alakalıdır. Çocuklu aileler yemek yeme eylemine daha çok önem vermektedirler.

“Yalnız yaşayan kişilerin yemek alışkanlıklarının farklı olmasının bir sebebi de, yaptıkların yemeğin başkaları tarafından tadılmıyor olması. Yapılan yemeğin başkaları tarafından beğenilmesi ve kişinin takdir görmesi, insaları yemek yapma açısından da teşvik ediyor. Bu nedenle evli ve evli çocuklu ailelerde yemek yeme seramonisi daha ön planda bir eylem. Yemek yeme alışkanlıkları Avrupalı olma durumuna göre de değişiyor olabilir. Ben biraz da kültürel bir şey olduğunu düşünüyorum (EÇ3).”
“Hep beraber sofraya oturmayı ve yine hep beraber sofradan kalkmaya önem veriyoruz. Yemek yerken telefon konusunda birbirimizi uyarmaya karar verdik. Sofraya telefon getirmemeye çalışıyoruz. Bazen iş dolayısıyla telefonlar susmuyor, o zaman biraz sıkıntı oluyor. Yemek bize gün içinde ne yaptığını anlatma saati aslında. Herkes birbirine rapor veriyor (EÇ4).”

<p>Eskiden konutlarda bulunan çalışma odaları, çalışma masaları da yavaş yavaş yok olmaya başlamışlardır. Çünkü insanlar, laptoplarını diledikleri yere taşıyabildikleri için bir yerden sonra mutfak masaları ve özellikle yemek masaları çalışma alanlarına dönüşmektedir. Kimi zaman, evin kalbi olarak tanımladıkları oturma alanında, koltukta da çalışabilmektedirler. Masanın tercih edilmesinin nedeni genellikle daha iyi konsantre olabilmek ve kullanılacak kitap gibi diğer gereçlerin de yanlarında bulunmasını istemeleridir.</p>	<p>“Evde kanepeye yatıyorum, bilgisayarımı kucağıma alıyorum, zaten kedim de geliyor, öyle yatıyorum kanepede çalışarak. Telefonum hep yanımda zaten (TY1).”</p> <p>“Yazacak bir şeyim yoksa koltukta çalışıyor oluyorum, eğer yazıyorsam masaya geçiyorum. Yeni aldığım tablet hareketlerimi değiştiriyor, hissediyorum. Tablette yazmak istediğimde yine koltukta oturuyorum (TY2).”</p> <p>“Bilgisayarla işim olduğu zaman yemek masasında çalışıyorum. Koltukta yapabileceğim işleri koltukta yapıyorum ama ciddi ve konsantrasyon isteyen işlerde laptopun başına masaya oturuyorum (TY3).”</p> <p>“Ben daha çok koltukta olmayı seviyorum. Koltukta da çalışabiliyorum (E2).”</p> <p>“Benim tüm dosyalarımın bulunduğu bir istasyonum var ve o alan bana yetmiyor ama laptopumun olduğu her yerde çalışabiliyorum (E2).”</p> <p>“Eşim çalışacağı zaman çay içerken laptop minderini altına koyup koltukta çalışıyor (E3).”</p> <p>“Gerektiğinde laptopu yemek masasının üzerinde açarak çalışıyoruz (E4).”</p> <p>“Eskiden benim bir çalışma masam vardı ama artık ben de yemek masasında çalışıyorum. Bazen de koltukta çalışıyorum. Hatta koltuğun kolçağına koyuyorum eşyalarımı (E1).”</p> <p>“Çocuklar masayı çalışma alanına çeviriyorlar. Çünkü o sırada ben yemek hazırlıyor oluyorum (EÇ1).”</p> <p>“Yemek masaları artık çalışma masalarına dönüştü. Hatta ilerde yemek masaları çalışma masaları olarak da kullanılabilir şekilde tasarlanabilir (EÇ1).”</p> <p>“Mutfak ve yemek masasında çalışıyorum çoğunlukla. Ama bizde televizyon hep açık olduğu için ders için hazırlık yaparken beni rahatsız ediyor, o zaman mutfaka geçiyorum. Konsantre olmam gerekiyorsa mutfakta çalışıyorum. Çizim yapıyorsam televizyon karşısında etrafımda insanlarla birlikte olmayı tercih ediyorum (EÇ1).”</p> <p>“Mutfaktaki masada da çalışıyorum çünkü mutfak çok seviyorum. Eşyalarım çok olduğunda eşyalarımı yayıp yemek masasında çalışıyorum (EÇ2).”</p> <p>“Eğer televizyon izlemiyorsak, ikimiz de büyük koltuğa yayılıp, kucağıma laptoplarımızı alıp tıkr tıkr çalışıyoruz (EÇ3).”</p> <p>“Çok uzun süreli çalışacağımız zaman yemek masasına geçip çalışıyoruz. Laptopumun olduğu her yerde çalışabiliyorum (EÇ3).”</p>
---	--

<p>İnternette istenilen programın veya filmin yasal ya da yasal olmayan yollarla izlenebilmesi, bilgisayarlar ve televizyon ekranlarının bağlantı kabloları ile bağlanarak laptoda bulunan programların veya filmlerin televizyon ekranlarında izlenebilmesi, internete bağlanabilen akıllı televizyonlar aracılığı ile internette yapılabilen her türlü işlemin bu televizyonlarda gerçekleştirilebilmesi sonucunda insanlar televizyonlarda günlük yayınlanan programları izlemeyi bırakmışlardır. Yalnızca, yalnız yaşayan kişiler gün içinde ev işlerini yaparlarken evde ses olması için televizyonlarını herhangi bir programda açık bırakmaktadır.</p>	<p>“Bilgisayarı, daha büyük bir ekran olduğu için televizyona bağlıyorum (TY2).”</p> <p>“Yabancı dizi çok izliyorum. Abim bana USB veriyor onu takip izliyorum. Sabahları da bazen haber programlarına bakıyorum. Yalnız yaşadığım için mutlaka bir ses istiyorum. Bir de yemek yerken canım sıkılmasın diye televizyonu açıyorum. Evde çamaşır bile yıkıyor olsam evde mutlaka televizyon açık oluyor (TY3).”</p> <p>“Oturma odasında Apple TV var. Onunla doğrudan internete bağlanıp istediğimiz şeyi izleyebiliyoruz. Bir de bütün cihazlarımız Apple marka o yüzden hepsi Apple TV üzerinden kullanılabilir (E3).”</p> <p>“Salonda yemek yerken televizyon izliyoruz. Zaten yemeği salonda yememizin nedenlerinden biri de televizyon izleyebilmek. Eve geç geldiğimizde, izlemek istediğimiz bir film ya da dizi varsa, yiyeceğimiz yemek de buna uygunsa, yani çorba, salata ve ana yemek gibi 3-4 çeşitten oluşan bir menü değil de bir çeşit yemekse ya da sadece atıştırıcaksak, filmimizi açıyoruz ve koltuğa kurulup izlerken bir yandan da yiyoruz. Böylece zamandan da tasarruf etmiş oluyoruz (E4).”</p> <p>“Evimize taşındıktan sonra birkaç hafta internet ve televizyon bağlantısı olmadan yaşadık ve o zamanlar kesinlikle birbirimize ve kendimize daha çok vakit ayırıyorduk. Birkaç hafta sonra internet bağlattık. Televizyon olmasa da olur diye düşünüyorduk, fakat bu kararımızı da sürdüremedik. Zamanla biz de akşam televizyon karşısında hipnotize olan ya da uyuklayan çiftlerden olduk. Televizyon evde odak noktası haline geldi (E4).”</p> <p>“Aslında eskiden internette bilgisayarım film indiriyordum, o şekilde film izliyorduk ama artık bu televizyondan da direkt olarak film indirip izleyebiliyorum. O çok büyük bir kolaylık oldu bizim için. Ekranım büyük olduğu için de televizyonda izlemeyi tercih ediyoruz (EÇ1).”</p> <p>“Biz, çocuklar uyuduktan sonra eşimle yabancı dizi izliyoruz. İlk önce L koltuğa yayılıp, laptopu da koltuğun koluna koyarak laptodan izlemeye başladık. Yeni televizyon gelince ona USB bağlanabildiğini keşfettik. Şimdi daha büyük ekrandan daha rahat dizilerimizi izleyebiliyoruz (EÇ2).”</p>
---	--

EK L

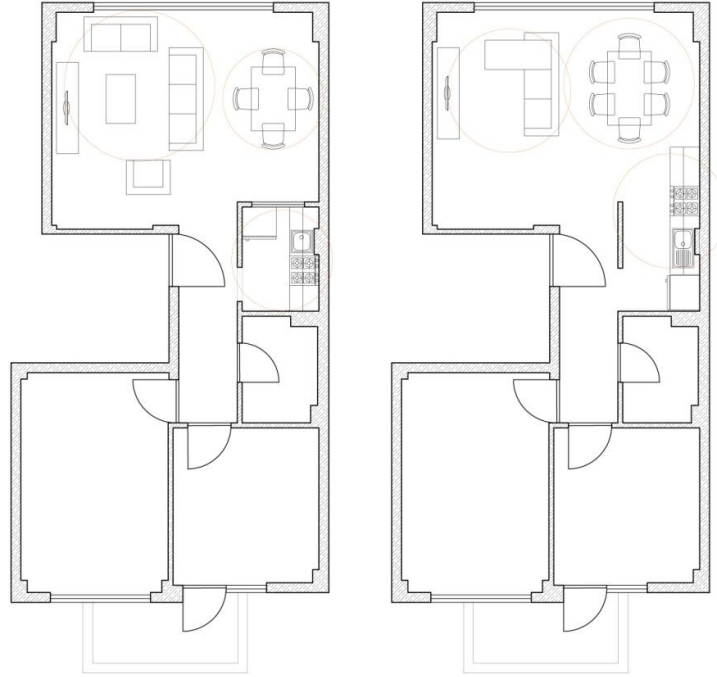

Şekil L.1 : TY 1 Konut Planı ve Yemek Hazırlama - Yemek Yeme - Oturma Alanları.

TY2

Önce

Sonra

Yemek hazırlama, yeme ve oturma mekanları

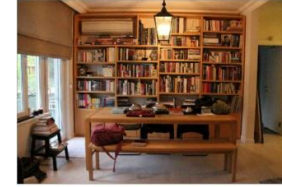
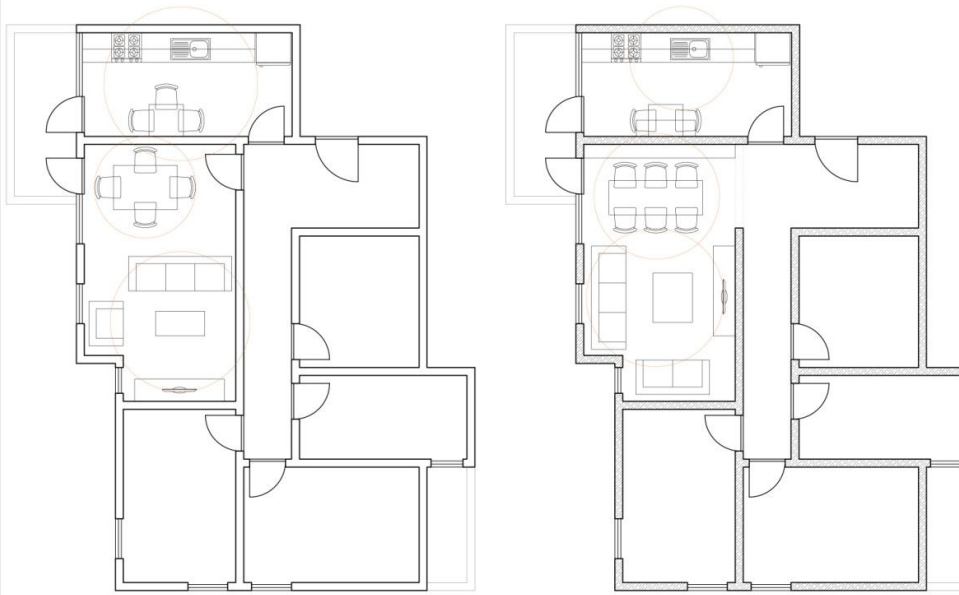
Şekil L.2 : TY 2 Konut Planı veYemek Hazırlama - Yemek Yeme - Oturma Alanları.

TY3

Önce

Sonra

Yemek hazırlama, yeme ve oturma mekanları

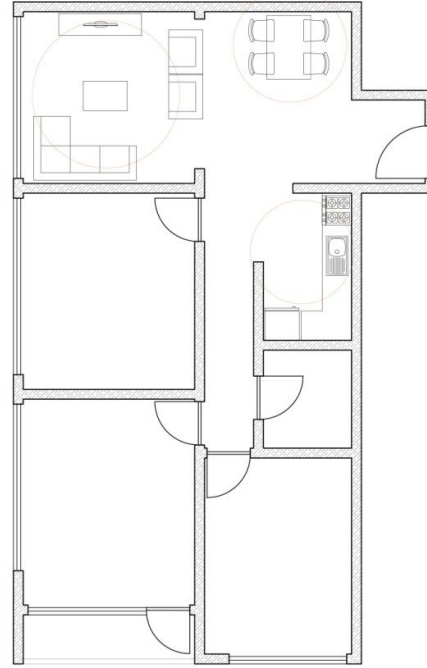
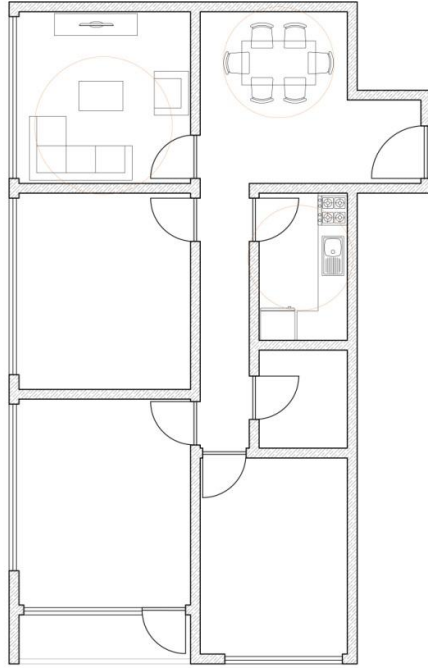
Şekil L.3 : TY 3 Konut Planı ve Yemek Hazırlama - Yemek Yeme - Oturma Alanları.

TY4

Önce

Sonra

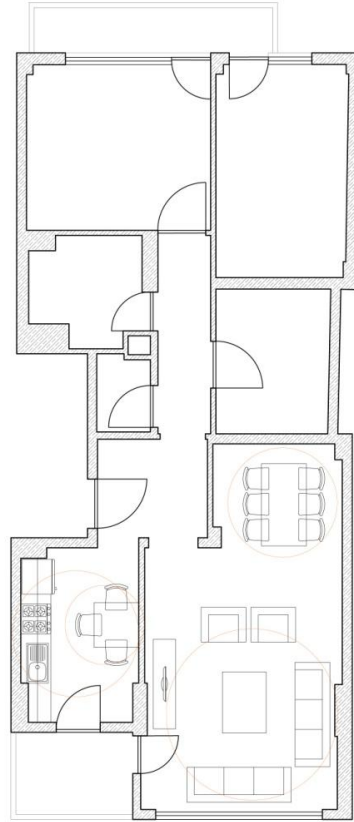
Yemek hazırlama, yeme ve oturma mekanları

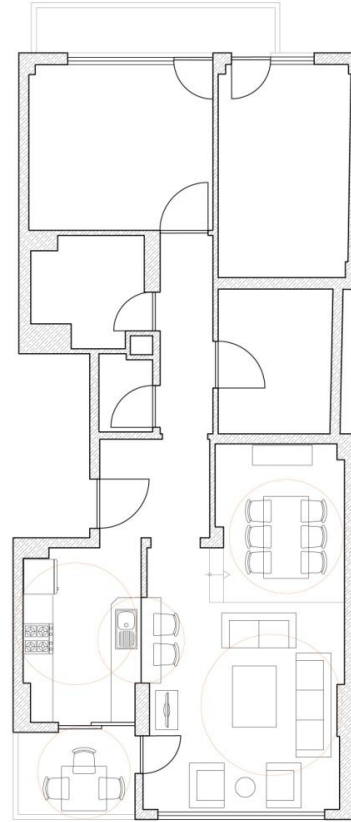
Şekil L.4 : TY 4 Konut Planı ve Yemek Hazırlama - Yemek Yeme - Oturma Alanları.

E1

Önce

Sonra

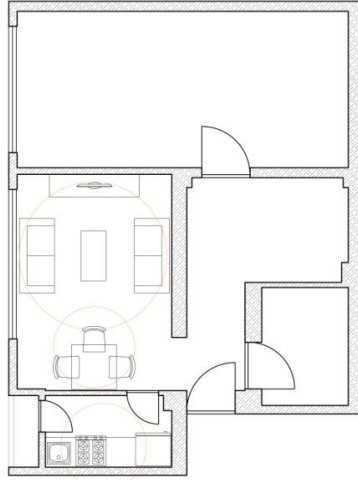
Yemek hazırlama, yeme ve oturma mekanları

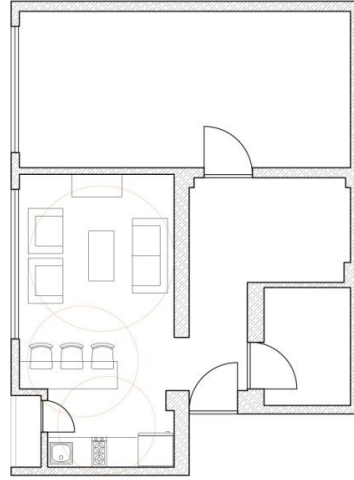
Şekil L.5 : E 1 Konut Planı veYemek Hazırlama - Yemek Yeme - Oturma Alanları.

E2

Önce

Sonra

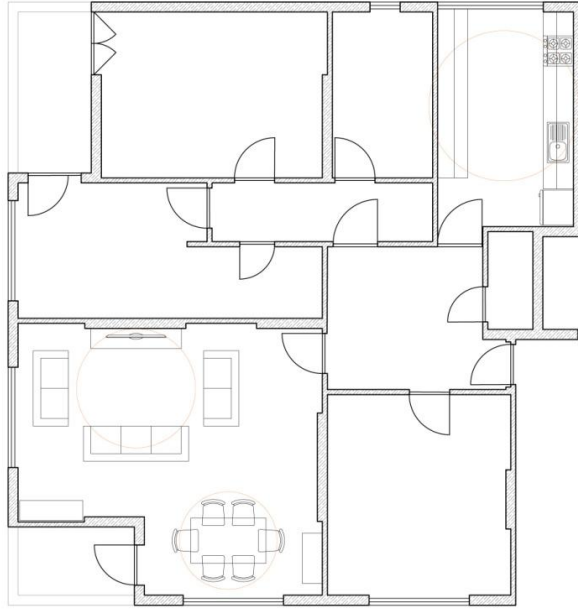
Yemek hazırlama, yeme ve oturma mekanları

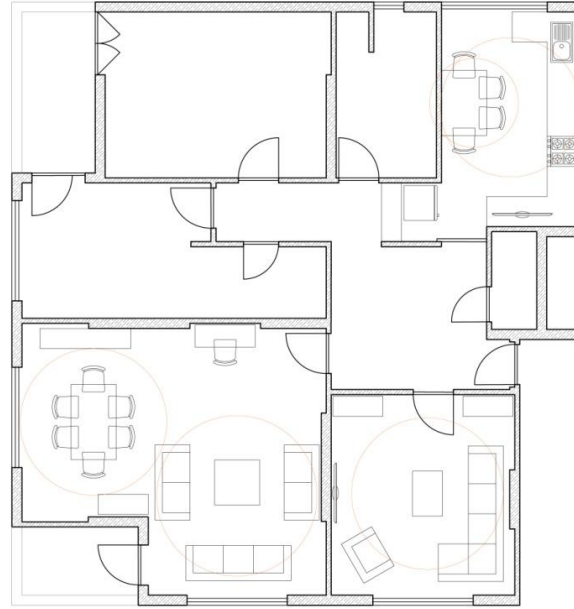
Şekil L.6 : E 2 Konut Planı veYemek Hazırlama - Yemek Yeme - Oturma Alanları.

E3

Önce

Sonra

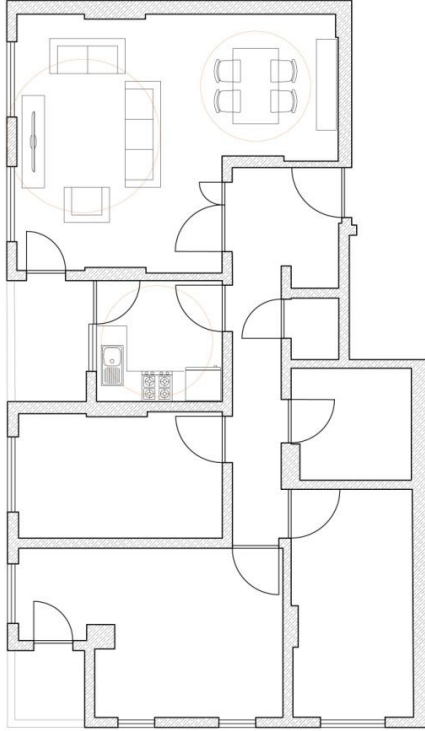
Yemek hazırlama, yeme ve oturma mekanları

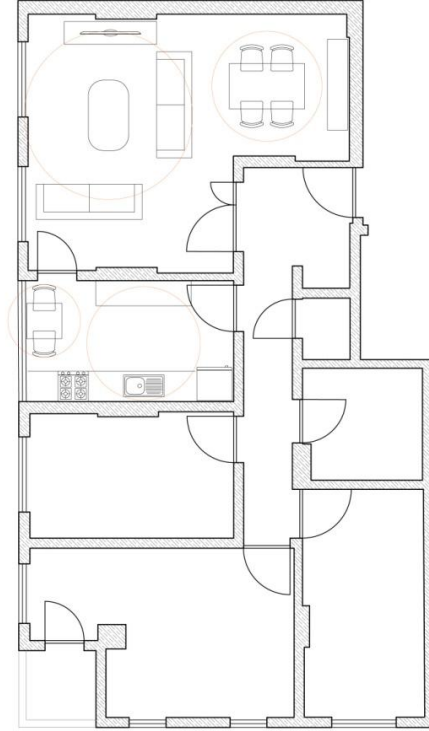
Şekil L.7 : E 3 Konut Planı veYemek Hazırlama - Yemek Yeme - Oturma Alanları.

E4

Önce

Sonra

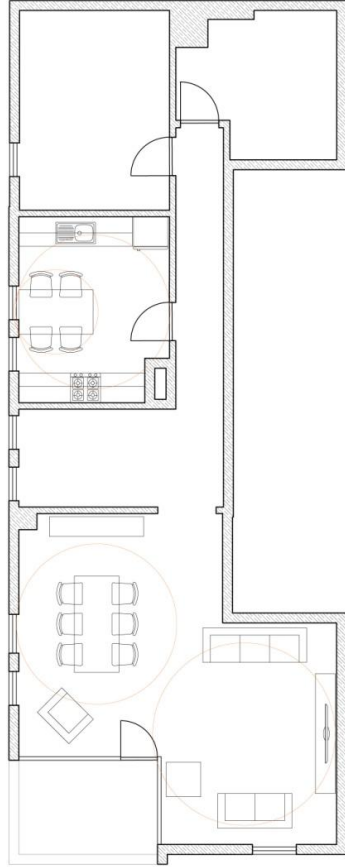
Yemek hazırlama, yeme ve oturma mekanları

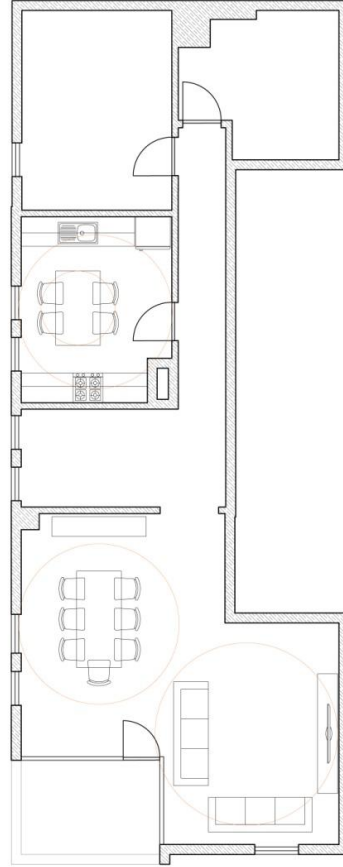
Şekil L.8 : E 4 Konut Planı veYemek Hazırlama - Yemek Yeme - Oturma Alanları.

EÇ1

Önce

Sonra

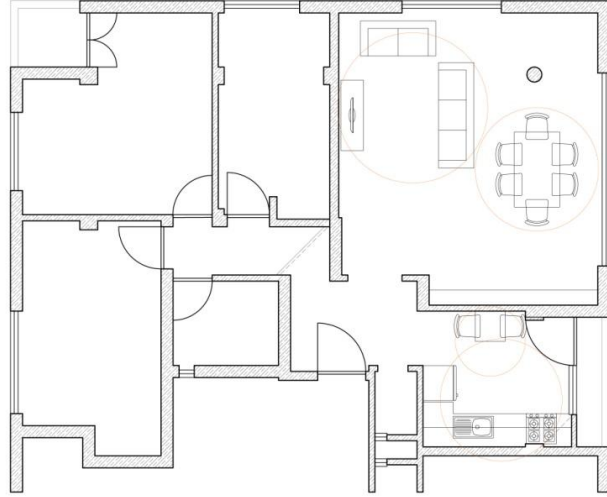
Yemek hazırlama, yeme ve oturma mekanları

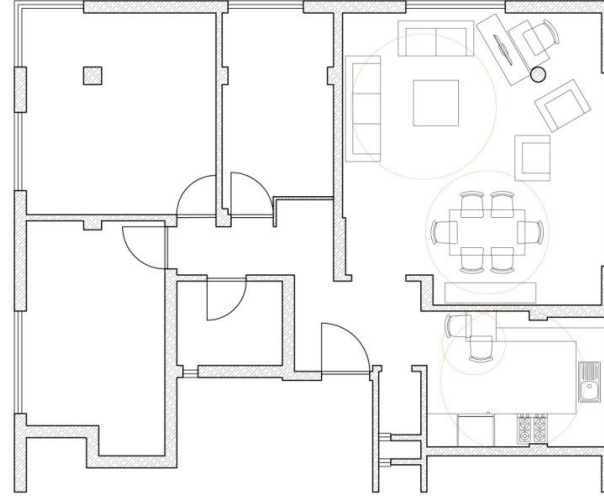
Şekil L.9 : EÇ 1 Konut Planı veYemek Hazırlama - Yemek Yeme - Oturma Alanları.

EÇ2

Önce

Sonra

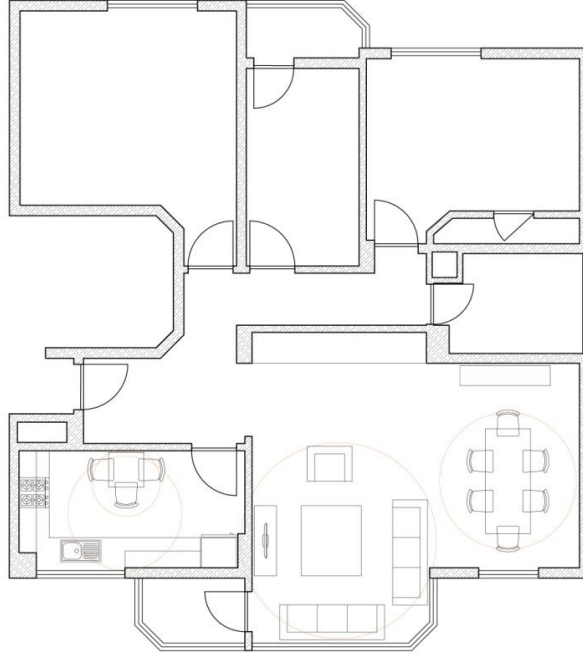
Yemek hazırlama, yeme ve oturma mekanları

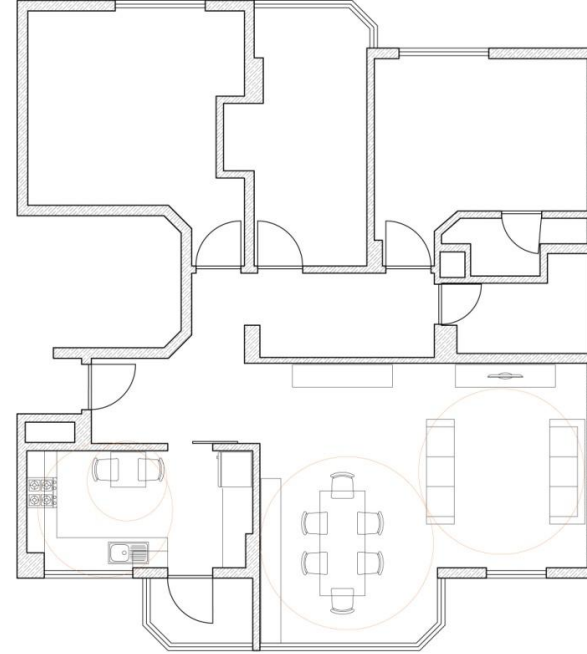
Şekil L.10 : EÇ 2 Konut Planı veYemek Hazırlama - Yemek Yeme - Oturma Alanları.

EÇ3

Önce

Sonra

Yemek hazırlama, yeme ve oturma mekanları

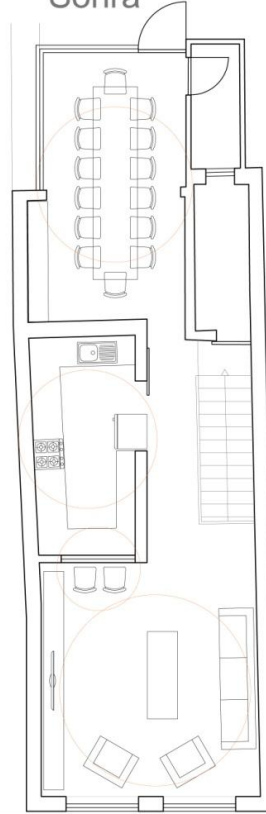
Şekil L.11 : EÇ 3 Konut Planı veYemek Hazırlama - Yemek Yeme - Oturma Alanları.

EÇ4

Önce

Sonra

Yemek hazırlama, yeme ve oturma mekanları

Şekil L.12 : EÇ 4 Konut Planı ve Yemek Hazırlama - Yemek Yeme - Oturma Alanları.

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Ayşegül Güney

Doğum Yeri ve Tarihi: Üsküdar / 1988

Adres: Salacak Mah. Avni Paşa Sok. 12/4 Üsküdar / İSTANBUL

E-Posta: guneyays@gmail.com

Lisans: ITU Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümü (2007 – 2011)

Mesleki Deneyim ve Ödüller:

Lunapark Retail and Product Design (Kasım 2012-...)

Tekin Mimarlık – Stajyer (Haziran 2010 – Eylül 2010)

Mardin Evleri Rölöve Gönüllüsü (Ağustos 2010)

Faculdade de Aracruz – Stajyer (Haziran 2009 – Eylül 2009)

Arkitera Mimarlık Merkezi – Stajyer (Ağustos 2008 – Eylül 2008)